

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017

ZLECENIODAWCA:

Starostwo Powiatowe w Żywcu
ul. Krasińskiego 13, 34-300 Żywiec
tel.: (33) 861 24 24, fax.: (33) 861 46 23
e-mail: starostwo@zywiec.powiat.pl; www.starostwo.zywiec.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING,
ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała
tel./fax: (0-33) 486 53 53, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl; www.eko-team.com.pl

ŻYWIEC, listopad 2009

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak,
Sebastian Kulikowski,

Institucje współpracujące przy opracowaniu niniejszego dokumentu:

- 1 Urząd Gminy Czernichów,
- 2 Urząd Gminy, Gilowice,
- 3 Urząd Gminy Jeleśnia,
- 4 Urząd Gminy Koszarawa,
- 5 Urząd Gminy Lipowa,
- 6 Urząd Gminy Łękawica,
- 7 Urząd Gminy Łodygowice,
- 8 Zakład Gospodarki Komunalnej w Łodygowicach,
- 9 Urząd Gminy Milówka,
- 10 Urząd Gminy Radziechowy-Wieprz,
- 11 Urząd Gminy Rajcza,
- 12 Urząd Gminy Ślemień,
- 13 Urząd Gminy Świnna,
- 14 Urząd Gminy Ujsoły,
- 15 Urząd Gminy Węgierska Górka,
- 16 Urząd Miasta Żywiec,
- 17 Wydział Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Żywcu,
- 18 Wydział Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Żywcu,
- 19 Wydział Strategii i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Żywcu,
- 20 ENION S.A. Beskidzka Energetyka Rejon Dystrybucji Żywiec,
- 21 Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze,
- 22 Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach,
- 23 Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach Oddział w Żywcu,
- 24 Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa Wojewódzki Inspektorat w Katowicach Delegatura w Bielsku – Białej,
- 25 Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy Oddział Karpacki w Krakowie,
- 26 Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsku – Białej,
- 27 Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego Wydział Terenów Wiejskich,
- 28 Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego Wydział Ochrony Środowiska,

Fotografie na okładce – Agnieszka Chylak

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
1. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	6
2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017 I O POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	7
3. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH ZMIAN TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	22
6. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH	77
8. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DOKUMENTAMI, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	84
9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	92
10. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	101
11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKU TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	103
12. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	104
13. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	105
14. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	106

WSTĘP

Podstawą wykonania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017 (zwanej w dalszej części opracowania Prognozą...) są przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227). Artykuł ten nakłada na organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017 przygotowana została przez EKO-TEAM Konsulting z Bielska-Białej.

1. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Metodyka opracowania jak również treść Prognozy oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017 zostały bezpośrednio podporządkowane zapisom wynikającym z Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227). Zgodnie z art. 51 ust. 2 przywołanego aktu prawnego, prognoza oddziaływania na środowisko (...) powinna:

- Zawierać informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- Określać, analizować i oceniać istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- Określać, analizować i oceniać stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- Określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia
- Projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych,
- Określać, analizować i oceniać cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- Określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko oraz zabytki, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe,
- Przedstawiać rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensacje przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- Przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- Zawierać informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- Zawierać informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- Zawierać informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- Zawierać streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Do przeprowadzenia wymienionych powyżej prac wykorzystano materiały i dokumenty będące punktem wyjścia dla Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017.

2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017 I O POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010-2017 został opracowany zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa. Cele i zadania przedstawione w Programie... wpisują się w strategię postępowania w zakresie ochrony środowiska zawarte w dokumentach wojewódzkich, tj.:

- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do 2004 roku oraz cele długoterminowe do roku 2015,
- Program Wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii,
- Program wykorzystania wód podziemnych, w szczególności termalnych i leczniczych, w wybranych obszarach Województwa Śląskiego,
- Plan gospodarki odpadami dla Województwa Śląskiego,
- Program małej retencji dla Województwa Śląskiego,
- Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego.

oraz dokumentach powiatowych, tj.:

- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego dla Powiatu Żywieckiego na lata 2006-2020,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2003-2015,
- Raport z realizacji Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego.

W kontekście obowiązujących przepisów opracowany dokument ma stanowić podstawę planowania strategicznego w zakresie Polityki Ekologicznej Państwa oraz przenosić jej cele na poziom powiatu przy jednoczesnym uwzględnieniu regionalnych problemów ekologicznych. W związku z powyższym Program... wyznacza, przy użyciu formuły elastycznej (otwartej) cele i kierunki działań służące poprawie stanu środowiska, przy czym czyni to w sposób umożliwiający bieżącą (w trakcie realizacji) ich korektę. Korekta ta może być podyktowana zarówno często zmieniającymi się przepisami prawnymi jak też koniecznością dostosowywania zakresu podejmowanych działań do zmieniających się warunków. W ujęciu przestrzennym Program... dotyczy Powiatu Żywieckiego w jego granicach administracyjnych. Określone działania są adresowane do wszystkich podmiotów mających realne, prawno-finansowe możliwości ich podejmowania.

Dla każdego kierunku działań utworzony został harmonogram realizacji zadań. Zawiera on wykaz zadań Powiatu z podziałem na zadania własne, czyli finansowane w większości ze środków własnych i koordynowane, czyli takie, które realizowane są na terenie Powiatu nie koniecznie ze środków własnych przy współpracy zainteresowanych instytucji. Zadania te są realizowane często bez udziału Powiatu przez samorządy gminne, przedsiębiorstwa, mieszkańców. Do harmonogramu należy również wykaz zalecanych zadań dla gmin należących do Powiatu Żywieckiego. Harmonogram określa termin i jednostkę odpowiedzialną za realizację zadania oraz planowane szacunkowe koszty. Pomagają one w realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych, jak również zaproponowane w nich zostały jednostki partnerujące.

Całość działań proekologicznych zamyka podsumowanie i wnioski, w których wyspecyfikowane zostały najważniejsze informacje i uwagi odnośnie zadań i potrzeb Powiatu.

Program wspomaga dążenie do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska zawiera również omówienie uwarunkowań finansowych Powiatu. Na podstawie budżetów Gmin z ostatnich lat i planu budżetu na rok bieżący 2009 i szacunkowych kosztów zaproponowanych zadań nakreślono ogólną sytuację finansową, przeprowadzono prognozę budżetową oraz przeanalizowano możliwości w zakresie realizacji wszystkich zadań. Dzięki tej analizie wiadomo, jaki procent kosztów na realizację zadań powinien pochodzić z zewnątrz i należy się starać o ich pozyskanie.

W zakresie tej części opracowania przedstawiono również źródła dofinansowania na realizację poszczególnych zadań środowiskowych.

W Programie... scharakteryzowano również metody, jakimi powinno się uzyskiwać poprawę stanu aktualnego i grupy kosztów, jakie pojawiają się przy realizacji poszczególnych celów i zadań w tych celach. Omówiono metody realizacji Programu i zasady monitorowania. Zaznaczono w dokumentacji wpływ, jaki będzie miała realizacja zadań wyeksponowanych w Programie, na stan środowiska naturalnego powiatu.

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU						
OPK.1	Zachowanie i wzbogacanie walorów przyrodniczych	OPK.1.1	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych i ochrona czynna cennych przyrodniczo obiektów i obszarów na terenie Powiatu Żywieckiego	OPK.1.1.1	Opracowanie waloryzacji przyrodniczej oraz tworzenie na jej podstawie małopowiatowych form ochrony przyrody (23 obiekty)	Gminy Powiatu Żywieckiego
				OPK.1.1.2	Ochrona czynna zieleni łąkowej (wysokiej) w dolinie Soły i Koszarawy i ich dopływów oraz innych lokalnych cieków wodnych (koordynacja organizacyjna)	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie
				OPK.1.1.3	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Gminy Powiatu Żywieckiego
				OPK.1.1.4	Wykonanie projektu planu ochrony dla PK Beskidu Śląskiego, PK Beskidu Małego oraz Żywieckiego PK	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego – Oddział w Żywcu
				OPK.1.1.5	Ochrona czynna zbiorowisk nieleśnych w obszarach przyrodniczo cennych, w tym ochrona roślinności hal Beskidu Śląskiego i Żywieckiego – etap II	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
				OPK.1.1.6	Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych dla rolników w ramach PROW: 2007 – 2013	Gminy Powiatu Żywieckiego, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Żywcu)
				OPK.1.1.7	Realizacja programu „Program aktywizacji gospodarczej oraz zachowania dziedzictwa kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej - Owca plus w latach 2010 – 2014”	Województwo Śląskie, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Gminy Milówka, Radziechowy – Wieprz, Rajcza, Jeleśnia, Koszarawa, Ujsoły, Węgierska

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
						Górka, Lipowa
		OPK.1.2	Zachowanie i przywrócenie warunków występowania ginących gatunków zwierząt	OPK.1.2.1	Program ochrony czynnej wybranych gatunków fauny, flory, zbiorowisk roślinnych; idea włączenia szkół, jako społecznych opiekunów nad pomnikami przyrody	Gminy, RZGW w Krakowie lokalne stowarzyszenia ekologiczne, szkoły, instytucje naukowe, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego – Oddział w Żywcu
OPK.2	Zagospodarowanie zieleni terenów antropogenicznych - rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej	OPK.2.1	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej	OPK.2.1.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gminy, Powiatowy Zarząd Dróg, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, GDDKiA w Warszawie
				OPK.2.1.2	Realizacja terenów zieleni urządzonej w ramach istniejących i projektowanych obiektów rekreacyjno – wypoczynkowych, tworzonych głównie na bazie akwenów wodnych oraz terenów leśnych, na osiedlach mieszkaniowych, wokół obiektów użyteczności publicznej	Gminy, lokalne stowarzyszenia, wspólnoty mieszkaniowe, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Administratorzy cieków wodnych
				OPK.2.1.3	Ochrona zabytkowych założeń zieleni parkowej – z możliwością ich częściowej adaptacji, jako miejsca wypoczynku i rekreacji	Gminy, lokalne stowarzyszenia, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
				OPK.2.1.4	Realizacja platform widokowych w punktach ekspozycji widokowych na terenie powiatu (15 obiektów) – 450 tys zł	Gminy, lokalne stowarzyszenia, ZPKWŚ, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach
				OPK.2.1.5	Rekultywacja biologiczna (w kierunku rekreacyjnym) zdegradowanych obszarów poeksploatacyjnych: wapienniki w Radziechowach, Żywcu Sporyszu	Gminy Powiatu Żywiecki
				OPK.2.1.6	Opracowanie „powiatowego programu rozwoju turystyki i rekreacji” – z uwzględnieniem dostępnej wiedzy o środowisku przyrodniczym	Powiat Żywiecki
				OPK.2.1.7	Realizacja zieleni urzędzonej w ramach powiatowego ośrodka rekreacyjno - wypoczynkowego (wybór jednej z kilku alternatywnych lokalizacji: Węgierska Górka, Milówka - dolina Soły; Jeleśnia, Świnna, Żywiec - dolina Koszarawy - jazy piętrzące	Gminy Powiatu Żywiecki
				OPK.2.1.8	Rewaloryzacja zabytkowych założeń zieleni	Gminy Powiatu Żywieckiego
				OPK.2.1.9	Rewitalizacja istniejących zasobów terenów zieleni miejskiej ogólnodostępnej (ok. 50 ha) oraz tworzenie lokalnych parków gminnych i sołeckich oraz szkolnych ogródków dendrologicznych	Gminy Powiatu Żywieckiego
OPK.3	Wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie	OPK.3.1	Poszerzenie wiedzy o środowisku przyrodniczym Powiatu	OPK.3.1.1	Opracowanie koncepcji i projektu oznakowania szlaków, ścieżek rowerowych na terenie powiatu, z możliwością powiązania ze Słowacją 1500 tys zł	Powiat Żywiecki (koordynator), Gminy Powiatu Żywieckiego
				OPK.3.1.2	Realizacja ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych: „Lasek Wita”, „Bulwary Żywieckie”	Powiat Żywiecki, Nadleśnictwo Jeleśnia, Miasto Żywiec

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
				OPK.3.1.3	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych, promujących walory środowiska przyrodniczego, o charakterze cyklicznym: „Najczystsze Góry”, „Powiatowe Dni Lasu”, „Wiosenna Akcja Sadzenia Drzew”, „Dzień Ziemi” (+konkursy towarzyszące)	Powiat Żywiecki, Nadleśnictwa, szkoły Powiatu Żywieckiego
				OPK.3.1.4	Promocja działań proekologicznych dla rolników	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
				OPK.3.1.5	Tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych, atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	Gminy Powiatu Żywieckiego
OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW						
ZRL.1	Ochrona bioróżnorodności	ZRL.1.1	Wdrażanie proekologicznego modelu gospodarki leśnej	ZRL.1.1.1	Aktualizacja operatów urzędzenia lasów prywatnych	Powiat Żywiecki
				ZRL.1.1.2	Zalesianie gruntów porolnych niskich klas bonitacyjnych	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
				ZRL.1.1.3	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urzędzenia lasów prywatnych	Nadleśnictwa, właściciele lasów
				ZRL.1.1.4	Realizacja wytycznych „Programu ochrony przyrody” nadleśnictw	Nadleśnictwa: Jeleśnia, Ujsoły, Węgierska Górka, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
				ZRL.1.1.5	Odnowienie powierzchni leśnych, pozbawionych roślinności leśnej w wyniku gradacji kornika drukarza położonego na terenie Powiatu Żywieckiego	Powiat Żywiecki, Nadleśnictwa, właściciele lasów
OCHRONA PRZED POWODZIĄ						
OPS.1	Minimalizacja zagrożeń spowodowanych klęskami powodzi	OPS.1.1	Realizacja planów ochrony przeciwpowodziowej	OPS.1.1.1	Rozbudowa systemu monitoringu środowiska dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej na obszarze powiatu żywieckiego	Powiat Żywiecki

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
				OPS.1.1.2	Wykonanie zabudowy regulacyjnej potoków/rzek na terenie powiatu	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie
				OPS.1.1.3	Wdrażanie systemu powiadamiania o zagrożeniach	Gminy Powiatu Żywieckiego
				OPS.1.1.4	Zwiększanie retencyjności zlewni rzek i potoków na terenie powiatu	Gminy Powiatu Żywieckiego
				OPS.1.1.5	Budowa lokalnego systemu monitoringu (przeciwpowodziowego) dla powiatu	Gminy Powiatu Żywieckiego
				OPS.1.1.6	Budowa obiektów małej retencji w dorzeczu rzeki Soły	Gminy Powiatu Żywieckiego, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI						
OG.1	Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych	OG.1.1.	Zagospodarowanie terenu w sposób racjonalny	OG.1.1.1	Kontrolowanie zawartości metali ciężkich w glebach	Powiat Żywiecki
				OG.1.1.2	Kontrolowanie ilości zużywanych nawozów i środków ochrony roślin,	Właściciele gospodarstw rolnych, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa Wojewódzki Inspektorat e Katowicach Delegatura w Biłsku – Białej
				OG.1.1.3	Monitorowanie terenów rolniczych pod kątem szkodników i patogenów roślinnych	Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa Wojewódzki Inspektorat e Katowicach Delegatura w Biłsku – Białej
				OG.1.1.4	Wykorzystanie nieużytków na uprawy energetyczne	Właściciele gruntów rolnych
				OG.1.1.5	Właściwa polityka zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo (udzielanie dopłat, przekazywanie sadzonek,	Nadleśnictwo Węgierska Górką,

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
					zainteresowanie zalesieniami)	Nadleśnictwo Jeleśnia, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Żywcu, właściciele terenów
		OG.1.2	Przywrócenie wartości biologicznych gleb	OG1.2.1	Realizacja działań w kierunku scalania i wymiany gruntów rolnych	Właściciele gruntów rolnych
				OG1.2.2	Dalsze wdrażanie Programu Aktywizacji Gospodarczej oraz zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko – Częstochowskiej - Owca Plus	Województwo Śląskie
				OG1.2.3	Koordinacja badań gleb na poziom pH i pozyskiwanie dofinansowania na wapnowanie gleb kwaśnych	Gminy Powiatu Żywieckiego
				OG1.2.4	Promocja rolnictwa ekologicznego i agroturystyki poprzez działania edukacyjno – szkoleniowe, a także promocyjne regionu Żywieckiego jak i samych Gmin	Gminy Powiatu Żywieckiego
				OG1.2.5	Organizacja programów doradczych dla rolników i zainteresowanych produkcją rolniczą	Gminy Powiatu Żywieckiego
GOSPODAROWANIE ZASOBAMI NATURALNYMI						
OZK.1	Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu.	OZK.1.1	Właściwa rekultywacja terenów wyeksploatowanych	OZK.1.1.1	Bieżąca rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych prowadzona przez koncesjonariuszy.	Przedsiębiorstwa posiadające koncesję na eksploatację kopalni (aktualnie Żywieckie Kopalnie Kruszyw Sp. z o.o.)
		OZK.1.2	Racjonalne wykorzystanie kopalni w obszarze udokumentowania	OZK.1.2.1	Podejmowanie decyzji o możliwościach wydobywania kopalni pospolitych na terenie powiatu	Starosta Powiatu Żywieckiego
				OZK.1.2.2	Współpraca przy tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenach z udokumentowanymi złożami zasobów kopalni	Podmioty gospodarcze, mieszkańcy
				OZK.1.2.3	Likwidowanie nielegalnej eksploatacji złóż	Starosta Powiatu Żywieckiego,
OZK.1.3	Efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż niezagospodarowanych	OZK.1.3.1	Współdziałanie organów administracji publicznej w celu zapewnienia maksymalnego wykorzystania eksploatowanych kopalni	Gminy Powiatu Żywieckiego		

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
				OZK.1.3.2	Wprowadzenie zapisów w PZP gmin o niezagospodarowywaniu terenów nieeksploatowanych złóż	Gminy Powiatu Żywieckiego
				OZK.1.3.3	Współpraca z Państwowym Instytutem Geologicznym w zakresie monitoringu terenów zagrożonych osuwiskami	Powiat Żywiecki
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA						
WŚ.1	Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zapewnienie mieszkańcom wody o wysokiej jakości	WŚ.1.1	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i deszczowej	WŚ1.1.1	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej, gdzie nie planuje się budowy oczyszczalni w okresie perspektywnym)	Mieszkańcy, Gminy Powiatu Żywieckiego
				WŚ1.1.2	Rozpoznanie problemu oczyszczania wód deszczowych z terenów przemysłowych i dróg wojewódzkich	Powiatowy i Wojewódzki Zarząd Dróg, Gminy Powiatu Żywieckiego
				WŚ1.1.3	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Powiatu	Gminy Powiatu Żywieckiego, Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu
				WŚ1.1.4	Budowa kanalizacji deszczowej w drogach gminnych	Powiatowy i Wojewódzki Zarząd Dróg, Gminy Powiatu Żywieckiego,
				WŚ1.1.5	Modernizacja (uszczelnienie) sieci kanalizacji sanitarnej	Gminy Powiatu Żywieckiego, administratorzy siec, Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu
		WŚ.1.2	Ograniczenie ilości ścieków nieczyszczonych	WŚ.1.2.1	Modernizacja i rozbudowa Oczyszczalni ścieków w Cięcinie	Gmina Węgierska Górka, Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, zainteresowane gminy
				WŚ.1.2.2	Budowa Oczyszczalni ścieków w Złatnej i Soblówce	Gmina Ujsoły
				WŚ.1.2.3	Modernizacja i rozbudowa Oczyszczalni ścieków w Zwardoniu	Gmina Rajcza, Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu
		WŚ.1.3	Ograniczenie strat wody związanych z przesyłem i poprawa zaopatrzenia	WŚ.1.3.1	Rozbudowa sieci wodociągowej	Gminy Powiatu Żywieckiego, Związek

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
			ludności w wodę			Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, administratorzy sieci
				WŚ.1.3.2	Wymiana i modernizacja sieci wodociągowej i przyłączy wykonanych z rur stalowych, żeliwnych oraz azbestowo – cementowych ok. 200 km	Gminy Powiatu Żywieckiego, Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, administratorzy sieci
				WŚ.1.3.3	Modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania	Gminy Powiatu Żywieckiego, Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu, MPWiK Sp. z o.o. w Żywcu
		WŚ.1.4	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	WŚ.1.4.1	Edukacja mieszkańców gmin w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	Gminy Powiatu Żywieckiego
				WŚ.1.4.2	Rozpoznanie problemu starych studni gospodarskich – ewidencja i zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem	Gminy Powiatu Żywieckiego
				WŚ.1.4.3	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	Gminy Powiatu Żywieckiego, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu
				WŚ.1.4.4	Wykonanie działań dotyczących rozpoznania problemu oczyszczania wód deszczowych ze szczególnym uwzględnieniem terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, dróg gminnych oraz parkingów	Przedsiębiorstwa przy współudziale Gmin Powiatu Żywieckiego
OCHRONA POWIETRZA						
P1	Poprawa jakości powietrza oraz obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu	P.1.1	Poprawa, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie zapotrzebowania na energię	P.1.1.1	Opracowanie programu likwidacji niskiej emisji dla budynków powiatowych	Gminy Powiatu Żywieckiego
				P.1.1.2	Termomodernizacja powiatowych placówek oświaty	Powiat Żywiecki
				P.1.1.3	Wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”	Gminy Powiatu Żywieckiego

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna		
				P.1.1.4	Opracowanie obszarowych gminnych programów likwidacji niskiej emisji (w Gminach : Łękwica, Radziechowy – Wieprz, Świnna, Ślemień)	Gminy Powiatu Żywieckiego		
				P.1.1.5	Kontynuacja wdrożenia programów likwidacji niskiej emisji w tym: modernizacja źródeł ciepła termomodernizacja budynków wraz z modernizacją systemów grzewczych (w Gminach: Żywiec, Czernichów, Gilowice, Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Milówka, Łodygowice, Rajcza, Ujsoły, Węgierska Górka)	Gminy Powiatu Żywieckiego		
				P.1.1.6	Gazyfikacja miasta Żywiec, gminy Łękwica, Radziechowy – Wieprz.	Gminy Powiatu Żywieckiego		
				P.1.1.7	Tworzenie lokalnych sieci ciepłowniczych i podłączanie do nich budynków z indywidualnymi paleniskami domowymi	Gmina Żywiec Gmina Węgierska Górka		
		P.1.2	Poprawa jakości powietrza poprzez poprawienie warunków ruchu drogowego na terenie powiatu	P.1.2.1	Realizacja budowy obwodnicy dla Miasta Żywiec	Urząd Miasta w Żywcu we współpracy ze Starostwem Powiatowym		
				P.1.2.2	Modernizacja układu drogowego w powiecie	Powiatowy Zarząd Dróg, Gminy Powiatu Żywieckiego		
				P.1.2.3	Budowa i organizacja tras rowerowych	Gminy Powiatu Żywieckiego		
		P.1.3	Poprawa jakości powietrza poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza	P.1.3.1	Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony środowiska na bazie Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Rajczy-Nickulinie	Powiat Żywiecki, Gminy Powiatu Żywieckiego		
		P.1.4	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zorganizowanej	P.1.4.1	Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ		
				P.1.4.2	Wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego	Przedsiębiorstwa działające na terenie Powiatu Żywieckiego		
				P.1.4.3	Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ		
		GOSPODARKA ODPADAMI						
		GO.1	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz	GO.1.1	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	OG.1.1.1	Sprawozdanie z realizacji „Planu Gospodarki Odpadami dla powiatu żywieckiego”	Zarząd Powiatu Żywieckiego

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
	zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania			GO.1.1.2	Opracowanie i późniejsza aktualizacja powiatowego planu usuwania wyrobów zawierających azbest	Starostwo Powiatowe w Żywcu
				GO.1.1.3	Realizacja powiatowego programu usuwania wyrobów zawierających azbest (wspieranie działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie powiatu)	Starostwo Powiatowe w Żywcu
				GO.1.1.4	Aktualizacja „Planu Gospodarki Odpadami dla powiatu żywieckiego”	Starostwo Powiatowe w Żywcu
				GO.1.1.5	Koordinacja działań związanych z gospodarką odpadami na terenie Powiatu (mającą na celu objęcie zorganizowanym systemem zbierania odpadów wszystkich mieszkańców powiatu)	Starostwo Powiatowe w Żywcu
				GO.1.1.6	Kontynuacja działań organizacyjnych i technicznych celem stworzenia na terenie powiatu warunków do selektywnej zbiórki odpadów budowlano - remontowych, wielkogabarytowych i niebezpiecznych (mającą na celu zwiększenie skuteczności selektywnej zbiórki tych odpadów)	Starostwo Powiatowe w Żywcu
				GO.1.2.1	Utworzenie mobilnego systemu zbierania odpadów niebezpiecznych, wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych (Powiatowy Mobilny Punkt Zbierania Odpadów Niebezpiecznych)	Beskid Spółka z o.o. Gminy Powiatu Żywieckiego
		GO.1.2.2	Rekultywacja I kwatery składowiska odpadów w Żywcu	Beskid Spółka z o.o.		
		GO.1.2.3	Rozbudowa linii sortowniczej – dobudowa hali przyjęć surowców (na terenie Spółki „Beskid”)	Beskid Spółka z o.o.		
		GO.1.2.4	Budowa II komory kompostowni (na terenie Spółki „Beskid”)	Beskid Spółka z o.o.		
		GO.1.2.5	Budowa instalacji do demontażu odpadów wielkogabarytowych	Beskid Spółka z o.o.		
		GO.1.2.6	Budowa instalacji do przetwarzania odpadów budowlanych	Beskid Spółka z o.o.		
		GO.1.2.7	Wykonanie instalacji odgazowania składowiska w Żywcu	Beskid Spółka z o.o.		
		GO.1.2.8	Zakup pojemników i sprzętu transportowego do selektywnej zbiórki odpadów, w tym ładowarki teleskopowej do obsługi sortowni odpadów komunalnych	Beskid Spółka z o.o. Gminy Powiatu Żywieckiego		

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
		GO.1.3	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	GO.1.3.1	Poszerzenie zakresu selektywnej zbiórki wszystkich grup odpadów i ograniczania ich powstawania	Starostwo Powiatowe w Żywcu
				GO.1.3.2	Doskonalenie systemów zbiórki, odzysku oraz wykorzystania odpadów	Starostwo Powiatowe w Żywcu
				GO.1.3.3	Wspieranie działań w zakresie odzysku i wykorzystania odpadów (mającą na celu zwiększenie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych i zwiększenie stopnia odzysku tych odpadów, mającą na celu zwiększenie stopnia odzysku surowców wtórnych)	Starostwo Powiatowe w Żywcu
				GO.1.3.4	Koordinacja działań związanych z gospodarką odpadami w Gminach	Starostwo Powiatowe w Żywcu
				GO.1.3.5	Doskonalenie i dalsze prowadzenie bazy danych gospodarki odpadowej na terenie Powiatu	Starostwo Powiatowe w Żywcu
		GO.1.4	Podnoszenie świadomości mieszkańców i przedsiębiorców	GO.1.4.1	Działalność edukacyjna w zakresie selektywnej zbiórki odpadów i ograniczania ich powstawania	Starostwo Powiatowe w Żywcu
OCHRONA PRZED HAŁASEM						
OH.1	Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska	OH.1.1	Ograniczenie hałasu komunikacyjnego i przemysłowego	OH.1.1.1	Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony zdrowia i życia mieszkańców przed hałasem	Organizacje ekologiczne, Szkoły Przedszkola
				OH.1.1.2	Budowa ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych - w miejscach gdzie występują przekroczenia standardów akustycznych	Zarządzający Drogą, Generalna Dyrekcja Dróg i Autostrad, Wojewódzki Zarząd Dróg, Powiatowy Zarząd Dróg
				OH.1.1.3	Modernizacja dróg (powiatowych)	Powiatowy Zarząd Dróg
				OH.1.1.4	Tworzenie pasów zieleni ochronne wzdłuż dróg powiatowych	Zarządzający Drogą, Generalna Dyrekcja Dróg i Autostrad, Wojewódzki Zarząd Dróg, Powiatowy

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
						Zarząd Dróg
				OH.1.1.5	Dostosowanie przedsiębiorstw do obowiązujących standardów emisji hałasu do środowiska	Przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie Powiatu Żywieckiego
		OH.1.2	Tworzenie terenów wolnych od oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją	OH.1.2.1	Opiniowanie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających emisję hałasu	Powiat Żywiecki
				OH.1.2.2	Wyznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych przed hałasem	Gminy Powiatu Żywieckiego
				OH.1.2.3	Budowa, rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego wszystkich gmin powiatu	Gminy Powiatu Żywieckiego
OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM						
PN.1	Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska	PN.1.1	Rozpoznanie stanu zagrożenia oddziaływania pól elektromagnetycznych	PN.1.1.1	Stworzenie systemu monitorującego aktualny poziom promieniowania elektromagnetycznego	Powiat Żywiecki, Gminy Powiatu Żywieckiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
				PN.1.1.2	Rozwój systemu badań poziomów promieniowania elektromagnetycznego	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
				PN.1.1.3	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
		PN.1.2	Tworzenie stref wolnych od zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym	PN.1.2.1	Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia dotyczące pól elektromagnetycznych	Gminy Powiatu Żywieckiego
				PN.1.2.2	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego oraz w razie potrzeby wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Gminy Powiatu Żywieckiego
				PN.1.2.3	Ustanawianie w razie potrzeby obszarów ograniczonego użytkowania terenów	Rada Powiatu Żywieckiego

*PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2010-2017*

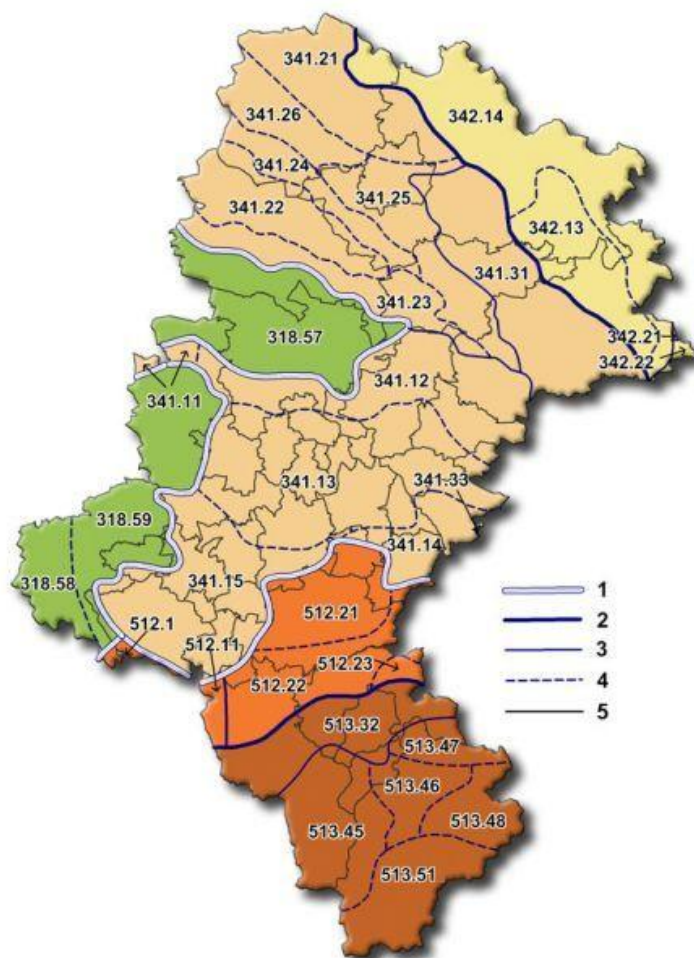
Cel	Cele długoterminowe do roku 2017	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
SUBSTANCJE CHEMICZNE W ŚRODOWISKU I POWAŻNE AWARIE						
AW.1	Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych	AW.1.1	Zmniejszenie ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej	AW.1.1.1	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Straż Pożarna
				AW.1.1.2	Aktualizacja tras optymalnego przewozu	Wojewoda Śląski
				AW.1.1.3	Doskonalenie technologii produkcji ograniczającej ryzyko wystąpienia awarii	Zakłady produkcyjne działające na obszarze Powiatu Żywieckiego
		AW.1.2	Zmniejszanie zagrożenia dla mieszkańców i środowiska z powodu awarii lub zagrożenia naturalnego	AW.1.2.1	Doposażenie Jednostek Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt	Gminy Powiatu Żywieckiego
				AW.1.2.2	Informowanie społeczeństwa o możliwości wystąpienia zagrożenia i sposobu zachowań w przypadku wystąpienia zagrożenia	Gminy Powiatu Żywieckiego

3. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH ZMIAN TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane dane przekazane przez Starostwo Powiatowe w Żywcu oraz zgromadzone przez GIOŚ i WIOŚ, w tym również przygotowane w ostatnich latach opracowania.

3.1 Położenie fizycznogeograficzne, geomorfologia

Powiat żywiecki, zgodnie z podziałem geograficznym wg. Kondrackiego położony jest w obrębie prowincji Karpaty i Podkarpacie podprowincja Zewnętrzne Karpaty Zachodnie makroregion Beskidy Zachodnie, w obrębie kilku mezoregionów: Kotlina Żywiecka (513.46), Beskid Mały (513.47), Beskid Śląski (513.45), Beskid Żywiecki (513.51) i Beskid Makowski (513.48).

Rysunek 1 Powiat żywiecki na tle jednostek fizyczno - geograficznych (wg. Kondrackiego) województwa śląskiego

Źródło: strona internetowa – www.geosilesia.pl

Beskid stanowi część fliszowych Karpat Zachodnich. Góry te mają układ pasmowy i są porozcinane głębokimi dolinami rzek i potoków. Cechują się również dużą lesistością. Mają one stosunkowo niedużą wysokością bezwzględną, ale duże różnice wysokości między szczytami a dnami dolin, sięgające w przypadku Kotliny Żywieckiej do 800 m. Stoki często są bardzo strome, natomiast partie szczytowe spłaszczone i wyrównane.

Beskid Śląski w naturalny sposób dzieli się na dwie części: mniejszą – zachodnią, czyli pasmo Stożka i Czantorii, oraz wschodnią – większą i bardziej rozczłonkowaną czyli pasmo Baraniej Góry zwane również pasmem Wiślańskim lub Baraniogórskim. Grzbiet pasma Wiślańskiego, którego wschodnia i południowo-wschodnia część wznosi się od Karolówki ku północnemu- wschodowi do szczytu Baraniej Góry, ciągnie się na północ do Malinowskiej Skały, gdzie dzieli się na prawą odnogę z kulminacją Skrzycznego i lewą esowato skierowaną ku północy do pasma Klimczoka.

Beskid Mały pod względem geologicznym stanowi przedłużenie Beskidu Śląskiego, od którego oddzielony jest, założoną na uskoku, szeroką na kilka kilometrów Bramą Wilkowicką. Beskid Mały zbudowany jest głównie z piaskowców godulskich, jego grzbiety są wąskie, a lokalnie, na wychodniach bardziej odpornych ławic, skaliste. Większe skałki związane są z wychodniami piaskowców istebniańskich - występują np. na Łamanej Skale, Gibasowym Groniu, czy Zakocierzu. Zwarte, równoleżnikowe pasmo Beskidu Małego jest przedzielone na dwie nierówne części prawie prostoliniowym przełomem Soły o długości około 10 km i szerokości 120 - 900 m. Wybudowano tu dwie zapory – w Czańcu i Porąbce. Najwyższymi wzniesieniami są Czupel (933 m n.p.m.) i Łamana Skała (Madohora, 929 m). Wysokości względne są duże, gdyż dochodzą do 500 m. Poza Solą głównymi rzekami są Wielka Puszczka, Dolina Kocierska i Ponikiewka. W Beskidzie Małym, którego budowa geologiczna sprzyja powstawaniu osuwisk występują jaskinie osuwiskowe np. Czarne Działy. Natomiast Jaskinia Komonieckiego, jedna z największych w Beskidach, ma genezę erozyjno-wietrzeniową. Beskid Mały porośnięty jest znacznymi kompleksami leśnymi, ale wsie i pola uprawne wkraczają dolinami wysoko w głąb gór. W Parku Krajobrazowym Beskidu Małego znajdują się 3 rezerваты leśne „Zasolnica”, „Szeroka” i „Madohora”. W tym ostatnim ochronie podlega naturalny górnoreglowy las świerkowy, który jednak rośnie w piętrze regła dolnego.

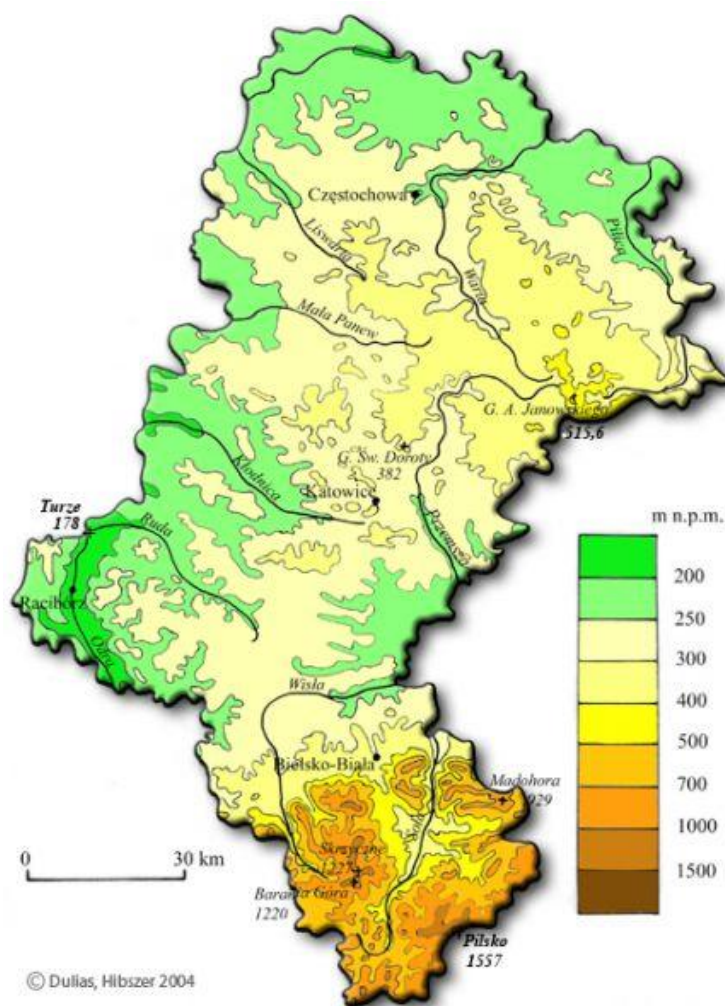
Beskid Makowski nazywany też Średnim oddzielony jest od położonego na północ Beskidu Małego doliną Łękawki (Bramą Ślemieńską), od zachodu graniczy z Kotliną Żywiecką, a od południa z Beskidem Żywieckim. Obszar ten zbudowany jest głównie z piaskowców magurskich z przewarstwieniami mniej odpornych łupków. Częścią Beskidu Makowskiego jest Brama Krzeszowska obejmująca równoległe izolowane grzbiety rozcięte dolinkami o głębokości około 100 m. Inwersyjne pasma Czeretnika (766 m n.p.m.), Lasku (871 m n.p.m.) i Soliska (848 m n.p.m.) zbudowane są z piaskowców magurskich, natomiast w obrębie wąskich stref zbudowanych z łupków powstały obniżenia dolinne. W południowej części Beskidu Średniego, u ujścia Sopotni i Pewlicy do Koszarawy, znajduje się Kotlina Jeleśni. Beskid Makowski jest dość gęsto zaludnionym obszarem rolniczym. W Pewli Małej znajduje się leśny rezerwat przyrody „Gawroniec”.

Beskid Żywiecki nazywany też Wysokim położony jest w najbardziej na południe wysuniętej części województwa śląskiego. Jego granią, będącą jednocześnie granicą państwową ze Słowacją biegnie europejski dział wodny. W granicach województwa położona jest grupa Wielkiej Raczy (1234 m n.p.m.) i grupa Pilska (1557 m n.p.m.). Beskid Żywiecki zbudowany jest z piaskowców magurskich – najodporniejszych piaskowców w Beskidach. Tworzą one płaskie nasunięcia i fałdy, bardziej stromo ułożone jedynie w strefie brzeżnej. Stoki pasm górskich rozcinają głębokie V-kształtne dolinki o stromych zboczach. Grupa Wielkiej Raczy ma widlasty układ i jest rozcięta dopływami górnej Soły – Rycerką Wielką i Małą oraz Ujsołą z Danielką, Cichą i Glinką. Grupa Pilska obejmuje, oprócz kopuły Pilska, grzbiet Lipowskiej – Romanki (1324, 1366 m n.p.m.). Na osuwiskowych stokach Pilska niektórzy doszukują się śladów istnienia lodowczyków. Wśród większych dolin rozcinających pasmo Pilska na głębokość 400 – 650 m należy wymienić Złatną, Żabnicę, Sopotnię Małą i Wielką oraz Krzyżówkę. Najwyższe szczyty Beskidu Żywieckiego mają dobrze wyrażone dwa piętra roślinne: regła dolnego do wysokości około 1150 m n.p.m. z lasami jodłowo-bukowymi i regła górnego do około 1360 m n.p.m. z lasami świerkowymi. Piętro subalpejskie z kosodrzewiną występuje na Pilsku. Na Wielkiej Raczy brak jest regła górnego – górną granicę lasu stanowią skarłowaciałe buki. Większa część Beskidu Żywieckiego należy do parku krajobrazowego o takiej samej nazwie. Znajduje się tu aż 9 rezerwatów przyrody – 8

leśnych i jeden florystyczny „Muńcoł”. Beskid Żywiecki jest mniej zagospodarowany turystycznie niż Beskid Śląski, ale odznacza się wysokimi walorami krajobrazowymi.

Kotlina Żywiecka jest obniżeniem śródgórskim pomiędzy Beskidem Śląskim na zachodzie, Beskidem Małym na północy, Beskidem Makowskim na północnym-wschodzie, oraz Beskidem Żywieckim na południowym-wschodzie. Kotlina Żywiecka ma charakter tektonicznej depresji, ograniczonej, co najmniej z zachodu linią uskoku. W jej dnie występują małodoporne osady, jednostki podśląskiej.

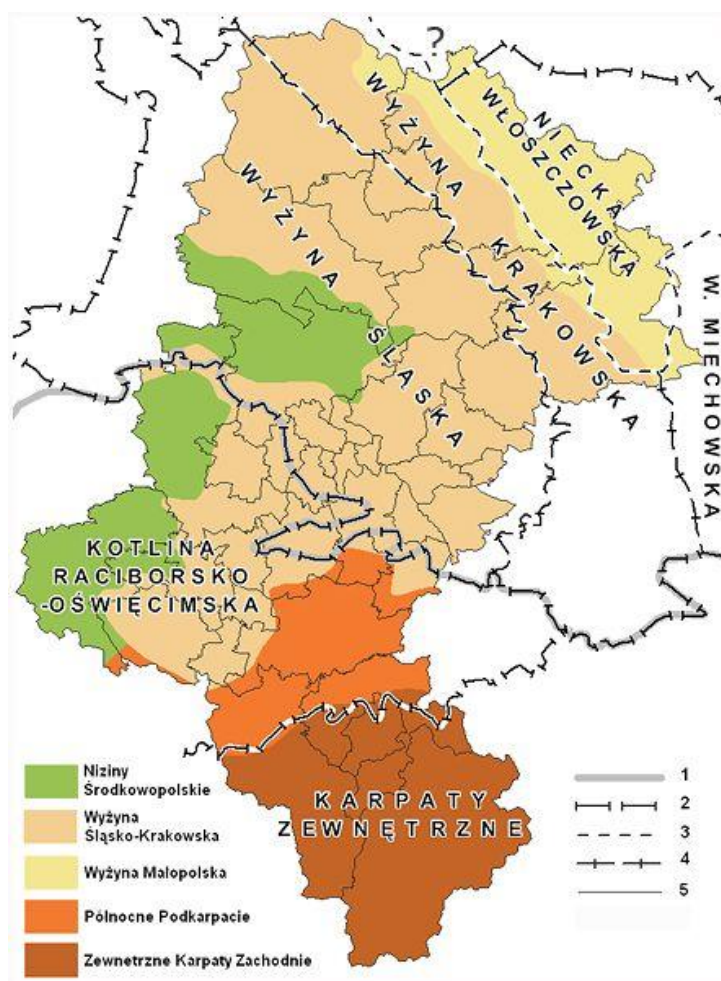
Dno Kotliny leży na wysokości 350-450 m n.p.m, podgórskie garby w części wschodniej sięgają 450 m. Znaczną część dna kotliny zajmują terasy i stożki napływowe Soły i jej dopływów, tworzące stopnie o wysokości ok. 2 m, 5-8 m, 14-28 m (najlepiej rozwinięte w płaskiej części zachodniej).

Rysunek 2 Ukształtowanie terenu województwa śląskiego

Źródło: strona internetowa – www.geosilesia.pl

Zgodnie z podziałem geomorfologicznym (wg. Gilewskiej) powiat żywiecki położony jest w strefie alpejskiej prowincja Karpaty Zewnętrzne jednostki Beskid Śląski oraz Kotlina Żywiecka.

Rysunek 3 Powiat żywiecki na tle jednostek geomorfologicznych (wg. Gilewskiej) województwa śląskiego

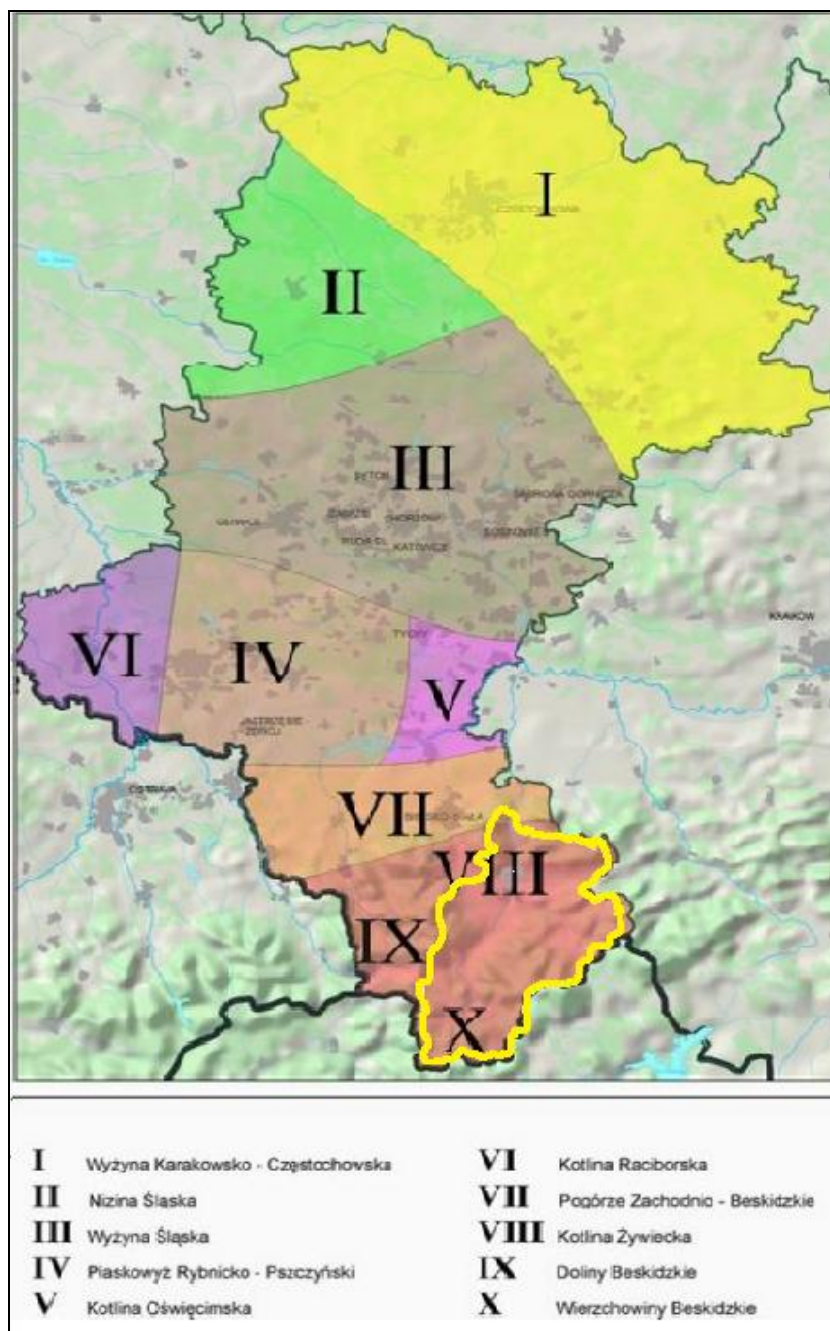
Źródło: strona internetowa – www.geosilesia.pl

32 Warunki klimatyczne

Według klasyfikacji klimatycznej dokonanej przez R.Guminskiego analizowany rejon znajduje się w karpackiej dzielnicy klimatycznej, która charakteryzuje się występowaniem piętrowości klimatycznej, związanej z wysokością nad poziomem morza. Wyróżnia go niezbyt wysoka średnia roczna temperatura powietrza (5-7°C), stosunkowo wysoka suma opadów (800-1300 mm), znaczna liczba dni przymrozkowych (do 200) i mroźnych (ponad 100). Okres wegetacyjny na tym terenie trwa poniżej 160 dni.

Na terenie Kotliny Żywieckiej obserwuje się słabe przewietrzanie. Średnio cisze występują około 50% czasu w ciągu roku. Stąd też często obserwuje się tutaj zastoiska chłodnego powietrza powodujące silne i długotrwałe inwersje termiczne, sprzyjające występowaniu najniższych temperatur ekstremalnych w centrum Kotliny.

Charakterystyczną cechą obszaru powiatu jest roślinność ułożona piętrami. Do wysokości 900 m n.p.m. stoki porastają lasy mieszane, na znacznych obszarach już dzisiaj wycięte, od 900 do 1150 m n.p.m. rosną lasy regła dolnego, składające się głównie ze świerka, z niewielką domieszką jodły i buka, powyżej, od 1150 do 1360 m n.p.m., znajduje się piętro regła górnego, tworzone przez świerk. W najwyższych partiach występuje kosodrzewina i łąki wysokogórskie (hale).

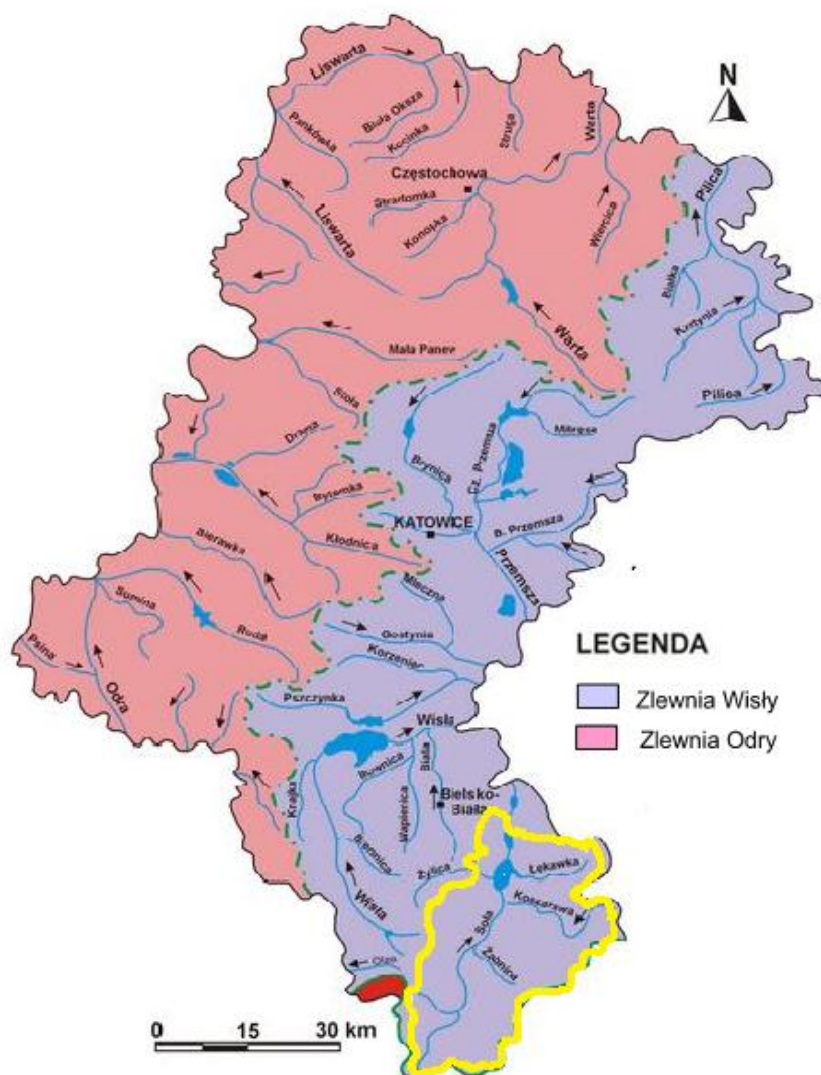

Rysunek 4 Strefy klimatyczne województwa śląskiego i położenie powiatu żywieckiego na ich tle

Źródło: strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego – www.silesia-region.pl

3.3 Hydrografia

Powiat Żywiecki położony jest w zlewni rzeki Wisły – zlewnia I rzędu.

Rysunek 5 Położenie powiatu żywieckiego w zlewniach rzek województwa śląskiego

Źródło: strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego – www.silesia-region.pl

Główną rzeką Powiatu jest Soła posiadająca następujące dopływy: Leśnianka, Sienka, Żylica, Żarnówka Wielka, Żarnówka Mała, Czarna, Nielewianka, Bystra, Przybędza, Potok Radziechowy, Leśnianka, Koszarawa, Moszczanica, Łękawka, Isepnica, Nickulina, Salomonka, Żabniczanka, Cięcinka, Juszczynka.

Działy wodne biegną po wyraźnych kulminacjach terenowych, stąd ich pewny przebieg.

Cechą charakterystyczną obszaru jest występowanie antropogenicznych zbiorników wodnych na rzece Sole tzw. Kaskady Soły, obejmującej Jezioro Żywieckie, Międzybrodzie i Czanieckie. Głównym zadaniem kaskady Soły jest ochrona przeciwpowodziowa, funkcja podrzędna to energetyka wodna.

Charakterystykę hydrologiczną można przeprowadzić w oparciu o posterunki wodowskazowe: Żywiec i Porąbka na Sole oraz Łodygowice na Żylicy. Maksymalne odpływy miesięczne pojawiają

się w marcu w profilu Żywiec, zaś w kwietniu na Sole w Porąbce (wpływ zbiornika) i na Żylicy. Minimalne odpływy miesięczne na tych rzekach występują w październiku i listopadzie.

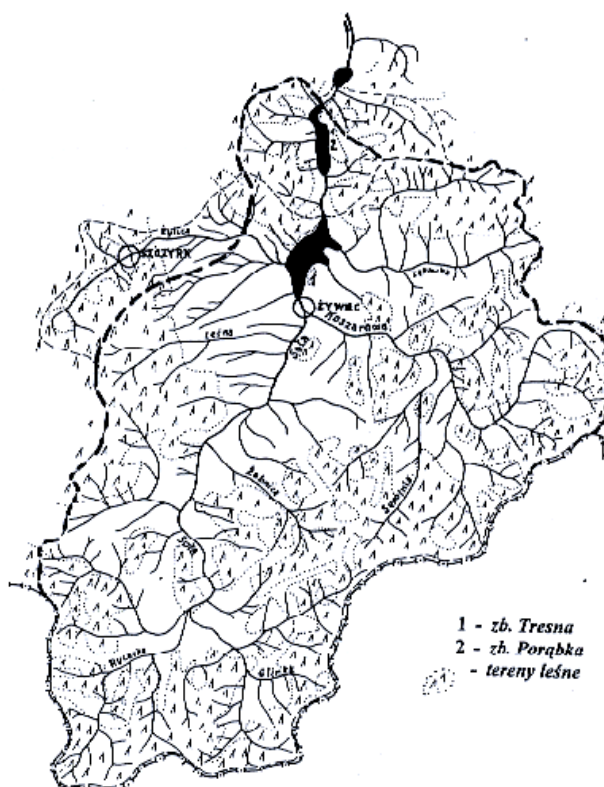
W granicach administracyjnych Powiatu Żywieckiego położone są dwa duże zbiorniki zaporowe – Tresna (Jezioro Żywieckie) i Międzybrodzkie, które wchodzi w skład 3 zbiorników w kaskadzie rzeki Soły. Zbiorniki te objęte są pełnymi badaniami prowadzonymi przez WIOŚ Katowice w ramach monitoringu regionalnego. Zbiorniki badane są od 1991 roku.

W/w zbiorniki mają za zadanie spełnianie licznych funkcji:

- magazynowanie wody,
- przejmowanie fali powodziowej,
- praca w systemie szczytowo-pompowej (zb. Międzybrodzie),
- wyrównywanie poziomu wód w rzece poniżej zbiorników
- funkcje rekreacyjne

Ze zbiornika Czaniec położonego poniżej zbiorników Tresna i Międzybrodzie pobierana jest woda służąca do zaopatrzenia aglomeracji Bielskiej i Górnosląskiej.

POWIAT ŻYWIECKI SIEĆ WODNA

Rysunek 6 Mapa hydrograficzna powiatu żywieckiego

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla powiatu żywieckiego 2003 rok

3.4 Budowa geologiczna i warunki hydrogeologiczne, warunki glebowe

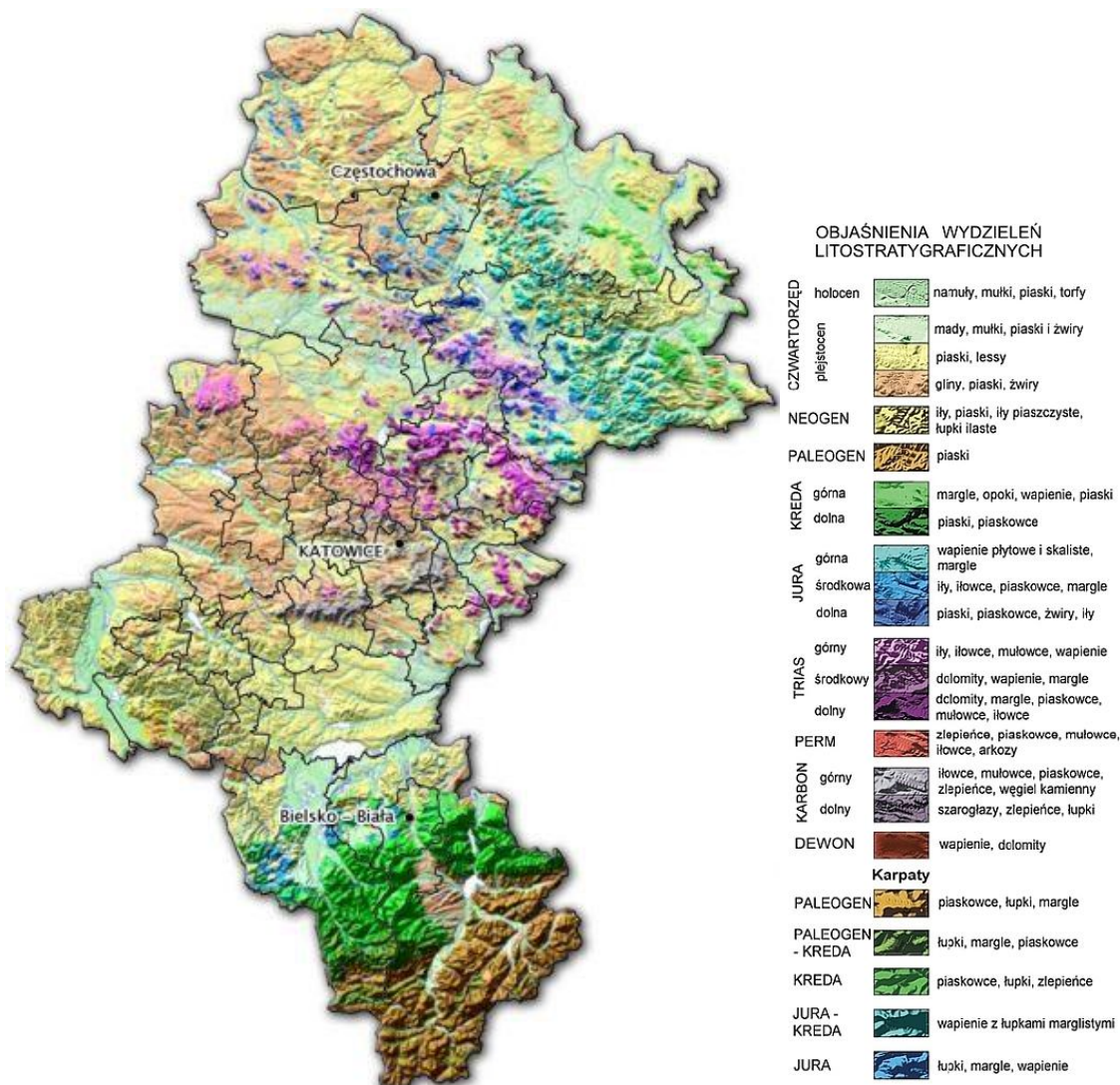
W Karpatach Zachodnich, w obrębie których położony jest Powiat Żywiecki, wyróżnia się dwie wielkie jednostki: flisz zewnętrzny, w skład którego wchodzi płaszczowina śląskie (podśląska, cieszyńska, godulska) oraz nasunięta na nie płaszczowina magurska leżąca bardziej wewnątrz.

Utwory magurskie to przeważnie gruboławicowe warstwy piaskowca, niekiedy ze zlepieńcami a czasem z cienkimi warstwami łupków. Zależnie od jakości lepszczka (przeważnie bezwęglanowe) powstają z nich w niższych położeniach gleby brunatne kwaśne, łatwo ulegające ługowaniu i bielcowaniu; natomiast w położeniach wyższych – gleby skrytobielicowe lub bielicowe, które są siedliskiem lasu mieszanego i boru mieszanego.

Utwory podmagurskie występują tu fragmentarycznie wśród magurskich. Są to z reguły piaskowce z niewielkim dodatkiem łupków, łatwo wietrzejące o spoiwie ilasto-węglanowo-żelazistym. Powstają z nich zasobne gleby brunatne tworzące siedliska lasowe odpowiednie dla najbardziej wymagających gatunków, a w położeniach wyższych siedliska lasu mieszanego górskiego.

W obrębie Powiatu Żywieckiego dominują pasma górskie zbudowane z utworów płaszczowiny śląskiej głównie piaskowców godulskich, istebniańskich oraz zlepieńców. Piaskowce istebniańskie dają gruboziarnistą zwietrzelinę łatwo ulegającą bielcowaniu. Tworzą się tu siedliska borów mieszanych będących naturalnym siedliskiem świerka występującego we wszystkich piętrach regłowych i tworzącego w znacznej przewadze lite świerczyny, niekiedy z domieszką buka rzadko jodły.

Piaskowce godulskie są skałami twardymi drobnoziarnistymi o spoiwie z reguły krzemionkowym, rzadko ilastym a jeszcze rzadziej węglanowym. Dają zwietrzelinę silnie kamienistą odznaczającą barwą płowoszarą lub brunatnoszarą, a gleby mają strukturę gruzełkową. Ich wartość glebotwórcza zależy od spoiwa. W odmianach bezwęglanowych tworzą się gleby skrytobielicowe lub bielicowe dające siedliska boru mieszanego. Zwietrzelina piaskowca godulskiego ze spoiwem węglanowym daje zasobniejsze gleby brunatne tworzące siedliska lasu górskiego z panującym bukiem, rzadko jodłą (w niższych położeniach), lub lasu mieszanego górskiego (w położeniach wyższych).

Rysunek 7 Powiat żywiecki na tle budowy geologicznej województwa śląskiego

Źródło: strona internetowa – www.geosilesia.pl

Zlepierńce wietrzeją łatwo i głęboko. Dają zwietrzelinę barwy rdzawej lub zielonkawej. Gleby wytworzone w zwietrzelinie zlepierńców mają strukturę ziarnistą. Są to przeważnie bielice i gleby bielcowe silnie zbielicowane lub skrytobielicowe dające siedlisko boru mieszanego górskiego.

Produktywność gleb jest ściśle uzależniona od rodzaju zwietrzeliny oraz wysokości nad poziomem morza. Zwietrzelina fliszowa jest tu z reguły bezwęglanowa, kwaśna i silnie kwaśna, najczęściej gliniasto-pylasta o dużej ilości szkieletu. W przypadku zwietrzeliny piaskowców z domieszką łupków – zawsze ilość szkieletu jest mniejsza i jest on drobniejszy.

Na znacznym obszarze ilość szkieletu w glebie na głębokości poniżej 40-50 cm przekracza 50% masy gleby, czyli jest to już utwór kamienisty. W zależności od rodzaju pozostałej frakcji jest to z reguły utwór kamienisto-pylasty, kamienisto-gliniasty, niekiedy kamienisto-piaszczysty.

Tworzenie się i rozkład substancji organicznej w glebie zależne jest od kierunku procesu glebotwórczego i pozostaje w ścisłym związku z występującą w danym miejscu roślinnością. Panujące na terenie Powiatu świerszczyzny sprzyjają zwiększaniu kwasowości wyższych warstw gleby. W kwaśnym środowisku glebowym, duża odporność gromadzących się tu resztek organicznych na biologiczny rozkład oraz szczególne układy elementów środowiska sprzyjają nagromadzeniu się słabo przeobrażonej kwaśnej substancji organicznej. Zdecydowanie dominującymi typami próchnic na znacznym obszarze Powiatu jest butwina typowa i moder

butwinowy lub murszowaty. Taki typ próchnicy jest między innymi wynikiem znacznego zakwaszenia gleby i małej ilości zasad oraz obecności wolnych kwasów próchnicznych i postępującego gromadzenia się ruchomych form glinu i wodoru. Zjawiska te wpływają istotnie niekorzystnie na całokształt cech fizycznych, chemicznych i fizykochemicznych gleb. Postępujące procesy przemienne, mała ilość zasad oraz wzrastający udział kwasów próchnicznych powodują stały spadek stopnia wysycenia kompleksu sorpcyjnego.

Gleby powiatu żywieckiego charakteryzują się zróżnicowaniem spowodowanym litologią podłoża, rzeźbą terenu i istniejącymi warunkami klimatycznymi. Górzysta część powiatu zajmują gleby pochodzenia wietrzeniowego, związane przede wszystkim z występującym w podłożu fliszem karpackim, a także innymi utworami geologicznymi. Charakterystyczne są dla terenów górskich. Natomiast Kotlinę Żywiecką charakteryzuje się utworami lessowymi i lessopodobnymi pochodzenia eolicznego i fluwioglacjalnego.

W części górzystej powiatu największy obszar zajmują gleby brunatne kwaśne gliniaste lub gleby pyłowe. Na najwyższych wzniesieniach w tym rejonie występują gleby szkieletowe typowe dla stadium początkowego procesu glebotwórczego.

W dolinach górskich i w Kotlinie Żywieckiej przeważają gleby pyłowe, głównie lessowe. W dolinach rzecznych i kotlinach dominują mady o przewadze różnych frakcji od gliniasto-ilastych do pylasto-piaszczystych. Mniej liczne na tym obszarze są gleby pochodzenia hydrogenicznego, a to torfowe, mułowo-błotne i murszowe. Spotyka się również tutaj rędziny rozwinięte na wapieniach żywieckich - w okolicach Żywca (stoki Grojca).

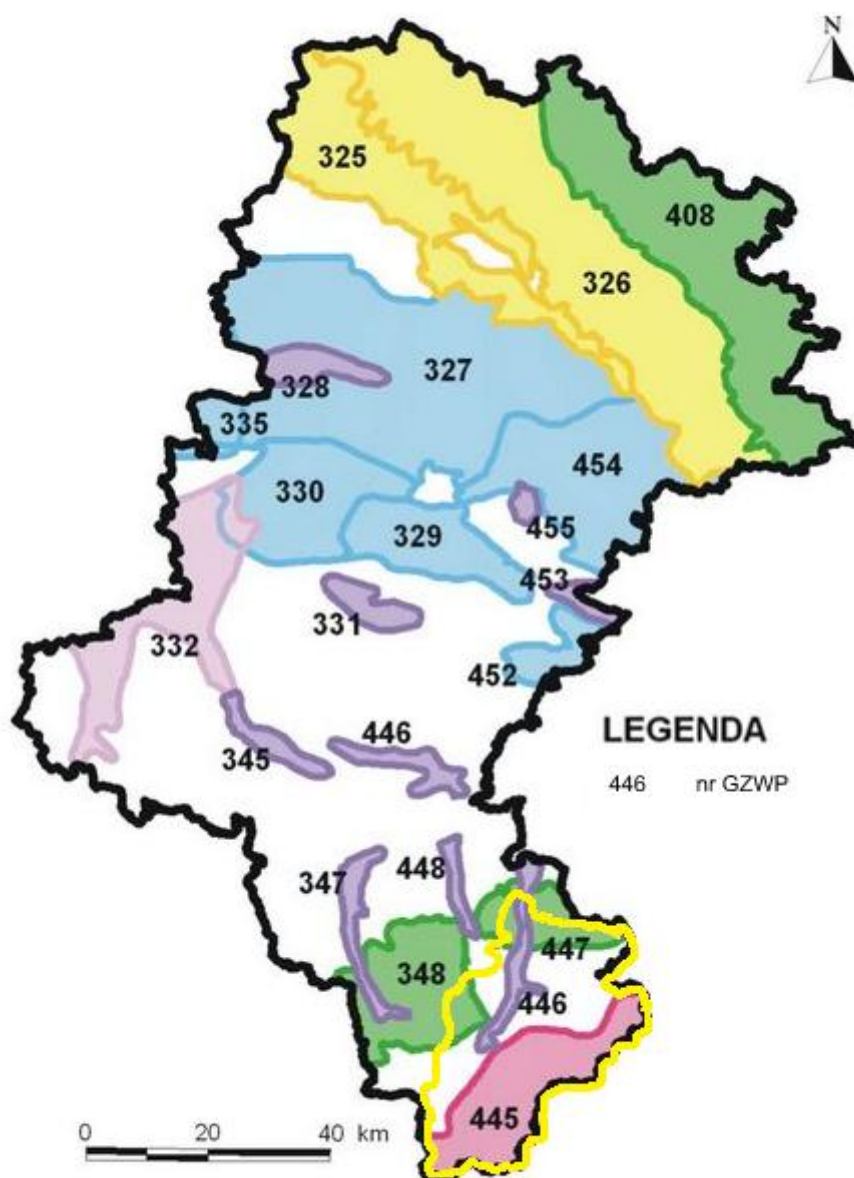
Cały obszar należy do karpackiego regionu hydrogeologicznego, podregionu zewnętrznokarpackiego. Wody podziemne występują tu w postaci wód szczelinowych, rzadziej szczelinowo-porowych w utworach kredy i paleogenu (głównie piaskowce i zlepieńce). Wydajności w strefach zbudowanych z piaskowców mogą osiągać do 5 m³/h, zaś w strefach z przewagą łupków z reguły nie przekraczają 2 m³/h. Głębokość zalegania zwierciadła wód podziemnych waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów na kulminacjach. W dolinie Soły występują wody porowe w utworach czwartorzędowych. Na całym obszarze brak izolacji pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni terenu.

Powiat żywiecki położony jest w granicach kilku Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- GZWP nr 348 „Zbiornik Beskidu Śląskiego” - kredowy poziom wodonośny; ma powierzchnię 410 km²; tworzą go kredowe warstwy godulskie, które zbudowane są z gruboławicowych (do 0,70 m) piaskowców średnio- i gruboziarnistych, z wkładkami łupków ilastych; warunki hydrogeologiczne tego zbiornika są słabo zbadane; poziom ten związany jest przede wszystkim ze stropową, spękaną częścią utworów fliszowych; średnią miąższość warstwy wodonośnej oceniono na 15 m, a średni współczynnik filtracji przyjęto na około 1,0 m/d (Chowaniec i in., 2005a); piaskowce gruboławicowe są przepuszczalne do głębokości 60–80 m p.p.t.; najbardziej przepuszczalna jest strefa przypowierzchniowa o miąższości 30–40 m, w której wartość współczynnika filtracji wynosi od 0,1 do 2,0 m/d.
- GZWP nr 445 „Magura” (Babia Góra) – trzeciorzędowy poziom wodonośny; szacunkowe zasoby dyspozycyjne GZWP Magura wynoszą 23,5 tys. m³/d, a średnia głębokość ujęć 80 m.
- GZWP nr 446 „Dolina rzeki Soły” – czwartorzędowy poziom wodonośny - jest to przepływowy, odkryty, zbiornik o powierzchni 56 km². Jest on sztucznie podzielony przez zbiorniki powierzchniowe: żywiecki i międzybrodzki. Odcinek górny zbiornika charakteryzuje się niewielkimi miąższościami utworów czwartorzędowych (6,0 - 9,0 m); wydajności studni kształtują się w przedziale od 9,0 do 12,0 m³/h przy kilkumetrowych depresjach; w środkowej części zbiornika (rejon Żywca i Międzybrodzia) wydajności są rzędu od 2,0 do 23,3 m³/h przy kilkumetrowej depresji; w północnej części zbiornika, w rejonie Kobiernice - Porąbka - Kęty, wydajności zlokalizowanych tu studni infiltracyjnych

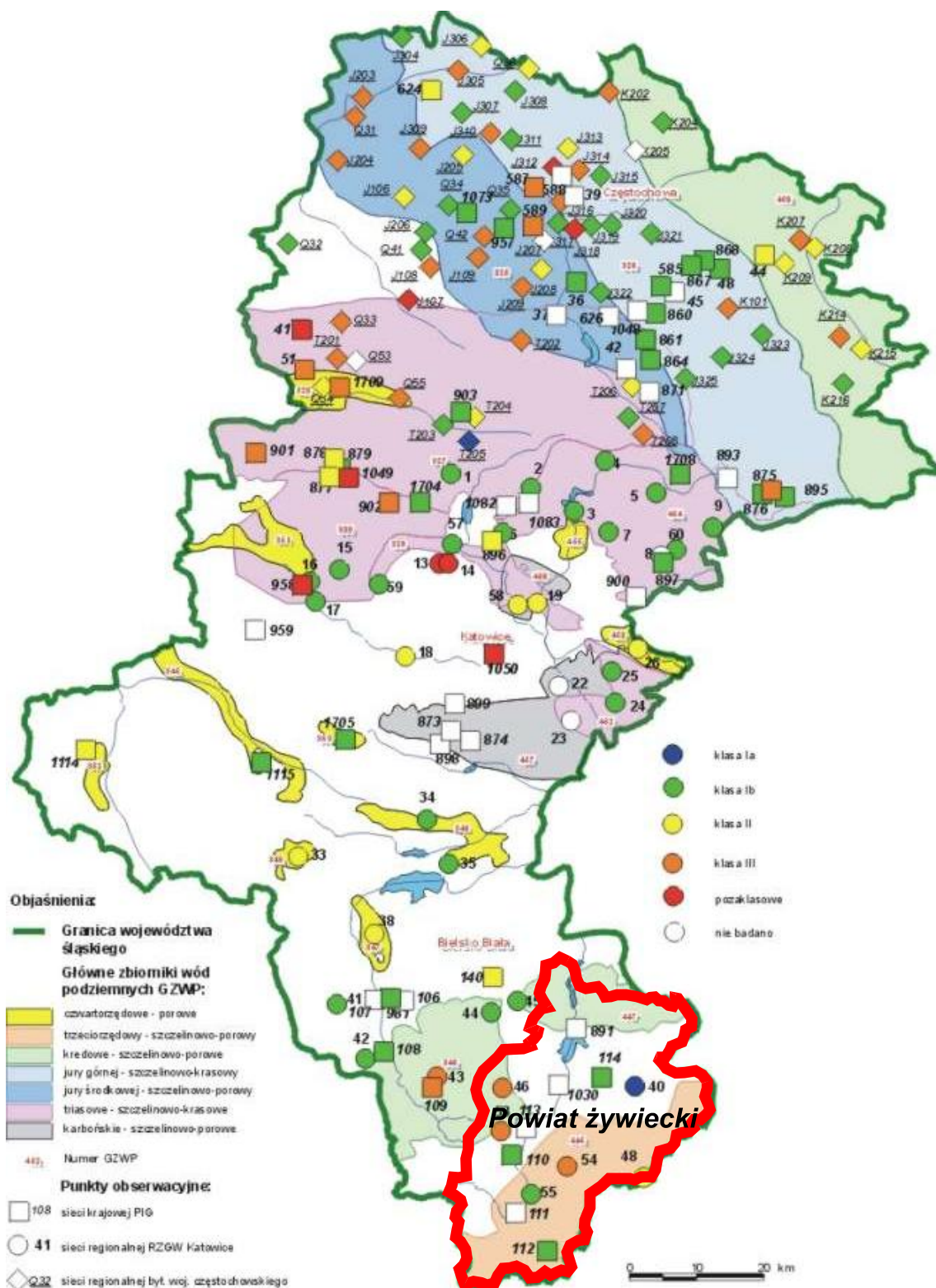
wzrastają od 20 do 100 m³/h; natomiast wydatki pojedynczych studni nieinfiltracyjnych kształtują się w granicach zaledwie od 5,0 do 10 m³/h, przy kilkumetrowej depresji.

- GZWP nr 447 „Beskid Mały” - zbiornik ten posiada powierzchnię 216 km² i zbudowany jest z warstw godulskich zaliczanych do kredowych utworów fliszu; zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny i słabo napięty, zalega na głębokości kilku metrów poniżej powierzchni terenu; wydajności dokumentowanych punktów hydrogeologicznych (źródeł i studni) uzyskują średnią wartość 3,1 m³/h.

Rysunek 8 Lokalizacja powiatu żywieckiego na tle Głównych Zbiorników Wód Podziemnych województwa śląskiego

Źródło: strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego – www.silesia-region.pl

Rysunek 9 Jakość wód Głównych Zbiorników Wód Podziemnych województwa śląskiego

Źródło: strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego – www.silesia-region.pl

3.5 Warunki przyrodniczo – krajobrazowe

Do charakterystycznych siedlisk przyrodniczych powiatu należą:

- Zbiorowiska nieleśne w skład, których wchodzi:
 - Borówczyska bażynowe występujące w postaci niewielkich płatów wśród kosodrzewiny na Pilsku;
 - Ciepłolubne zarośla ligustru i tarniny zbudowane z licznych kolczastych gatunków krzewów, m.in. tarniny i głogu, a także gatunków bezkolcowych: ligustru pospolitego, kaliny koralowej i derenia świdy. Zespół ten najczęściej można spotkać w Kotlinie Żywieckiej w krajobrazie wapiennych wzniesień;
 - Eutroficzna młaka górska występująca w postaci płatów na trudno przepuszczalnych gruncie, przez co jest to teren wilgotny wykazujący silne ruchy poziome wody w zakłębieniach, załamaniach stoków oraz w sąsiedztwie źródła. Najlepiej zachowały się na polanach: Cebula, Prokatka w Przybędzy, Walaszne w Kamesznicy, stokach Pilska w Korbelowie oraz w przysiółku Krzusówka w gm. Węgierska Górka;
 - Karpackie zarośla kosówki występujące w postaci zwartych krzewów kosodrzewiny, jarzębiny oraz jałowca pospolitego halnego. Występują jedynie na kopule szczytowej Pilska.
 - Kwaśna młaka turzycowo – mietlicowa tworząca zespół torfowisk na terenach płaskich, słabo nachylonych na stokach lub u podnóży dolin potoków. Ze względu na znikomy przepływ wody skład gatunkowy tworzą rośliny naczyniowe oraz mszaki. Płaty tego zespołu stwierdzono na polanie w Walaszne i na Hali Baraniej w Kamesznicy oraz w przysiółku Wróblówka w gm. Ślemień;
 - Łąka mietlicowo – mietlicowa zajmująca stoki o zmiennym nachyleniu 45o do ekspozycji północnej i północno – zachodniej z charakterystycznym dla tego zespołu gatunkiem – mietlicą dachówkowatą. Największe powierzchnie zajmują na polanie Waleczne w Kamesznicy, pod Świniarką w gm. Węgierska Górka oraz w dolinie Rycerki w gm. Rajcza;
 - Łąka rajgrasowa stanowiąca zbiorowiska łąkowe, w zależności od działań człowieka na żyznych, świeżych (niezbyt wilgotnych i nie suchych) glebach mineralnych bez śladów zabagnienia. Najlepiej wykształcone płaty łąk rajgrasowych stwierdzono w niższych położeniach terenu powiatu – na zboczach Grojca, Matyski i Kopy Radziechowskiej;
 - Młaka złotoroślowa spotykana w źródlewiszkowych strefach górskich w miejscach wsięku wody z charakterystycznym gatunkiem osiagającym do 60 cm wysokości świerzębkiem orzęsionym;
 - Mszarniki źródlewiszkowe występujące w wyższych partiach regła górnego i w piętrze kosodrzewiny na Pilsku. Są to małe płaty wykształcające się w otoczeniu źródeł i w miejscach wsięku wody;
 - Murawa bliźniczkowa występująca na polanach reglowych zanikających z powodu zaniechania wypasu owiec i bydła. Najczęściej spotykanym gatunkiem jest bliźniczka psia trawka. Niewielkie płaty tego zespołu zachowały się na Bendoszcze w gm. Rajcza, Hali Rycerzowej w gm. Ujsoły i na Hali Ostre w gm. Lipowa;
 - Murawa ciepłolubna z lebiodką pospolitą, która wymaga suchych ciepłych siedlisk bogatych w związki wapnia. Ciepłolubne trawy rozwijają się na silnie nachylonych stokach najczęściej o ekspozycji południowej. Fragment roślinności o podobnym charakterze stwierdzono na zboczach Łyski w Żywcu;
 - Murawa goździkowa porośnięta w 80-100 % charakterystycznym dla zespołu dziewięciszem bezłodygowym oraz goździkiem kropkowanym. Występuje najczęściej na suchych zboczach o ekspozycji południowej, południowo-zachodniej i południowo-wschodniej. Płaty zespołu stwierdzono w Ostrem i Twardorzecze;

- Murawa z macierzanką zwyczajną tworzącą zbiorowisko suchych i ciepłych siedlisk, rozwijających się na kamienistych inicjalnych glebach. Najbogatsze płaty murawy z macierzanką znane są z Matyski, Kopy Radziechowskiej i Grojca;
- Pastwisko tomkowo – mietlicowe powstająca na wskutek ograniczenia użytkowania polan regłowych tworzących płaty zespołu traw takich jak: mietlica pospolita, kostrzewa czerwona i tomka wonna;
- Pastwisko sitowe tworzące typowe zbiorowisko antropogeniczne, które ze względu na znaczne ograniczenie wypasu owiec i bydła staje się coraz rzadszym elementem krajobrazu Beskidu Śląskiego;
- Torfowisko wysokie występujące na bezodpływowych zagłębieniach na podłożu ubogim w składniki pokarmowe zasilanych przez wody opadowe. Płaty torfowiska wysokiego występują w rezerwatach „Lipowska” i „Pilsko” oraz na Hali Cebulowej w masywie Pilska;
- Wilgotna łąka ostrożeńiowa zlokalizowana w dolnych partiach stoków i w dolinach potoków z charakterystycznym gatunkiem, którym jest ostrożeń łąkowy. Dobrze wykształcone płaty wilgotnej łąki można spotkać na polanie Walaszne w gm. Milówka, Kopiec w gm. Radziechowy-Wieprz;
- Zbiorowisko borówki czarnej występujące pomiędzy ścianą lasu a murawami bliźniczkowymi oraz na grzbietach gór, gdzie zajmują znaczne powierzchnie na halach górskich Pilska, Roamniki, Rycerzowej, Rynianki, Wielkiej Raczy;
- Zbiorowisko dziurawca czterobocznego stanowiące studium sukcesji zachodzącej w różnorodnych zbiorowiskach, ukształtowanych w przeszłości w wyniku działalności człowieka. Rozległe powierzchnie porośnięte przez zbiorowisko stwierdzono na Hali Ostre w gm. Lipowa;
- Zbiorowisko naparstnicy zwyczajnej, które można spotkać na nasłonecznionych skarpach nad potokami oraz na polanach w sąsiedztwie zarośli. Zbiorowisko to można spotkać najczęściej we wschodniej i południowo – wschodniej części Beskidu Śląskiego w okolicach Ostrego i Twardorzeczki oraz w Kamesznicy;
- Ziołorośla lepiężnika białego występująca w miejscach płaskich pod stokami oraz w dolinach potoków. Okazałe płaty stwierdzono w dolinie potoku Leśniaka w gm. Lipowa;
- Ziołorośla parzydła leśnego i omiegu górskiego rozwijającego się na urwistych stokach i skarpach nad potokami, gdzie występuję wilgotna gleba podlegająca erozji. Dominują w niej osiągająca do 1,5 m wysokości parzydło leśne. Typowe wykształcone płaty stwierdzono nad potokiem Malinowskim w gm. Lipowa oraz na osuwiskach łupkowych nad potokiem Twardorzeczka, poniżej Hali Radziechowskiej w gm. Radziechowy-Wieprz;
- Ziołorośla tojadu mocnego, które wykształcają się wzdłuż zabagnionych źródłiskowych odcinków potoków, z reguły na stromych stokach o nachyleniu 45°. Najlepiej wykształciły się w rezerwacie „Stary Bór” oraz na źródłiskach potoku Malinowskiego, na stokach Kościelca i Malinowskiej Skały w gm. Lipowa;
- Ziołoroślą wietlicy alpejskiej występująca w niewielkich lukach drzewostanowych oraz na bardzo stromych stokach w sąsiedztwie potoków regła dolnego i górnego. Płaty tego zespołu stwierdzono w projektowanych rezerwacie „Stary Bór” oraz na Pilsku i Romance;
- Zespół jarzębiny nagiej występujący w szczytowych partiach Pilska powyżej linii lasu, w miejscach gdzie znaleźć można biogrupy świerka;
- Zespół rokitu cyprysowego i paprotki zwyczajnej porastający zacienione skały i szczeliny. Zespół ten najczęściej można spotkać na grzbiecie Glinnego w gm. Radziechowy-Wieprz oraz na Ściszkowym Groniu w gm. Łękawica;
- Zespół rzeżuchy gorzkiej i śledziennicy skrętolistnej wykształcony na źródłiskach zlokalizowanych w obrębie buczyn, na stromo nachylonych stokach. Płaty zespołu występują na źródłiskach potoku Kolonka oraz Leśniaka w gm. Lipowa;

- Zespół sitowia leśnego zlokalizowany w zagłębieniach, na odlesionych źródłiskach oraz na polanach śródleśnych. Jest to jeden z najtrwalszych składników szaty roślinnej. Występuje na polanie Bąki w gm. Węgierska Górka i w dolinie potoku Twardorzeczka w gm. Lipowa;
- Zespół turzycy odległokłosej porastający źródlika i górne odcinki potoków. Zespół ten występuje w powiecie żywieckim głównie w projektowanym rezerwacie „Stary Bór” oraz w rezerwacie „Szeroka”
- Zespół turzycy pospolitej występujący w postaci płatów na grzbietach i w miejscach o słabym nachyleniu gdzie można spotkać stagnującą wodę. Na terenie powiatu żywieckiego zespół turzycy pospolitej stwierdzono w rezerwach „Romanka”, „Piłsko” i „Lipowska”;
- Zespół wiechliny i ciemiężycy zielonej, który jest zbiorowiskiem o charakterze ziołoroślowym porastającym niewielkie polany śródpolne oraz brzeżne części polan położonym słabo nasłonecznione stoki. Głównie można spotkać na polanie Cebula w gm. Radziechowy-Wieprz.
- **Zbiorowiska leśne:**
 - Bagienna olszyna górską występuję w miejscach wysięku wód , na siedliskach zabagnionych i potopionych związanych z załamaniem linii spadku zbocza. Niski drzewostan osiąga 15 m wysokości i jest reprezentowany przez olszę szarą i czarną. Zbiorowisko to można spotkać w Beskidzie Żywieckim w dolinie potoku Żłatnej oraz w dolinie potoku Urwisko w Soblówce;
 - Dolneregłowy bór świerkowo – jodłowy występuję w wyższych położeniach regla dolnego. Tworze go głównie świerk pospolity (do 90%), przy mniejszym udziale buka i jodły. Wykształcił się w rezerwacie „Madohora”, „Pod Rynianką”, i „Kuznie”, a także na Lipowskiej, w Żłatnej, Małej Rycerzowej, Bukowinie i Beskidzie Bednarzowym w Soblówce oraz w masywie Piłska W Korbelowie;
 - Dolneregłowa świerczyna na torfie spotykana na zatorfionych źródłiskach oraz w dolinach u podnóża stoków. Warstwę drzew stanowi głównie świerk (60-80%), ze sporadycznie występującą jodłą. Stwierdzono ją na stokach Baraniej Góry w Kamesznicy, na Rachowcu w Beskidzie Żywieckim oraz w Beskidzie Małym.
 - Górneregłowa świerczyna karpacka występuję na grzbietach w partiach szczytowych oraz na stokach od wysokości 1000 m n.p.m. Najlepiej wykształciły się w rezerwacie „Romanka”, „Piłsko” i „Lipowska” świerk pospolity (30-85%), ze sporadycznym udziałem jarzębiny;
 - Grąd subkontynentalny złożony z 3-4 pięter dębu szypułkowego, grabu zwyczajnego, lipy drobnolistnej i klonu zwyczajnego. Stanowiska grądu subkontynentalnego stwierdzono na terenie rezerwatu przyrody „Grapa” i w „Lasku Wita” w Żywcu, w Nielicznych jarach i wąwozach wzdłuż jeziora Żywieckiego, na lewym zboczu doliny Łękawki w Rychwałdzkie i Gilowicach, na zachodnich stokach Grojca, zboczach dolinek niewielkich potoków Ślemienia, Żywca Moszcanicy i Kocurowa, Zarzeczka i Tresnej;
 - Jaworzyna karpacka występuję na stromych urwiskach, kamienistych i silnie erodowanych zboczach. Poza dominującym jaworem można spotkać również jarzębinę oraz pojedyncze sztuki świerka i jodły. Stanowią drzewostan w rezerwacie „Oszast” oraz Malinowskiej Skały;
 - Jaworzyna ziołoroślowa, która porasta strome stoki oraz tereny źródlewiskowe w Beskidzie Żywieckim (800 – 1200 m n.p.m.). Najpiękniejsze płaty jaworzyny można spotkać w rezerwach „Oszast” oraz „Dziobaki”, „Pod Rynianką” i „Muńcoł”. W skład drzewostanu wchodzi głównie buk zwyczajny i jawor z domieszką świerka pospolitego;
 - Kwaśna buczyna górską należy do najczęściej spotykanych zbiorowisk leśnych na terenie Beskidów. Zajmują stoki o zróżnicowanym nachyleniu i ekspozycji w przedziale wysokości

450 – 1080 m n.p.m. Zbudowana jest głównie z buka z niewielkim udziałem świerka, a rzadziej jawora;

- Łęg jesionowy z jermanką większą, który występuje na typowym dla siebie siedlisku, na skrzydle doliny Koszarawy w Żywcu, u podnóża wzgórza Grapa, gdzie utworzono rezerwat ochrony jedyne go jak dotychczas jego rozpoznanego stanowiska. Warstwę drzew tworzy przede wszystkim jesion wyniosły z domieszką klonu zwyczajnego;
- Nadrzeczna olszyna górską zlokalizowaną w niższych położeniach regla dolnego i w piętrze pogórza. Drzewostan składa się z olszy szarej z jednostkowym udziałem jesionu, jawora i świerka. Największe skupiska spotkano nad potokiem Janoszka w Kameszniczy oraz w dolinie Leśnianki w Ostrem;
- Podgórski łęg jesionowy jest zespołem, który zajmują typowe siedliska zlokalizowane w dolinach na stokach, wzdłuż szybko płynących potoków. W warstwie drzew dominuje jesion, świerk i czereśnia (dzika). Największe płaty łęgu można spotkać w dolinie Leśnianki w Ostrem;
- Żyzna buczyna karpacka często spotykana na chłodnych stokach o ekspozycji północnej, w Lesie Kiełbasów oraz na Kikuli i Małej Rycerzowej w Beskidzie Żywieckim. Dominują buk zwyczajny (90%), jawor, jesion wyniosły, jodła pospolita oraz wiąz górski;
- Żyzne jedliny zachodniokarpaccie porastają stoki o stosunkowo niewielkim nachyleniu głównie o ekspozycji południowej i południowo – wschodniej. Płaty dolneregłowego lasu jodłowego najczęściej spotyka się w przedziale wysokości 800 – 1000 m n.p.m, na Lipowskiej w Złatnej, Małej Rycerzowej, Bukowinie i Beskidzie Bednarzowym w Sobłówcze;

Do najistotniejszych elementów flory, z punktu widzenia ochrony przyrody należy zaliczyć gatunki wpisane do „Polskiej Czerwonej Księgi Roślin” oraz gatunki mające na terenie powiatu oderwane od ogólnego zasięgu stanowiska (niekoniecznie gatunki objęte ochroną). Należą do nich (w nawiasie podano formę prawnej ochrony gatunkowej oraz kategorię zagrożenia w „czerwonej księdze”):

- Cieszynianka wiosenna (*Hacquetia epipactis*) — Mały Grojec, Średni Grojec, Rycerka Górna (gm. Rajcza, Żywiec)
- Cis pospolity (*Taxus baccata*) — pomnikowy okaz na terenie Brzuśnika, być może naturalnego pochodzenia (gm. Radziechowy-Wieprz)
- Czosnek syberyjski (*Allium sibiricum*) — Hała Miziowa i okoliczne łąki (gm. Jeleśnia)
- Dzwonek piłkowany (*Campanula serrata*) — notowany z masywu Wielkiej Raczy (gm. Rajcza)
- Kukułka bzowa (*Dactylorhiza sambucina*) — łąki w okolicach Złatnej-Huty (gm. Ujszoły)
- Obuwik pospolity (*Cypripedium calceolus*) — tereny „żywieckiego okna tektonicznego”, obserwowany na zboczach wzgórza Matyska i wzgórza Grojec (gm. Radziechowy-Wieprz, Żywiec)
- Ożanka właściwa (*Teucrium chamaedrys*) — Mały Grojec, odizolowane, najbardziej na zachód wysunięte stanowisko w Polsce, jedyne w polskich Karpatach (gm. Żywiec)
- Pięciornik drobnokwiatowy (*Potentilla micrantha*) — grąd i tereny otwarte; Janikowa Grapa (gm. Jeleśnia)
- Storzyczek bładny (*Orchis pallens*) — na zboczach wzgórza Matyska (gm. Radziechowy-Wieprz)
- Tojad lisi (*Aconitum lycoctonum*) — 4 stanowiska w Kotlinie Żywieckiej, jedyne w Polsce i na granicy całkowitego zasięgu; Grojec, Matyska, n/Łękawką n/Kalonką (gm. Łodygowice, Gilowice, Radziechowy-Wieprz, Żywiec)

- Tojad morawski (*Aconitum firmum* ssp. *moravicum*) — endemit Karpat Zachodnich, występujący wyłącznie na terenie Beskidów Śląskiego, Żywieckiego, oraz w Małej Fatrze, Tatrach Zachodnich, Tatrach Niżnych i w Beskidach Morawsko-Śląskich na terenie Słowacji. W Powiecie Żywieckim jego stanowiska leżą w Masywie Pilska i Masywie Baraniej Góry (gm. Jeleśnia, Lipowa, Węgierska Górka)
- Turzyca pchła (*Carex pulicaris*) — okolice Koconia, na młacie (gm. Ślemień)
- Widlicz Isslera (*Diphassiastrum issleri*) — Glinka, nieliczna populacja niepotwierdzona od ok. 30 lat (gm. Ujszoły)
- Zarzyczka górską (*Cortusa mathhioli*) — Pilsko (gm. Jeleśnia)
- Zawilec wielkokwiatowy (*Anemone sylvestris*) — jedyne stanowisko w polskich Karpatach, Średni Grojec (gm. Żywiec)
- Żebrowiec górski (*Pleurospermum austriacum*) — jedno z nielicznych stanowisk w Karpatach Zachodnich, wzgórze Konuszka (gm. Łękawica)

Do godnych uwagi elementów fauny, mających na terenie powiatu, bądź terenach bezpośrednio przyległych do jego granic populacje o liczebności znaczącej w skali kraju należy zaliczyć przede wszystkim następujące gatunki:

- Głuszec (*Tetrao urogallus*) — wyższe położenia Beskidu Śląskiego i Żywieckiego (jedne z nielicznych miejsc bytowania w Polsce; w roku 2002 na terenie Żywieckiego Parku Krajobrazowego populacja liczyła około 150 sztuk, w Beskidzie Śląskim około 10 sztuk)
- Niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*) — Masyw Wielkiej Raczy, teren od Wielkiej Rycerzowej po Przełęcz Glinne — fragmenty ostoi zajmującej w przewodzie przylegające tereny Słowacji (populacja od około 30 lat liczy średnio około 6 sztuk)
- Wilk (*Canis lupus*) — Beskid Śląski i Żywiecki (odpowiednio 2 i 3 watahy o zmiennej liczebności)
- Nietoperze (Chiroptera) — łącznie 13 gatunków na terenach Beskidów Małego, Śląskiego i Żywieckiego, najwięcej (11) w Beskidzie Małym;
- Ryś (*Lynx lynx*) — głównie Beskid Żywiecki (około 9 osobników);
- Borowiaczek (*Nyctalus leisleri*) – głównie doliny potoków: Leśniaka w Kotlinie Żywieckiej i Kocierzanka w Beskidzie Małym;
- Bóbr (*Castor fiber*) – Jeziora Żywieckie na Ptasiej Wyspie, potok Łazki w Rychwałdzkie, potok Lubra w Gilowicach;
- Darniówka tatrzańska (*Microtus tatricus*) – okolice Pilska;
- Koszatka (*Dryomys nitedula*) - głównie rozległe kompleksy leśne Beskidu Śląskiego, Małego, Żywieckiego, Makowskiego;
- Mopek (*Barbastella barbastellus*) – Węgierska Górka (forty);
- Mroczek posrebrzany (*Vespertilio murinus*) – Beskid Śląski i Kotlina Żywiecka;
- Mroczek pozłocisty (*Eptesicus nilsonii*) – Beskid Śląski, Żywiecki, Mały i Kotlina Żywiecka;
- Nocek Bechsteina (*Myotis bechsteinii*) - Beskid Śląski, Żywiecki, Mały i Kotlina Żywiecka;
- Nocek duży (*Myotis myotis*) - Beskid Śląski, Żywiecki, Mały i Kotlina Żywiecka;
- Nocek orzęsiony (*Myotis emarginatus*) – Beskid Śląski i Mały;
- Podkowiec mały (*Rhinolophus hipposideros*) - Beskid Śląski, Żywiecki, Mały i Makowski;
- Popielica (*Glis glis*) – wszystkie części Beskidów i Kotliny Żywiecka;
- Wydra (*Lutra lutra*);
- Zaskroniec (*Natrix natrix*);
- Żmija zygzakowata (*Kiperia berus*);

- Kumak górski (*Bombina variegata*);
- Salamandra plamista (*Salamandra salamandra*);
- Traszka górská (*Triturus alpestris*);
- Traszka karpacka (*Triturus montandoni*).

Ze względu na znaczne zróżnicowanie rzeźby terenu, budowy geologicznej i pokrywy glebowej, a także różnorodność form i natężenie działalności człowieka, szata roślinna Powiatu Żywieckiego jest bardzo zróżnicowana. Ogólną charakterystykę zróżnicowania szaty roślinnej można przedstawić w oparciu o wyróżniane w różnych podziałach funkcjonalno-przestrzennych mezoregiony:

- Beskid Mały (tereny Gmin: Łodygowice — częściowo, Czernichów, Żywiec — częściowo, Łękawica — częściowo, Gilowice — częściowo), Ślemień — częściowo): obejmuje piętro roślinne regla dolnego i niewielkie fragmenty piętra pogórza w dolinach; dominują lasy świerkowe wtórnego pochodzenia, przypominające naturalne fitocenozy zespołu *Abieti-Piceetum*. Ponadto występuje tu żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*) i kwaśna buczyna górská (*Luzulo luzuloidis-Fagetum*), pierwotnie zajmujące niemal całą powierzchnię. W terenach nieleśnych dominuje łąka mietlicowa (*Gladiolo-Agrostietum*). W dolinach potoków rozwija się olszynka karpacka (*Alnetum incanae*). Do rzadko spotykanych, ale bogatych florystycznie zbiorowisk nieleśnych należą płaty młak eutroficznych (*Valeriano-Caricetum flavae*) i torfowisk niskich (*Caricion nigrae*). Tereny położone w „przełomie Soły” są silnie przekształcone z uwagi na lokalizację sztucznego zbiornika wodnego — Jeziora Międzybrodzkiego. Rozwija się tam szczególnie w miejscach wypłyconych roślinność szuwarowa (klasa *Phragmitetea*). Istotnym walorem są cenne formy przyrody nieożywionej (wychodnie piaskowca godulskiego, jaskinie szczelinowe);
- Beskid Śląski (tereny Gmin: Lipowa — częściowo, Radziechowy-Wieprz — częściowo, Węgierska Górka — częściowo, Milówka — częściowo): charakterystyka podobna, jak w przypadku Beskidu Małego; godnymi uwagi są nieliczne, ale lokalnie dobrze wykształcone płaty zbiorowisk ziołoroślowych (rząd *Adenostyletalia*), rozwijające się na w źródłiskach, ewentualnie w sąsiedztwie cieków wodnych w piętrze regla dolnego;
- Beskid Żywiecki (tereny Gmin: Koszarawa — częściowo, Jeleśnia — częściowo, Radziechowy-Wieprz — częściowo, Węgierska Górka — częściowo, Milówka — częściowo, Rajcza, Ujsoły); najbardziej zróżnicowany pod względem szaty roślinnej mezoregion w obrębie powiatu. Poza wymienionymi powyżej (w charakterystyce poprzednich jednostek) zbiorowiskami, godnymi uwagi są spośród zbiorowisk nieleśnych rozległe powierzchnie bardzo bogatych florystycznie młak (*Valeriano-Caricetum flavae*, *Caricion nigrae*) a także liczniejsze występowanie ziołorośli (*Adenostyletalia*) i zbiorowisk źródłiskowych (*Montio-Cardaminetea*). W stosunku do innych mezoregionów Powiatu wyróżnia się występowaniem zbiorowisk leśnych piętra regla górnego, w tym górnoreglowego boru świerkowego (*Plagiothecio-Piceetum*) i jaworzyny ziołoroślowej (*Aceri-Fagetum*). W najwyższych położeniach występują zbiorowiska piętra subalpejskiego, w tym zespół kosodrzewiny (*Pinetum mughi*).
- Beskid Makowski (tereny Gmin: Koszarawa — częściowo, Jeleśnia — częściowo, Świnna, Ślemień — częściowo, Gilowice — częściowo, Żywiec — częściowo); najstąbiej rozpoznany pod względem walorów przyrody ożywionej. Godnymi uwagi są bogate florystycznie fragmenty grądów i buczyn, a także lokalnie liczne płaty zbiorowisk torfowisk niskich. Charakterystyczne są bardzo liczne osuwiska.
- Kotlina Żywiecka (tereny Gmin: Łodygowice — częściowo, Lipowa — częściowo, Radziechowy-Wieprz — częściowo, Ślemień — częściowo, Gilowice — częściowo, Łękawica — częściowo, Żywiec — częściowo, Węgierska Górka — częściowo): teren

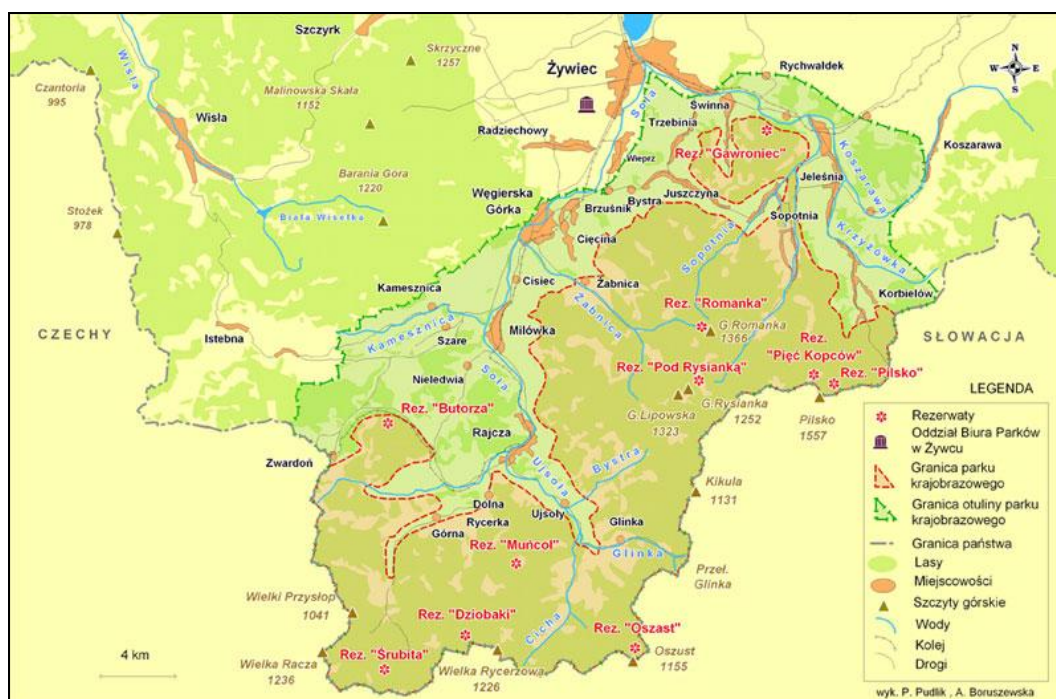
najmocniej zurbanizowany, w miejscach niezabudowanych użytkowany rolniczo od co najmniej kilkuset lat. Do najbardziej wartościowych przyrodniczo fragmentów roślinności należą pozostałości dominujących tu niegdyś lasów grądowych (Tilio-Carpinetum), łągów, głównie olszynki karpackiej (Alnetum incanae) oraz rozwijające się zwykle w mozaice z bogatymi florystycznie łąkami rajgrasowymi użytkowanymi ekstensywnie i wtórnymi zaroślami z udziałem ciepłolubnych gatunków roślin (Rhamno-Prunetea) murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea), szczególnie w obrębie terenów zbudowanych z utworów płaszczowiny cieszyńskiej (wapienie i łupki cieszyńskie). Charakterystyczne są również sztuczne odsłonięcia skał i inne elementy rzeźby, powstałe w wyniku prowadzonej tu niegdyś eksploatacji surowców skalnych.

Uzupełnieniem dominujących form krajobrazu naturalnego i kulturowego są tereny upraw rolnych z rozdrobnioną zabudową zagrodową i mieszkaniową jednorodziną oraz mozaiką zadrzewień śródpolnych i przywodnych.

Spośród form obszarowych, podlegających ochronie prawnej lub wskazanych do ochrony (zgodnie z danymi zawartymi w Programie Ochrony Środowiska dla powiatu żywieckiego z 2003 roku), na terenie powiatu żywieckiego zlokalizowane są następujące obszary:

Zatwierdzone

- **Żywiecki Park Krajobrazowy** – powierzchnia parku 35 870 ha, powierzchnia otuliny 18 600 ha ; utworzony w 1986 roku; położony w całości w powiecie żywieckim, obejmuje swym zasięgiem gminy: Jeleśnia, Świnna, Radziechowy-Wieprz, Węgierska Górka, Milówka, Rajcza, Ujszoły; głównym celem utworzonego obszaru chronionego jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych Beskidu Żywieckiego w warunkach racjonalnego gospodarowania

Rysunek 10 Granice Żywieckiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny

Źródło: strona Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego – www.zpk.com.pl

- **Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego** – o powierzchni 609,20 km², w tym powierzchnia samego parku 386,20 km² a powierzchnia otuliny 240,85 m², utworzony w 1998 roku; w granicach powiatu żywieckiego jego powierzchnia wynosi 7 610 ha i obejmuje swym

zasięgiem gminy: Lipowa, Radziechowy-Wieprz, Węgierska Górka, Milówka; utworzony w celu zachowania, popularyzacji i upowszechniania wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych Beskidu Śląskiego w warunkach racjonalnego gospodarowania

Rysunek 11 Granice Parku Krajobrazowego Beskidu Żywieckiego i jego otuliny

Źródło: strona Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego – www.zpk.com.pl

- **Park Krajobrazowy Beskidu Małego** – powierzchnia parku wynosi 257,70 km² a powierzchnia otuliny 222,53 km²; utworzony w 1998 roku; w granicach powiatu żywieckiego jego powierzchnia wynosi 10 710 ha i obejmuje swym zasięgiem gminy: Ślemień, Łękawica, Czernichów i Łodygowice; utworzony w celu zachowania, popularyzacji i upowszechniania wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych Beskidu Małego w warunkach racjonalnego gospodarowania

Rysunek 12 Granice Parku Krajobrazowego Beskidu Małego i jego otuliny

Źródło: strona Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego – www.zpk.com.pl

- **rezerwat przyrody Butorza** – o powierzchni 30,68 ha; utworzony w 1961 roku na terenie gminy Rajcza; utworzony w celu zachowania drzewostanu świerka rasy istebniańskiej w reglu dolnym
- **rezerwat przyrody Dziobaki** – o powierzchni 13,06 ha; utworzony w 1996 roku na terenie gminy Ujsoły; utworzony w celu ochrony płatów żywej buczyny karpackiej — *Dentario glandulosae-Fagetum*, oraz unikalnego zespołu jaworzyny ziołoroślowej — *Aceri-Fagetum*
- **rezerwat przyrody Gawroniec** – o powierzchni 23,69 ha; utworzony w roku 1996 na terenie gminy Świnnaćel ochrony płatów żywej buczyny karpackiej — *Dentario glandulosae-Fagetum*
- **rezerwat przyrody Grapa** – o powierzchni 23,23 ha; utworzony w roku 1996 na terenie miasta Żywiec, celem ochrony płatów unikalnego zespołu łągi jesionowego z jarzianką większą — *Astrantio-Fraxinetum*, oraz bardzo dobrze zachowanego grądu subkontynentalnego — *Tilio-Carpinetum*
- **rezerwat przyrody Kuźnie** – o powierzchni 7,22 ha; utworzony w roku 1996 na terenie gminy Lipowa, celem ochrony są płaty naturalnych buczyn oraz świerczyny górnoreglowej — *Plagiothecio-Piceetum*, wychodnie piaskowca godulskiego
- **rezerwat przyrody Madohora** – o powierzchni 71,81 ha; utworzony w roku 1960 na terenie gminy Ślemień
- **rezerwat przyrody Mućkoł** – o powierzchni 45,20 ha; utworzony w roku 1998 na terenie gminy Ujsoły w celu ochrony stanowiska śnieżniczki przebiśnieg — *Galanthus nivalis*, w płatach żywej buczyny karpackiej — *Dentario glandulosae-Fagetum*
- **rezerwat przyrody Oszast** – o powierzchni 47,31 ha; utworzony w roku 1971 na terenie gminy Ujsoły, w celu ochrony fragmentów dawnej „Puszczy Karpackiej” — las świerkowo-jodłowo-bukowy regła dolnego

- **rezerwat przyrody Pilsko** (od roku 2005 połączony z rezerwatem przyrody Pięc Kopców) – o powierzchni 105,21 ha; utworzony w roku 1971 na terenie gminy Jeleśnia, w celu ochrony górnoreglowego boru świerkowego — Plagiothecio-Piceetum, zarośla kosodrzewiny — Pinetum mughi, zbiorowiska murawowo-krzewinkowe z udziałem rzadkich elementów flory
- **rezerwat przyrody Pod Rysianką** – o powierzchni 21,54 ha; utworzony w roku 1970 na terenie gminy Jeleśnia, w celu ochrony lasu świerkowo-jodłowo-bukowego, przejścia regla dolnego w górny
- **rezerwat przyrody Romanka w Beskidzie Żywieckim** – o powierzchni 124,5 ha; utworzony w roku 1963 na terenie gminy Jeleśnia, w celu ochrony fragmentu dawnej „Puszczy Karpackiej”, górnoreglowy bór świerkowy — Plagiothecio-Piceetum
- **rezerwat przyrody Szeroka w Beskidzie Małym** – o powierzchni 49,51 ha; utworzony w roku 1960 na terenie gminy Łękawica, w celu ochrony płatów żywej buczyny karpackiej — Dentario glandulosae-Fagetum i kwaśnej buczyny górskiej — Luzulo luzuloidis-Fagetum, z pomnikowymi okazami buków i jodeł
- **rezerwat przyrody Śrubita** – o powierzchni 24,99 ha; utworzony w roku 1958 na terenie gminy Rajcza, w celu ochrony pierwotnego lasu jodłowo-bukowego regla dolnego
- **rezerwat przyrody Lipowska** – o powierzchni 62,5 ha, utworzony w roku 2008 na terenie gminy Ujsoły i Węgierska Górka, w celu ochrony górnoreglowego boru świerkowego
- **Użytek ekologiczny Żarnówka** – zlokalizowany na terenie gminy Lipowa; celem ochrony są płaty ciepłolubnej roślinności okrajkowej
- **Użytek ekologiczny Turzycowisko** – zlokalizowany na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest płat zespołu turzycy lisiej z lokalnie rzadkimi gatunkami roślin
- **Użytek ekologiczny Łąka nad Wieśnikami** – zlokalizowany na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest stanowisko mieczyka dachówkowatego
- **Użytek ekologiczny Kalonka** – zlokalizowany na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest stanowisko ożanki nierównoząbkowej
- **Użytek ekologiczny Biała** – zlokalizowany na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest płat łąki górskiej z mieczykiem dachówkowatym
- **Użytek ekologiczny Młaka nad Potokiem Malinowskim** – zlokalizowany na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest płat eutroficznej młaki górskiej z rzadkimi gatunkami roślin
- **Użytek ekologiczny Łukasze** – zlokalizowany na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest płat łąki górskiej z mieczykiem dachówkowatym
- **Użytek ekologiczny Mały Grojec** – zlokalizowany na terenie miasta Żywiec; celem ochrony jest murawa kserotermiczna z izolowanymi stanowiskami ożanki właściwej, goryczki krzyżowej, omanu wierzbolistego
- **Użytek ekologiczny Średni Grojec** – zlokalizowany na terenie miasta Żywiec; celem ochrony jest murawa kserotermiczna w kompleksie z zarosłami z izolowanymi stanowiskami obuwika pospolitego, gółki długoostrogowej, goryczki krzyżowej i in.
- **Użytek ekologiczny Hala Cebulowa** – zlokalizowana na terenie gminy Jeleśnia; celem ochrony jest młaka eutroficzna z udziałem czosnku syberyjskiego i in. rzadkich gatunków roślin
- **Użytek ekologiczny Hala Kornieniecka** – zlokalizowany na terenie gminy Jeleśnia; celem ochrony jest młaka eutroficzna, stanowisko pełnika alpejskiego
- **Użytek ekologiczny Torfowisko na Hali Miziowej** – zlokalizowany na terenie gminy Jeleśnia; celem ochrony jest młaka eutroficzna z udziałem czosnku syberyjskiego, niebielistki trwałej i in. rzadkich gatunków roślin

- **Użytek ekologiczny Rysianka** – zlokalizowany na terenie gminy Ujsoły; celem ochrony jest zbiorowisko łąkowe ze stanowiskiem szafranu spiskiego
- **Użytek ekologiczny Stawek w Złatnej** – zlokalizowany na terenie gminy Ujsoły; celem ochrony jest stanowisko kilku gatunków płazów
- **Użytek ekologiczny Łąki storczykowe w Złatnej-Hucie** – zlokalizowany na terenie gminy Ujsoły; celem ochrony są zbiorowiska łąkowe z udziałem licznych gatunków storczyków, w tym bardzo rzadkiej kukułki bzowej
- **Użytek ekologiczny Łąki storczykowe w Złatnej-Hucie** – zlokalizowany na terenie gminy Ujsoły; celem ochrony są zbiorowiska łąkowe z udziałem licznych gatunków storczyków, w tym bardzo rzadkiej kukułki bzowej
- **Użytek ekologiczny Torfowisko koło Wróblówki** – zlokalizowany na terenie gminy Ślomień; celem ochrony są zbiorowiska torfowiskowe z udziałem kilku gatunków storczyków oraz rosiczki okrągłolistnej
- **Użytek ekologiczny Stawek na Kosarach pod Hyśkowcem** – zlokalizowany na terenie miasta Żywiec; celem ochrony jest torfowisko wysokie z udziałem rosiczki okrągłolistnej
- **Użytek ekologiczny Ścieżków Groń** – zlokalizowany na terenie gminy Łękawica; celem ochrony są płaty zespołu paproci naskalnych *Asplenio viridis-Cystopteridetum*
- **Użytek ekologiczny Rozlewiska Jeziora Międzybrodzkiego** – zlokalizowany na terenie gminy Czernichów; celem ochrony są rozlewiska z roślinnością wodną i szuwarową – rzadkie na terenach górskich
- **Użytek ekologiczny Młaka na Górze Cieniowej** – zlokalizowany na terenie gminy Czernichów; celem ochrony jest kaśna młaka turzycowa
- **Użytek ekologiczny Źródlika nad Płonkowie** – zlokalizowany na terenie gminy Czernichów; celem ochrony są kwaśne młaki; wilgotne łąki na terenie źródłiskowym
- **Stanowisko dokumentacyjne Kamieniołom w Radziechowach** – zlokalizowany na terenie gminy Radziechowy-Wieprz; celem ochrony jest sztuczne odsłonięcie wapieni cieszyńskich w nieczynnym kamieniołomie
- **Stanowisko dokumentacyjne Skałka w Leśnej** – zlokalizowane na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest blok wapienny o nie wyjaśnionym pochodzeniu usytuowany w dolinie Leśnianki
- **Stanowisko dokumentacyjne Leśnianka** – zlokalizowane na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest malownicze odsłonięcie skalne w korycie potoku Leśnianka
- **Stanowisko dokumentacyjne Diabie Kamienie** – zlokalizowane na terenie gminy Czernichów; celem ochrony są naturalne piaskowce wychodnie skalne

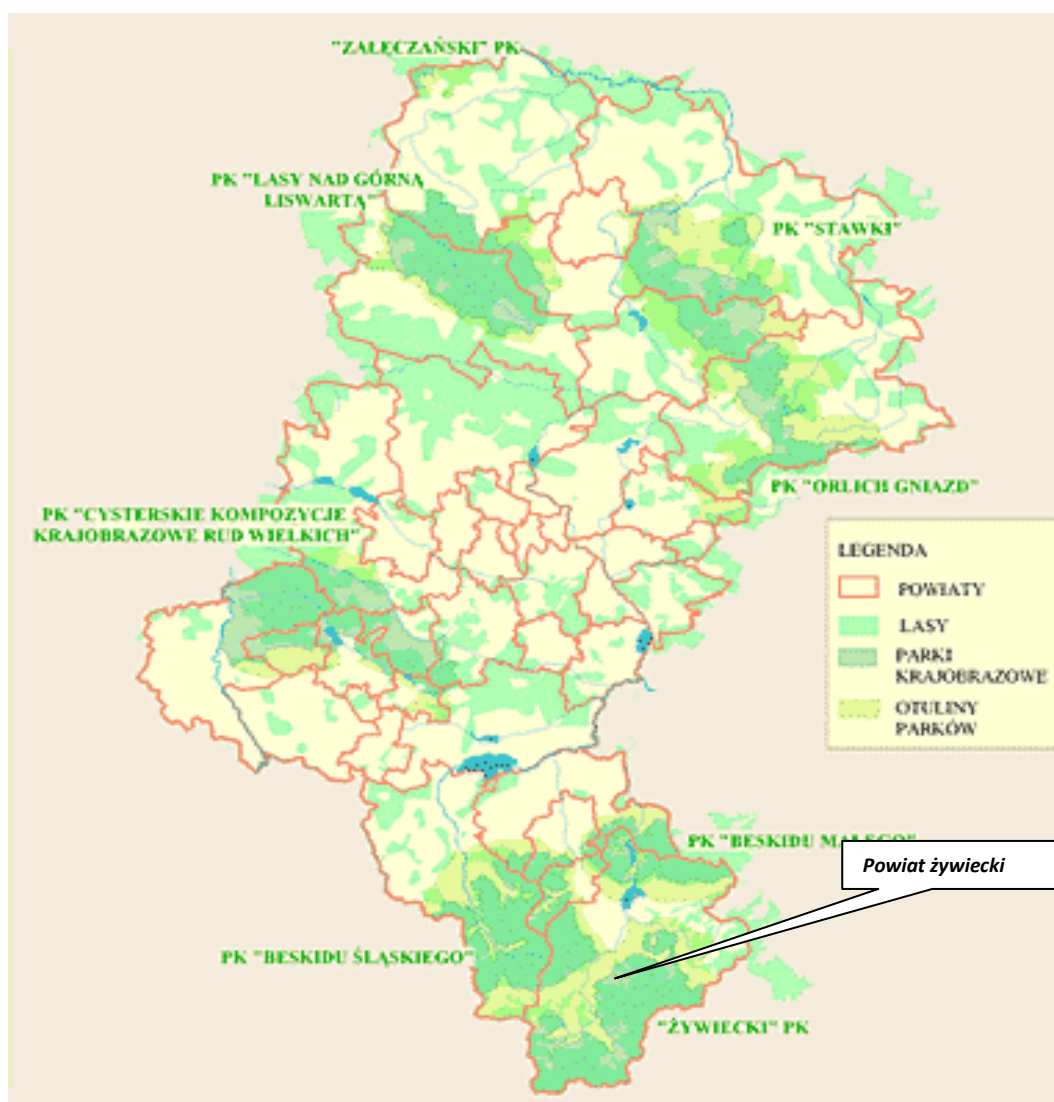
proponowane do zatwierdzenia

- **Rezerwat przyrody Lyskowiny** – zlokalizowany na terenie miasta Żywiec; celem ochrony są zarośla leszczynowe na bardzo stromych, osuwiskowych zboczach z licznym udziałem gatunków chronionych i rzadkich (np. tojad lisi, cieszyńnianka)
- **Rezerwat przyrody Grąd w Gilowicach** – zlokalizowany na terenie gminy Gilowice; celem ochrony jest fragment naturalnego lasu grądowego z najliczniejszym w Polsce stanowiskiem tojadu lisiego i udziałem licznych górskich gatunków roślin
- **Rezerwat przyrody Konuszka** - zlokalizowany na terenie gminy Łękawica; celem ochrony jest grąd subkontynentalny na bardzo stromych osuwiskowych zboczach, płaty olszynki karpackiej, wychodnie skalne, stanowisko żebrowca górskiego
- **Rezerwat przyrody Janikowa Grapa** – zlokalizowany na terenie gminy Jeleśnia; celem ochrony jest grąd subkontynentalny z udziałem pięciornika drobnokwiatowego (jedno z dwóch stanowisk w Polsce), żyzna buczyna karpacka, wychodnie skalne

- **Rezerwat przyrody Czerwieniecka Grapa** – zlokalizowany na terenie gminy Milówka; celem ochrony jest ściana skalna piaskowca godulskiego w obrębie buczyny i boru świerkowego
- **Rezerwat przyrody Stary Bór** – zlokalizowany na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest ostoja głuszca
- **Rezerwat przyrody Kościelec** – zlokalizowany na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest nagromadzenie wychodni skalnych i jaskiń
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina Leśniarki** – zlokalizowany na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest dolina potoku z licznymi naturalnymi odkrywkami geologicznymi oraz szatą roślinną zbliżoną do naturalnej, z licznymi gatunkami chronionych roślin
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Grojec** – zlokalizowany na terenie miasta Żywiec oraz gminy Radziechowy-Wieprz; celem ochrony jest mozaika cennych płatów roślinności leśnej (grądy, buczyny, drzewostany jodłowo-świerkowe) i nieleśnej (murawy kserotermiczne, łąki ekstensywnie użytkowane, czyżnie, torfowisko wysokie) z udziałem kilku gatunków bardzo rzadkich w skali kraju i Karpat (obuwik pospolity, zawilec wielkokwiatowy, ożanka właściwa, cieszyńianka wiosenna i in.), ruiny pieców wapienniczych
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Matyska** – zlokalizowany na terenie gminy Radziechowy-Wieprz (w jego obrębie szereg użytków ekologicznych); celem ochrony jest mozaika roślinności zaroślowej, łąk i muraw kserotermicznych z udziałem bardzo rzadkich gatunków roślin (obuwik pospolity, tojad lisi, storczyk bładny), stare kamieniołomy
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Pod Kopcem** – zlokalizowany na terenie gminy Radziechowy-Wieprz (w jego obrębie szereg użytków ekologicznych); celem ochrony jest mozaika roślinności zaroślowej, łąk i muraw kserotermicznych z udziałem rzadkich gatunków roślin, murawy kserotermiczne, stare kamieniołomy
- **Użytek ekologiczny Mały Grojec** – zlokalizowany w Kotlinie Żywieckiej na terenie miasta Żywiec; celem ochrony jest murawa kserotermiczna z izolowanymi stanowiskami ożanki właściwej, goryczki krzyżowej, omanu wierzbolistnego
- **Użytek ekologiczny Średni Grojec** – zlokalizowany w Kotlinie Żywieckiej w mieście Żywiec; celem ochrony jest murawy kserotermiczne w kompleksie z zaroślami z izolowanymi stanowiskami obuwika pospolitego, gótki długoostrogowej, goryczki krzyżowej i in.
- **Użytek ekologiczny Rysianka** – zlokalizowany w Beskidzie Żywiecki na terenie gminy Ujszoły; celem ochrony jest zbiorowisko łąkowe ze stanowiskiem szafranu spiskiego
- **Użytek ekologiczny Łąki storczykowe w Złatnej-Hucie** - zlokalizowany w Beskidzie Żywieckim na terenie gminy Ujszoły; celem ochrony są zbiorowiska łąkowe z udziałem licznych gatunków storczyków, w tym bardzo rzadkiej kukułki bzonej
- **Użytek ekologiczny Torfowisko koło Wróblówka** – zlokalizowane w Beskidzie Małym na terenie gminy Ślemień; celem ochrony są zbiorowiska torfowiskowe z udziałem kilku gatunków storczyków oraz rosiczki okrągłolistnej
- **Użytek ekologiczny Ścieżków Groń** – zlokalizowany w Beskidzie Małym na terenie gminy Łękawica; celem ochrony są płaty zespołu paproci naskalnych *Asplenio viridis-Cystopteridetum*
- **Użytek ekologiczny Bąki** – zlokalizowany w Beskidzie Śląskim na terenie gminy Węgierska Górka; celem ochrony są eutroficzne młaki górskie, wilgotnej łąki ostrożeńiowej, zespołu sitowia leśnego, górskiej łąki kosnej, kwaśnej młaki mietlicowo – turzycowe

- **Użytek ekologiczny Hala Barania** – zlokalizowany w Beskidzie Śląskim na terenie gminy Milówka; celem ochrony są eutroficzne młaki górskie i kwaśnej młaki mietlicowo – turzycowe
- **Użytek ekologiczny Hala Ostra** – zlokalizowany w Beskidzie Śląskim na terenie gminy Lipowa; celem ochrony jest murawa bliźniaczkowa, murawa goździkowa, górskie młaki, zbiorowisko borówki czarnej i zbiorowisko dziurawca czterobocznego
- **Użytek ekologiczny Polana Cebula** – zlokalizowany w Beskidzie Śląskim na terenie gminy Węgierska Górka; celem ochrony jest młaki górskie, wilgotna łąka ostreżeniowa, zespół wiechlina i ciemiężycy zielonej oraz zbiorowiska borówki czarnej
- **Użytek ekologiczny Proratka** – zlokalizowany w Beskidzie Śląskim; celem ochrony jest łąka mietlicowo- mietlicowa, młaki górskie
- **Użytek ekologiczny Walaszne** – zlokalizowany w Beskidzie Śląskim; celem ochrony jest łąka mietlicowo- mietlicowa, młaki górskie
- **Użytek ekologiczny Źródło Potoku Malinowskiego** – zlokalizowany w Beskidzie Śląskim; celem ochrony jest źródłowy odcinek potoku Malinowskiego
- **Użytek ekologiczny Spodki** – zlokalizowany w Kotlinie Żywieckiej na terenie gminy Radziechowy – Wieprz; celem ochrony są różnego rodzaju łąki: od bardzo wilgotnych do eutroficznych młak
- **Użytek ekologiczny Krzusówka** – zlokalizowany w Beskidzie Żywieckim; celem ochrony jest eutroficzna młaki górskie, wilgotna łąka ostreżeniowa
- **Stanowisko dokumentacyjne Leśniaka** – zlokalizowane w Beskidzie Śląskim na terenie gminy Lipowa; celem ochrony są malownicze odsłonięcia skalne w korycie potoku Leśniaka
- **Rezerwat leśny Gajka** – zlokalizowany w Beskidzie Żywieckim na terenie gminy Jeleśnia; celem ochrony są wilgotne lasy
- **Rezerwat leśny Rycerzowa** – zlokalizowany w Beskidzie Żywieckim na terenie gminy Rajcza; celem ochrony jest żyzna buczyna karpacka

Na rysunku poniżej przedstawiono lokalizację powiatu żywieckiego na tle terenów podlegających ochronie prawnej ze względu na walory przyrodnicze województwa śląskiego.

Rysunek 13 Lokalizacja powiatu żywieckiego na tle form ochrony przyrody województwa śląskiego (parki krajobrazowe i ich otuliny)

Źródło: strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego – www.silesia-region.pl

Ponadto na terenie powiatu żywieckiego zlokalizowane są pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej. W tabeli poniżej zestawiono dane ilościowe i jakościowe dotyczące pomników przyrody w poszczególnych gminach powiatu:

Tabela 1 Liczbowe zestawienie pomników przyrody na terenie Powiatu Żywieckiego

Lp.	Gmina	Pomniki przyrody ożywionej			Pomniki przyrody nieożywionej		
		Pojedyncze drzewa	Grupy drzew	Aleje drzew	Głazy, wychodnie skalne	Jaskinie	Wodospady
1	Żywiec	49	4	-	-	-	-
2	Czernichów	-	-	-	-	-	-
3	Gilowice	2	2	-	-	-	-
4	Jeleśnia	2	2	-	-	2	1

5	Koszarawa	-	-	-	-	-	-
6	Lipowa	1	2	-	1	2	-
7	Łękawica	3	-	-	1	-	-
8	Łodygowice	-	-	-	-	1	-
9	Milówka	2	2	-	-	-	-
10	Radziechowy-Wieprz	2	-	-	-	-	-
11	Rajcza	14	1	-	-	-	-
12	Ślemień	4	2	-	1	3	-
13	Świnna	2	1	-	-	-	-
14	Węgierska Górka	9	1	2	1	-	-
15	Ujsoły	-	1	-	-	-	-
	Razem	90	20	2	4	8	1

Rysunek 14 Lokalizacja powiatu żywieckiego na tle form ochrony przyrody województwa śląskiego (pomniki przyrody nieożywionej)

Źródło: strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego – www.silesia-region.pl

Powiat żywiecki położony jest w granicach (w całości bądź częściowo) obszarów NATURA 2000 lub obszarów wyznaczonych do objęcia tym systemem:

- **Obszar NATURA 2000 „Kościół w Radziechowach” (PLH 240007)** – specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)
Kościół parafialny pod wezwaniem św. Marcina, z 1663 r. leży na wysokości 445 m npm. Zabudowania kościelne stanowią ważne miejsce rozrodu (największe na Śląsku) nietoperzy gatunku podkowiec mały z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Wieś położona 3 km na południe od Żywca. Kościół parafialny pod wezwaniem św. Marcina, z 1663 r. i parafia radziechowska, podobnie jak sama wieś, należą do jednych z najstarszych w Kotlinie.
Potencjalnym zagrożeniem mogą być prace remontowe (obecnie obiekt jest po remoncie dachu) z wykorzystaniem toksycznych środków ochrony drewna lub likwidacja wlotów do kryjówek z innych powodów.

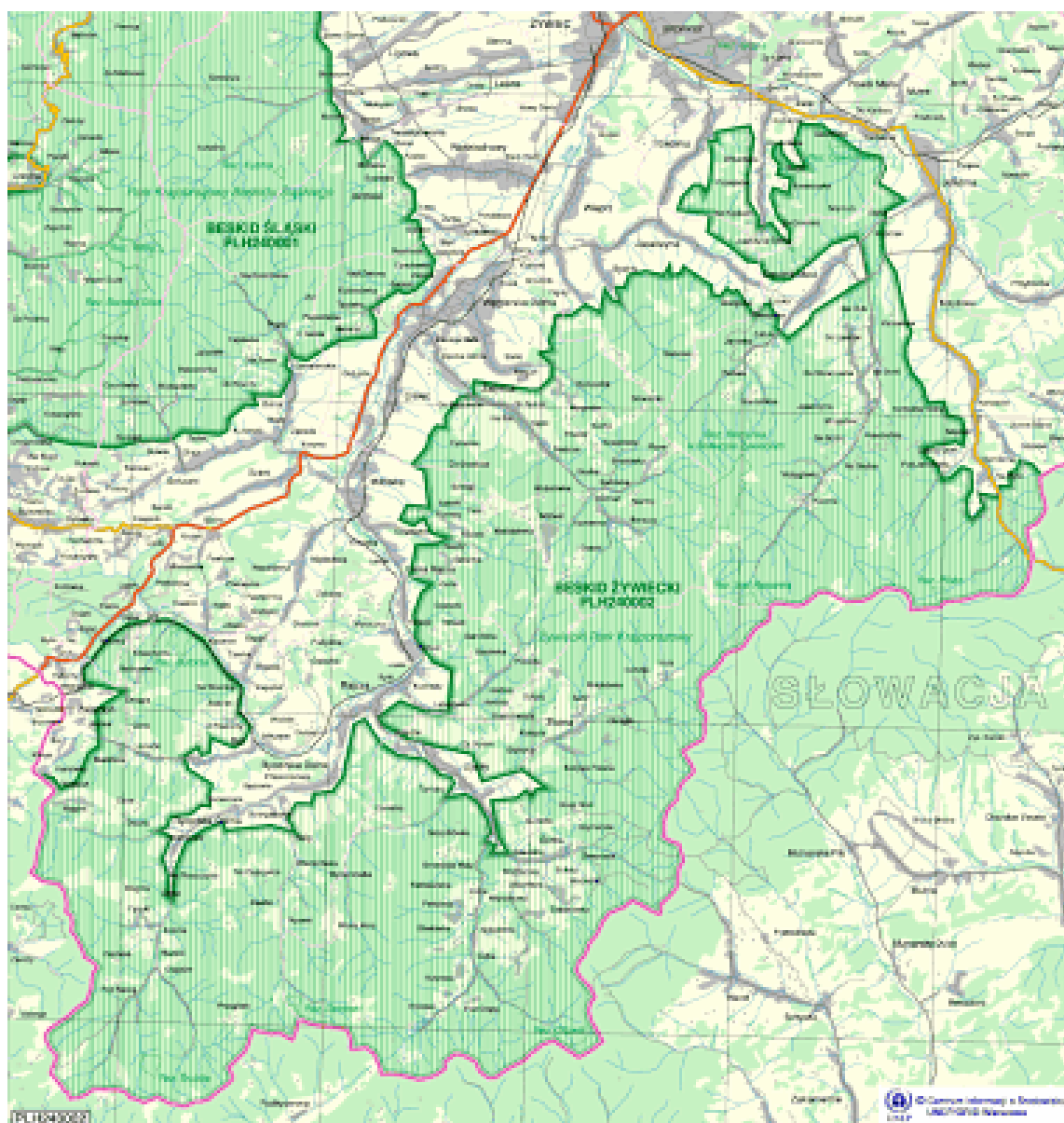

Rysunek 15 Lokalizacja Obszaru NATURA 2000 „Kościół w Radziechowach”

Źródło: strona internetowa Ministerstwa Środowiska – <http://natura2000.mos.gov.pl>

- **Obszar NATURA 2000 „Beskid Żywiecki” (PLH 240006)** – specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)
Beskid Żywiecki to bardzo rozległa i mocno zróżnicowana pod względem położenia i charakteru grupa górską Beskidów Zachodnich, rozciągająca się wzdłuż południowych granic kraju, od Beskidu Śląskiego aż po Podhale. Od północy graniczy z Beskidem Średnim (Makowskim), a od wschodu z Gorcami. Beskid Żywiecki stanowi najwyższą grupę górską Beskidów Zachodnich. Składa się z kilku pasm górskich, mających układ równoleżnikowy. Wyróżnia się tu zwarte grupy górskie Wielkiej Raczy (1236 m n.p.m.) i Piłska (1557 m n.p.m.). Rzeki Beskidu Żywieckiego mają charakter górski, z gwałtownym spadkami, malowniczymi wodospadami i gęstą siecią potoków. Główne rzeki tego obszaru to Soła i Koszarawa. Osobliwością są nieliczne, drobne jeziora osuwiskowe. Szatę roślinną tworzą naturalne i półnaturalne zbiorowiska, w tym dobrze wykształcone

zespoły lasów iglastych i liściastych. Na spłaszczeniach stokowych, wierzchowinach grzbietowych i w zagłębieniach osuwiskowych występują cenne torfowiska. Występuje tu populacja łęgowa głuszca (50-80 osobników), która przekracza 10% populacji krajowej. Jest to gatunek skrajnie zagrożony w całej Polsce. W okresie łęgowym stwierdzono występowanie jarzębka, puchacza, sóweczki i dzięcioła czarnego, dzięcioła biało-grzbietego, dzięcioła trójpalczastego i gąsiorka. Na terenie Beskidu Żywieckiego znajduje się ostaniec denudacyjny w postaci góry Grojec (612 m n.p.m.) w Żywcu, będąca ważnym stanowiskiem archeologicznym. Na obszarze została zachowana pierwotna, karpacka przyroda. Najwyższe szczyty mają dobrze zarysowane piętra roślinne: regla dolnego (lasy jodłowo-bukowe do 1150 m), regla górnego (lasy świerkowe do 1360 m), subalpejskie (kosodrzewina do 1650 m n.p.m.). Potoki wypływające u podnóży Beskidu Wysokiego uchodzą głównie do rzek Soły i Skawy, które stanowią prawobrzeżne dopływy Wisły. Górskie potoki urozmaicone są licznymi kaskadami i wodospadami - np. w Sopotni, Milówce i Korbielowie. Najcenniejsze skupiska roślinności objęte zostały ochroną rezerwatową: Śrubita, Dziobaki, Butorza, Oszast, Rysianka, Romanka, Gawroniec, Muńcoł, Pięć Kopców, Pilsko. Znajdują się tu również pomniki przyrody nieożywionej: jaskinia w Sopotni Wielkiej (10m wysokości), jaskinia Przed Rozdrożem, wodospad na potoku Sopotnia Wielka (długość 101m). Dominującymi skałami są tutaj odporne na wietrzenie piaskowce magurskie, które wraz z łupkami ilastymi tworzą flisz karpacki. Znajdują się tu jeziora osuwiskowe, które można obserwować wśród torfowisk i świerczyn pomiędzy Lipowską i Rysianką. Na obszarze ostoi stwierdzono występowanie 50 zbiorowisk roślinnych. Przeważają zbiorowiska leśne, które pokrywają 80% jej powierzchni. Fragmenty naturalnych lasów zachowały się na Pilsku, Romance, Oszańcu i Grupie Wielkiej Raczy. W piętrze subalpejskim występują zarośla z jarzębiną w odmianie nagiej, borówczyska bażynowe i zarośla kosodrzewiny. Występuje również podgórski łęg jesionowy, olszynka karpacka, grąd, kwaśna buczyna górską, żyzna buczyna górską, jaworzyna ziołoroślowa. Badania florystyczne wykazały obecność około 100 gatunków roślin naczyniowych, w tym 150 typowo górskich. Do rzadkich gatunków występujących na tym obszarze należą: czosnek syberyjski, niebielistka trwała alpejska, tojad lisi. Obszar stanowi matecznik niedźwiedzia, wilka i rysia. Główne zagrożenia stanowią transgraniczne zanieczyszczenia powietrza oraz pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych.

Rysunek 16 Lokalizacja Obszaru NATURA 2000 „Beskid Żywiecki”

Źródło: strona internetowa <http://www.2007.przyroda.katowice.pl>

- **Obszar NATURA 2000 „Beskid Żywiecki” (PLB 240002)** – powierzchnia : 34 988,8 ha; jest to obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia)
Obszar obejmuje fragment Beskidu Żywieckiego, który jest zbudowany z fliszowych utworów serii magurskiej. Charakteryzuje go występowanie różnorodnych form geomorfologicznych - grzbiety, garby, żebra mury skalne, gołoborza, na stokach i osuwiska skalne. Dominującymi skałami są tutaj odporne na wietrzenie piaskowce magurskie, które wraz z łupkami ilastymi tworzą flisz karpaccy. Najciekawsze zespoły form skalnych znajdują się w szczytowych partiach Pilska, w dolinie Cebulowego Potoku, w obrębie grzbietowej części pasma Lipowskiej-Rotmanki oraz Boraczej-Prusowa. Największa jaskinia na tym obszarze to Jaskinia Wickowa w Sopotni Wielkiej, o długości 101 m. Beskid Żywiecki składa się z kilku pasm górskich, mających układ równoleżnikowy. Wyróżniają się tu zwarte grupy górskie Wielkiej Raczy (1236 m) i Pilska (1557 m). Wyróżnia się także interesujący ostaniec denudacyjny - Grojec (612 m), będący ważnym stanowiskiem archeologicznym. Rzeki mają tu charakter typowo górski, z gwałtownymi

spadkami, malowniczymi wodospadami i gęstą siecią potoków. Główne rzeki obszaru to Soła i Koszarawa. Osobliwością są nieliczne występujące drobne jeziora osuwiskowe. Szatę roślinną tworzą naturalne i półnaturalne górskie zbiorowiska roślinne, w tym dobrze wykształcone zespoły lasów iglastych i liściastych. Na spłaszczeniach stokowych, wierzchołkach grzbietowych, zagłębieniach osuwiskowych, występują cenne torfowiska.

Występują co najmniej 4 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 1 gatunek z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje powyżej 1% populacji krajowej (C6) głuszca (PCK). Obszar charakteryzuje się dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami góorskimi (leśnymi i nieleśnymi). Duże kompleksy leśne stanowią ostoję dużych drapieżników. Flora tego obszaru liczy około 1000 gatunków, w tym 150 gatunków górskich (18 alpejskich i 27 subalpejskich). Spośród licznych zbiorowisk roślinnych należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu Valeriano-Caricetumflavae, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis* subsp. *alpestris*, oraz na bardzo rzadkie w Polsce jaworzyny *Aceri-Fagetum*.

Występują następujące formy ochrony:

- Rezerwat Przyrody Butorza
 - Rezerwat Przyrody Dziobaki
 - Rezerwat Przyrody Gawroniec
 - Rezerwat Przyrody Oszast
 - Rezerwat Przyrody Pilsko
 - Rezerwat Przyrody Pod Rysianką
 - Rezerwat Przyrody Romanka w Beskidzie Żywieckim
 - Rezerwat Przyrody Śrubita
 - Rezerwat Przyrody Pięć Kopców
 - Rezerwat Przyrody Muńcoł
 - Park Krajobrazowy Żywiecki
- **Obszar NATURA 2000 „Beskid Śląski” (PLH 240005)** – specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)
Obszar o powierzchni ponad 26 tys. ha (w tym 15% powierzchni w powiecie żywieckim) położony jest w masywie Beskidu Śląskiego (najbardziej na zachód wysuniętej części Beskidów Zachodnich), z niewielkimi fragmentami w obrębie Pogórza Śląskiego i w Kotlinie Żywieckiej. Tworzą go dwa pasma górskie: Stożka i Czantorii oraz pasmo Baraniej Góry. Większość obszaru pokryta jest lasami, w głównej mierze sztucznymi monokulturami świerkowymi, jednakże występują tu również fragmenty naturalnych oraz dobrze zachowanych, zróżnicowanych kompleksów leśnych. Stwierdzono, iż występuje tu 16 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Ponadto na terenie ostoi zidentyfikowano 21 gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, odnotowując liczne stanowiska rzadkich i zagrożonych zwierząt i roślin, jak np. tojadu morawskiego (jedno z 4 stanowisk w Polsce) czy tocji karpackiej (jedno z 4 regionów występowania).
Najpoważniejsze zagrożenia ostoi wynikają głównie ze zbyt intensywnie rozwijającej się turystyki i zabudowy rekreacyjnej. Inne niebezpieczeństwa związane są z zanieczyszczeniem wody, powietrza (w tym zanieczyszczenia przedostające się z terenów Czech) oraz regulowaniem koryt rzecznych, obudową potoków górskich

Rysunek 17 Lokalizacja Obszaru NATURA 2000 „Beskid Śląski”

Źródło: strona internetowa <http://www.2007.przyroda.katowice.pl>

- **Obszar NATURA 2000 „Beskid Mały” (PLH 240023)** – powierzchnia 7 186,2 ha (w tym ok. 40% na terenie powiatu żywieckiego); jest to specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)

Omawiany obszar położony jest w masywie Beskidu Małego, w paśmie Magurki Wilkowieckiej i grupie Łamanej skały.

Na obszarze stwierdzono obecność czternastu siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym: kompleks kwaśnych buczyn górskich (jest to największy i najlepiej wykształcony kompleks tego typu w Karpatach), zespoły świerczyny górnoreglowej (występującej na krańcach zasięgu geograficznego), jaworzyny miesięcznicowej, świerczyny na torfie. Ostoja jest ponadto miejscem występowania dwóch gatunków mchów z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: widłozębu zielonego oraz bezlistu okrywowego (z tym że stanowisko bezlistu okrywowego, bardzo rzadkiego, wymaga potwierdzenia).

Na obszarze znajdują się trzy rezerwaty przyrody: Madohora (gmina Ślemień, powiat żywiecki i andrychów, powiat wadowicki), Szeroka (gmina Łękawica, powiat żywiecki) oraz Zasolnica (gmina Porąbka). W ten sposób ochroną objęte zostały obszary szczególnie cenne, przede wszystkim fragmenty drzewostanów o charakterze naturalnym.

Utworzony w 1960 r. Rezerwat Madohora (czyli inaczej Łamana Skała) jest drugim co do wysokości szczytem w Beskidzie Małym (929 m n.p.m.). Rezerwat znajduje się na terenie gmin Ślemień i Andrychów. Szczyt porośnięty jest w całości mającymi naturalny charakter żyznymi i kwaśnymi buczynami oraz świerczynami (charakterystycznymi dla regla

górnego) z widocznymi, zwłaszcza na północnych i północno-zachodnich zboczach, wychodniami skalnymi (połamanymi blokami skalnymi – stąd nazwa szczytu). W załamach skalnych znaleźć można natomiast wiele gatunków mchów (w tym znajdujące się na czerwonej liście *Dicranella humilis* i *Rhabdoweissia crispata*).

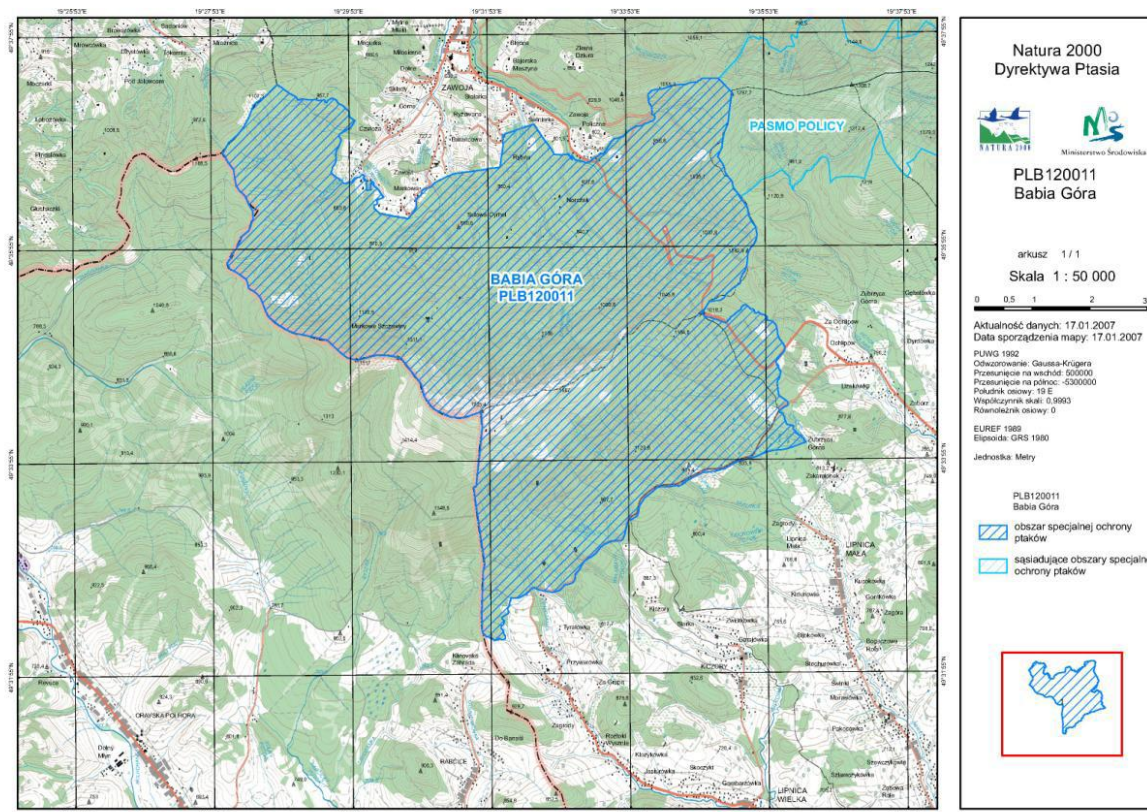
Znaleźć można tutaj ponadto liczne gatunki chronione na terenie naszego kraju, m.in. parzydło leśne, omieg górski, wawrzynek wilczełyko, śnieżycy wiosenna. Siedliska te dają schronienie takim zwierzętom jak: jelenie, sarny, dziki, rysie, bociany czarne, salamandry plamiste oraz traszki karpackie (endemit). Występują tutaj także jaskinie (w tym najpiękniejsza z nich Jaskinia Komanieckiego).

Rezerwat Szeroka (gmina Łękawica) w Beskidzie Małym, jest rezerwatem leśnym o powierzchni niecałych 50 hektarów, usytuowanym na Kocierzu. Ochroną objęty został fragment dolnoglejowej buczyny karpackiej z pomnikowymi okazami jodeł i buków (pozostałości bukowej puszczy karpackiej).

Do potencjalnych zagrożeń zaliczyć można emisje przemysłowe o dalekim zasięgu, opadające w postaci kwaśnych deszczy. Zbyt duże natężenie ruchu turystycznego może stanowić również poważne zagrożenie dla ostoi.

Formy ochrony przyrody zlokalizowane w granicach Obszaru NATURA 2000:

- Park Krajobrazowy Beskidu Małego
- Rezerwat przyrody Madohora
- Rezerwat przyrody Szeroka w Beskidzie Małym
- Rezerwat przyrody Zasolnica
- Pomniki przyrody
- **Obszar NATURA 2000 Babia Góra (PLB 120011)** – jest to obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia), powierzchnia 4915,65 ha, położony na granicy powiatu żywieckiego (z tego też względu jest szczegółowo omawiany); jest to obszar specjalnej ochrony (OSO) obejmujący masyw Babiej Góry. Stwierdzono tu 13 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Rysunek 18 Lokalizacja Obszaru NATURA 2000 „Babia Góra”

Źródło: strona internetowa Ministerstwa Środowiska – <http://natura2000.mos.gov.pl>

W granicach powiatu żywieckiego zostały również zidentyfikowane obszary węzłowe wyznaczone w ramach krajowej sieci ekologicznej ECUNET – Polska:

- Beskid Żywiecki
- Beskid Śląski
- Beskid Mały

Rangę międzynarodową nadano obszarowi węzłowemu Beskid Żywiecki.

Rozmieszczenie przestrzenne korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych zlokalizowanych w granicach województwa śląskiego (w tym w granicach powiatu żywieckiego) przedstawiono na poniższym rysunku:

Rysunek 19 Elementy krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska w województwie śląskim i powiat żywiecki na ich tle

Na żółto zaznaczono krajowe obszary węzłowe.

Na zielono zaznaczono międzynarodowe obszary węzłowe.

Źródło: strona internetowa <http://www.2007.przyroda.katowice.pl>

3.6 Warunki gospodarcze

Potencjał gospodarczy Powiatu Żywieckiego jest zróżnicowany. Dominującą rolę odgrywają Zakłady Piwowskie „Żywiec”. Dobrze rozwija się drobna wytwórczość, rzemiosło, usługi oraz handel. Powiat Żywiecki ze względu na swe położenie u podnóża Beskidów i w bezpośrednim sąsiedztwie Jeziora Żywieckiego posiada duże walory turystyczne.

4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ODNOTOWANY W POSZCZEGÓLNYCH SEKTORACH

4.1. Powietrze atmosferyczne

Powiat Żywiecki należy do strefy bielsko – żywieckiej. Ocenę jakości powietrza i obserwacji zmian dokonano w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Strefa bielsko - żywiecka to najbardziej wysunięta na południe strefa województwa śląskiego o powierzchni 2227 km², zamieszkiwana przez około 472 tys. osób. Obejmuje trzy powiaty ziemskie: cieszyński, żywiecki i bielski (bez miasta Bielsko-Biała). Ponad połowa powierzchni tej strefy leży w obrębie Beskidu Śląsko-Żywieckiego. Od północy przylega pagórkowaty pas Pogórza Cieszyńskiego, a następnie równinna Kotlina Oświęcimska wraz ze wschodnim fragmentem Kotliny Ostrawskiej.

Beskidy w obrębie tej strefy są w większości górami zalesionymi głównie przez drzewostany świerkowe, a znaczące ich obszary objęte są ochroną w formie parków krajobrazowych. W górach i na pogórzach w dolinach rzek i potoków występuje wiejska i podmiejska zabudowa (przeważnie jednorodzinna), przylegająca do szlaków komunikacyjnych.

W związku z urozmaiconą rzeźbą terenu oraz dość gęstą zabudową mieszkalną wzdłuż dolin rzek (Małej Wisły, Soły, Olzy, Brennicy, Żylicy i mniejszych potoków), a także w kotlinach (Kotlina Żywiecka), ze względu na złe warunki wentylacyjne tych terenów istnieje duże ryzyko występowania lokalnych epizodów wysokich stężeń zanieczyszczeń powietrza.

Na terenie Powiatu Żywieckiego roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego prowadzi również Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach. W 2008 roku wydała „Raport o stanie sanitarnym powietrza atmosferycznego w województwie śląskim”. W opracowaniu przedstawiono wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego przeprowadzonych przez Inspekcję Sanitarną województwa śląskiego w roku 2008 w odniesieniu do obowiązujących kryteriów oceny stanu zanieczyszczenia atmosfery. Punkt pomiarowy na terenie powiatu znajduje się przy ul. Kopernika w Żywcu.

Niewielki stopień gazyfikacji terenu oraz wysokie ceny gazu powodują, iż ciągle najpopularniejszym paliwem ze względu na bliskość kopalń, jest węgiel kamienny oraz miał i muł węglowy. Chociaż wiele instytucji publicznych i zakładów przemysłowych coraz częściej decyduje się na ograniczenie emisji poprzez zmianę medium grzewczego z węgla na gaz lub olej opałowy, a nawet odnawialne źródła ciepła to nadal wielkim problemem pozostaje emisja do atmosfery zanieczyszczeń z palenisk domowych – problem szczególnie uciążliwy w okresie grzewczym.

W celu ograniczenia zanieczyszczeń powietrza, jakie powodują niska emisja gminy na terenie Powiatu przystępują do Programów Ograniczenia Niskiej Emisji. Podstawą uzyskania dofinansowania na realizację Programów Ograniczenia Niskiej Emisji na terenach poszczególnych gmin województwa śląskiego jest "Lista przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach" Priorytet 3: Ochrona powietrza i ochrona przed hałasem, 3.1: Polepszenie jakości powietrza i ochrona klimatu ziemi (OA), OA 1: Zmniejszenie emisji z procesów spalania paliw, OA 1.3: Wdrażanie obszarowych programów likwidacji niskiej emisji, wynikających z gminnych/powiatowych operacyjnych planów polepszenia jakości powietrza.

Z porównania danych z Programu Ochrony Środowiska z 2003r. oraz powyższych analiz można stwierdzić, że pomimo znacznego przyrostu powierzchni użytkowej mieszkań na terenie gminy emisja zanieczyszczeń nie rośnie znacząco. Świadczy to o tym, że budynki te budowane są w standardzie budowlanym zapewniającym zmniejszone zapotrzebowanie na energię oraz, że w budynkach tych stosowane są w większości paliwa ekologiczne. Ponadto coraz więcej budynków oddanych do użytkowania przed 2002 rokiem poddawane są termomodernizacji.

Jednym z podstawowych czynników środowiskotwórczych, związanych z komunikacją, jest zanieczyszczenie powietrza występujące w sąsiedztwie dróg. Pojazdy samochodowe poruszające się po drogach, emitują do atmosfery duże ilości różnorodnych substancji toksycznych,

powstających w wyniku spalania paliwa napędowego, a także na skutek wzajemnego oddziaływania opon i nawierzchni dróg oraz zużywania się niektórych elementów pojazdu (powstają wtedy zanieczyszczenia w postaci pyłów gumowych, azbestowych, kamiennych oraz rdzy, sadzy itp.).

Przeważającą większość dróg publicznych w Powiecie Żywieckim stanowią drogi gminne. Ich łączna długość wynosi 830,9 km (w tym o nawierzchni utwardzonej 672,9 km). Pozostałe drogi, które przebiegają przez teren powiatu to drogi powiatowe, wojewódzkie i krajowe. Długość dróg wynosi odpowiednio:

- powiatowe 353,4 km,
- wojewódzkie 76,6 km,
- krajowe 30,19 km.

Ogółem długość dróg w Powiecie wynosi: 1291,09 km.

Zarządcami dróg, do właściwości, których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy administracji rządowej i samorządowej:

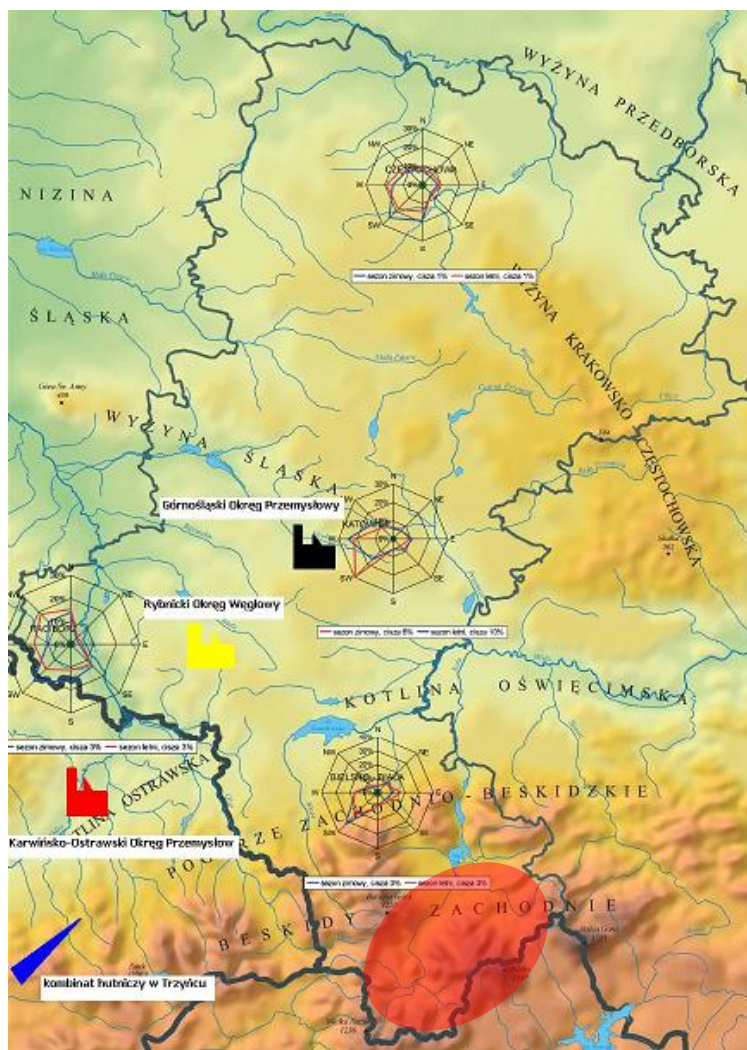
- dróg krajowych – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Katowicach,
- dróg wojewódzkich – Zarząd Województwa Śląskiego – porozumieniem przekazano PZD,
- dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych,
- dróg gminnych – władze Gmin.

Do emisji niezorganizowanej zaliczyć można emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z obiektów powierzchniowych takich jak hałdy, składowiska odpadów, oczyszczalnie ścieków, jak również emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie.

Na terenie Powiatu Żywieckiego znajduje się składowisko odpadów komunalnych administrowane przez Spółkę "Beskid" w Żywcu, które obsługuje cały powiat żywiecki i jest eksploatowane od 1995 roku. Składowisko w Żywcu zostało zbudowane i jest użytkowane zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami formalno-prawnymi oraz wymogami sanitarnymi.

Emisję niezorganizowaną powodują również oczyszczalnie ścieków, których na obszarze powiatu jest 15 o różnej przepustowości od 60 – 23 000 m³/rok.

Transgraniczny transport zanieczyszczeń w atmosferze powodują, że ich stężenia i osiadanie na terenie powiatu zależą nie tylko od własnych źródeł emisji, ale także od emisji z spoza granic. Znaczne ilości zanieczyszczeń napływają z położonych w odległości od 25 do 80 km z terenów przemysłowych takich jak Karwińsko-Ostrawski Okręg Przemysłowy (na zachodzie). Do znaczących emitorów punktowych należy zaliczyć m.in. kombinat hutniczy w Trzyńcu.

Rysunek 20 Lokalizacji emisji spoza terenu powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu o stanie środowiska w województwie śląskim”, WIOŚ Katowice, 2008

WNIOSKI

Zgodnie z art. 85. Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska „ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez: utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach, zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane oraz zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach”.

W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w wyniku prowadzenia komunalnej gospodarki ciepłej wyróżnić można dwa kierunki działań:

- wzrost *energooszczędności* m.in. poprzez stosowanie zabiegów termoizolacyjnych - modernizacje budynków mieszkalnych, publicznych i innych;
- *modernizacja lub przebudowa systemów ogrzewania* – szczególnie małych kotłowni oraz indywidualnych palenisk domowych (w gospodarce ciepłej duże znaczenie mają uwarunkowania rynkowe, stąd też wskazanie szczegółowych wytycznych nie jest możliwe; generalnie, na terenach, gdzie dominuje zabudowa rozproszona, brak jest ekonomicznego uzasadnienia dla rozwoju centralnych systemów ciepłowniczych).

Tam, gdzie będzie to możliwe, podjęte zostaną działania zmierzające do jak najszybszej gazyfikacji obszarów o najwyższym poziomie niskiej emisji. Szczególną uwagę należy poświęcić miejscowościom uzdrowskim, gdzie zanieczyszczenia pochodzące z lokalnych kotłowni, m.in. ośrodków sanatoryjnych i wypoczynkowych, stanowią duże zagrożenie dla walorów tych miejscowości.

Jednym ze sposobów ograniczania niskiej emisji jest także wzrost wykorzystania alternatywnych źródeł energii i sukcesywne zastępowanie paliw tradycyjnych paliwami gazowymi i olejowymi.

Znaczną poprawę jakości powietrza można uzyskać w wyniku prowadzenia edukacji ekologicznej mieszkańców, na temat szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych lub na powierzchni terenu.

Najważniejsze zakłady przemysłowe, mające największy wpływ na emisje zanieczyszczeń do powietrza, prowadzą od wielu lat działania ukierunkowane na redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza. Duże zakłady objęte są dosyć dobrze funkcjonującym systemem monitoringu, a prowadzona w ostatnich latach polityka przyczyniła się do znaczącego spadku ich uciążliwości. Jednocześnie coraz większy udział w emisji zanieczyszczeń do powietrza mają małe i średnie zakłady. Dlatego też konieczne jest kontynuowanie ich monitoringu. Najskuteczniejszym działaniem jest zawieszenie kary za wprowadzanie zanieczyszczeń do środowiska i przeznaczenie tych środków finansowych na inwestycje proekologiczne.

Ponadto, w dalszym ciągu powinny być realizowane działania i przedsięwzięcia zmierzające do ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza z zakładów przemysłowych. W tym celu należy promować wprowadzanie „czystych technologii”, zmianę paliwa na bardziej przyjazne środowisku, modernizację procesów technologicznych, zmniejszenie materiałochłonności produkcji i instalowanie urządzeń oczyszczających.

Kierunki działań związane z ograniczeniem powietrza ze źródeł komunikacyjnych wiążą się w sposób bezpośredni z eliminacją lub zmniejszeniem uciążliwości transportu drogowego dla otoczenia i koncentrują się przede wszystkim na poprawie warunków ruchu drogowego przy wykorzystaniu podstawowych narzędzi inżynierii ruchu, zapewniających zwiększenie płynności i przepustowości drogowej, na podwyższeniu standardów technicznych infrastruktury drogowej, zwłaszcza w obszarze o największym nasileniu ruchu oraz na rozwoju transportu zbiorowego.

4.2 Wody powierzchniowe i podziemne

Powiat Żywiecki położony jest w zlewni rzeki Wisły – zlewnia I rzędu. Główną rzeką Powiatu jest Soła posiadająca następujące dopływy: Leśnianka, Sienka, Żylica, Żarnówka Wielka, Żarnówka Mała, Czarna, Nieleddwianka, Bystra, Przybędza, Potok Radziechowy, Leśnianka, Koszarawa, Moszczanica, Łękawka, Isepnica, Nickulina, Salomonka, Żabniczanka, Cięcinka, Juszczyńska.

Północna część terenu powiatu to Kotlina Żywiecka, którą odwadnia Żylica i Biała. Żylica uchodzi do Jeziora Żywieckiego, a więc do Soły. Natomiast rzeka Biała mająca swe źródła w obrębie wspomnianej kotliny, płynie na północ przez Bramę Wilkowicką i podąża wprost do rzeki Wisły.

Częste powodzie powodujące duże szkody, spowodowały konieczność wybudowania zespołu zapór na rzece w celu jej ujarzmienia. Zespół ten nazwano Kaskadą Soły. Pełni ona funkcję ochrony przed powodzią, zaopatrzenia w wodę zdatną do spożycia oraz wykorzystywana jest jej moc energetyczna do wytwarzania prądu.

Kaskada Soły składa się z czterech zbiorników wodnych, trzech utworzonych na rzece i jednego, służącego do celów energetycznych, na górze Żar:

- Jezioro Żywieckie – najwyżej położony zbiornik z zaporą i elektrownią w Tresnej
- Jezioro Międzybrodzkie – z zaporą i elektrownią w Porąbce
- zbiornika na górze Żar – z elektrownią szczytowo-pompową

- Zbiornik wyrównawczy Czaniec – z zaporą w Czańcu (z uwagi na zasilanie w wodę pitną Bielska-Białej i GOP-u nie dozwolone jest wykorzystanie rekreacyjne zbiornika).

Charakterystykę hydrologiczną można przeprowadzić w oparciu o posterunki wodowskazowe: Żywiec i Porąbka na Sole oraz Łodygowice na Żylicy. Maksymalne odpływy miesięczne pojawiają się w marcu w profilu Żywiec, zaś w kwietniu na Sole w Porąbce (wpływ zbiornika) i na Żylicy. Minimalne odpływy miesięczne na tych rzekach występują w październiku i listopadzie.

W granicach administracyjnych Powiatu Żywieckiego położone są dwa duże zbiorniki zaporowe – Tresna (Jezioro Żywieckie) i Porąbka (Jezioro Międzybrodzkie), które wchodzi w skład 3 zbiorników w kaskadzie rzeki Soły. Zbiorniki te objęte są pełnymi badaniami prowadzonymi w 2007 roku przez WIOŚ Katowice zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007-2009”

W/w zbiorniki mają za zadanie spełnianie licznych funkcji:

- magazynowanie wody,
- przejmowanie fali powodziowej,
- praca w systemie szczytowo-pompowej (Jezioro. Międzybrodzie),
- wyrównywanie poziomu wód w rzece poniżej zbiorników
- funkcje rekreacyjne

Ze zbiornika Czaniec położonego poniżej zbiorników Tresna i Porąbka pobierana jest woda służąca do zaopatrzenia aglomeracji Bielskiej i Górnos Śląskiej.

Zbiornik Tresna

Zbiornik zaporowy Tresna zwany również “Jezioro Żywieckim” powstał ze spiętrzenia wód rzeki Soły zaporą ziemną, położoną w czterdziestym kilometrze jej biegu. Jest największym i najwyżej położonym z trzech zbiorników wchodzących w skład kaskady rzeki Soły: Tresna, Międzybrodzie i Czaniec.

Zbiornik Porąbka

Zbiornik Porąbka zwany również “Jezioro Międzybrodzkie” powstał ze spiętrzenia wód rzeki Soły zaporą betonową, usytuowaną w km 34+600 jej biegu. Zbiornik ten jest drugim co do wielkości z trzech zbiorników wchodzących w skład kaskady rzeki Soły. Powierzchnia zbiornika wynosi 367 ha, a jego maksymalna pojemność - 28.4 mln m³ (przy rzędnej piętrzenia 321.5 m npm). Przy normalnym poziomie piętrzenia zwierciadło wody znajduje się na wysokości 316.6 m npm.

Wody podziemne

Cały obszar należy do karpackiego regionu hydrogeologicznego, podregionu zewnętrznokarpackiego. Wody podziemne występują tu w postaci wód szczelinowych, rzadziej szczelinowo-porowych w utworach kredy i paleogenu (głównie piaskowce i zlepieńce). Wydajności w strefach zbudowanych z piaskowców mogą osiągać do 5 m³/h, zaś w strefach z przewagą łupków z reguły nie przekraczają 2 m³/h. Głębokość zalegania zwierciadła wód podziemnych waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów na kulminacjach. W dolinie Soły występują wody porowe w utworach czwartorzędowych. Na całym obszarze brak izolacji pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni terenu.

WNIOSKI

Ważnym elementem ochrony wód przed zanieczyszczeniami może mieć, uzyskanie wpływu na migrację ścieków z wyżej położonych obszarów powiatu. Z doświadczenia wynika, że możliwe są tutaj dwa warianty rozwiązań. Pierwszy to wariant bierny. Taki sposób sprowadza się praktycznie

do obserwacji poczynań gmin bądź instytucji położonych wyżej (w górnych odcinkach rzek i potoków). Mało konstruktywna aktywność w tym wariancie polega na nagłaśnianiu przy każdej okazji „zgubnego wpływu innych” na stan naszej gospodarki czy naszego środowiska. Niestety taka taktyka prowadzi do nieporozumień między gminami i jest nieefektywna. Wariant drugi to wariant aktywny. Polega on na tym, że staramy się w sposób najskuteczniejszy albo dopingować do działań albo mieć wręcz bezpośredni wpływ na realizację przedsięwzięć przynoszących skutek w postaci czystości wód powierzchniowych napływających do gminy. W tym celu należy:

- prowadzić dalszą współpracę w ramach programu "Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie" realizowany przez Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu
- realizować projekt "Ochrona Wód Jeziora Żywieckiego", którego celem jest poprawa jakości wody w rzece Sole, a w efekcie poprawa jakości wody w Jeziorze Żywieckim i wód gruntowych oraz osiągnięcie standardów unijnych w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenie powiatu żywieckiego.
- popierać inicjatywy gmin sąsiadujących w górnych biegach rzek i potoków zmierzającą do poprawienia stanu wód płynących.
- wykorzystywać każdą inicjatywę przedsiębiorców i grup mieszkańców do budowy lub rozbudowy urządzeń służących do ochrony wód.

4.3 Ochrona powierzchni ziemi

W obrębie Beskidu Śląskiego i Żywieckiego przeważają gleby wietrzeniowe fliszowe brunatne, a w dolinach płytkie mady o dużym stopniu szkieletowości. Gleby brunatne powstawały pod wpływem lasów liściastych i mieszanych, w klimacie umiarkowanym ze skał zasobnych w składniki pokarmowe. Wytworzone z fliszu gleby brunatne mają skład glin ciężkich i średnich rzadziej iłów. Bez dużych ilości szkieletu mogą być użytkowane, jako grunty orne, zwłaszcza na obszarach o mniejszym spadku. Gleby te zaliczane są często do kompleksów zbożowo pastewnych górskich oraz zbożowo owsiano pastewno górskich. W dolinie Soły występują także mady. Są to gleby powstałe z osadów rzecznych pozostawianych w czasie wylewów. Nanoszenie materiału zmytego z innych gleb przez opady powoduje wzbogacenie terenów nadrzecznych w składniki pokarmowe, dlatego też mady należą do gleb urodzajnych.

Na znacznym obszarze Powiatu Żywieckiego ilość szkieletu w glebie na głębokości poniżej 40-50 cm przekracza 50% masy gleby, czyli jest to już utwór kamienisty. W zależności od rodzaju pozostałej frakcji jest to z reguły utwór kamienisto-pyłasty, kamienisto-gliniasty, niekiedy kamienisto-piaszczysty.

Na obszarze Powiatu Żywieckiego użytki rolne stanowią 34, 87% powierzchni, z czego tylko połowę, bo około 17% powierzchni powiatu zajmują grunty orne. 10,56% powierzchni zajmują łąki, a około 6% zajmują pastwiska, tylko 0, 43% powierzchni Powiatu to sady.

WNIOSKI

Stan gleb wywiera bezpośredni wpływ na inne elementy środowiska jak stan wód, przydatność rolniczą, różnorodność florystyczną i architekturę krajobrazu, a także na zdrowotność jej mieszkańców, dlatego też, ochrona gruntów jest bardzo istotnym elementem ochrony środowiska.

W ramach pielęgnacji walorów glebowych należy:

- Kształtować właściwy odczyn gleb. Chronić powierzchnię ziemi przed czynnikami erozyjnymi i powstawaniem osuwisk,
- Zwiększyć udział upraw alternatywnych, która podczas spalania wnosi znacznie mniej zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, w związku, z czym ograniczania zanieczyszczenie środowiska.

- Przeprowadzać okresowe badania gleb na zawartość metali ciężkich, odczyn pH oraz inne zanieczyszczenia na całym obszarze powiatu, co pozwoli rolnikom dostosować rodzaje upraw, dawki wapnowania i nawożenia do właściwości gleb,
- Promować restrukturyzację rolnictwa z uwzględnieniem kierunku ekologizacji.

4.4 Hałas

Istotnym i bardzo uciążliwym źródłem hałasu na terenie Powiatu Żywieckiego są małe przedsiębiorstwa nieposiadające żadnych zabezpieczeń akustycznych, są to głównie tartaki, stolarnie, warsztaty lakiernicze czy mechaniki samochodowej. Funkcjonowanie małych zakładów jest źródłem konfliktów mieszkańców z przedsiębiorcami, gdyż zakłady te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny mieszkańców.

Po interwencjach mieszkańców Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadza kontrole, ustalając zalecenia dotyczące minimalizacji emisji hałasu. Zdarza się również tak, iż w wyniku przeprowadzonej kontroli WIOŚ stwierdza, że niedogodności akustyczne są okresowe lub niewielkie, w takich sytuacjach sprawa jest umarzana.

Analizując ilości skarg mieszkańców na uciążliwości związane z nadmierną emisją hałasu można stwierdzić, iż w latach 2007-2009 ich ilość znacznie wzrosła.

W latach 2005-2009 kontrolowane przez WIOŚ były głównie:

- Zakład Kamieniarski w Milówce,
- Promed Sp z o.o. w Ciężynie,
- Tartak w Lipowej,
- Inport – Eksport Wyroby z drewna w Ujsołach,
- Dar – Tech mechanika pojazdowa w Żywcu,
- Drewnopol w Węgierskiej Górcie,
- Restauracja „U Meresa” w Żywcu.

W stosunku do tych przedsiębiorstw wystosowano zalecenia pokontrolne, których realizacja jest na bieżąco kontrolowana. W 2008 roku na terenie Województwa Śląskiego WIOŚ w Katowicach w zakresie oddziaływania hałasu na środowisko skontrolował 79 zakładów, z czego w 39% stwierdzono wystąpienie naruszeń obowiązujących przepisów.

Aktualnie na terenie Powiatu Żywieckiego decyzję ustalającą dopuszczalną emisję hałasu posiadają między innymi:

- PPUH BEWED zakład stolarski z Pewli Małej,
- Zakład Produkcja Wyrobów drzewnych z Rycerki Górnej,
- Przedsiębiorstwo „ŻYWIEC PERŁA” z Żabnicy,
- Stolarstwo Usługi Tartaczne z Łodygowic,
- MOSTMAR z Zarzecza
- Nadleśnictwo Jeleśnia,
- PROMED Spółdzielnia Pracy Wyrobów Drzewnych z Cęciny,
- Fabryka Mebli MEBLODEX Sp. z o.o. z Łodygowic,
- PUH KOCOŃ s.c. z Rycerki Górnej,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego z Pewli Małej,
- Zakład METALPOL z Węgierskiej Górki,
- Śrubena Produkcja Sp. z o.o. z Żywca,
- INTERFROST FFF Sp z o.o. z Węgierskiej Górki.

Hałas przemysłowy jest stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze, w których używane są narzędzia i maszyny emitujące hałas.

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z niewłaściwej lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu takich jak stolarnie czy tartaki. W związku z tym bardzo ważnym zaleceniem dla gmin Powiatu Żywieckiego jest lokowanie działalności uciążliwych w miejscach zapisanych w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego o przeznaczeniu na działalność produkcyjną i przemysłową, a nie na terenach zabudowy mieszkaniowej.

Układ drogowy stanowi o rozwoju danego regionu i powiązaniach z innymi ośrodkami. Przez teren Powiatu Żywieckiego przebiega droga krajowa nr 69 relacji Bielsko-Biała – Żywiec - Granica Państwa. Ponadto przez teren Powiatu Żywieckiego przebiegają drogi wojewódzkie nr 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948 oraz 781. Układ drogowy powiatu uzupełniają drogi powiatowe i drogi gminne.

Ogółem długość dróg w Powiecie wynosi: 1291,09 km, z czego zdecydowaną większość stanowią drogi gminne 830,9 km (w tym o nawierzchni utwardzonej 672,9 km). Pozostałe drogi, które przebiegają przez teren powiatu to drogi powiatowe, wojewódzkie i krajowe. Długość dróg wynosi odpowiednio:

- powiatowe 353,4 km,
- wojewódzkie 76,6 km,
- krajowe 30,19 km.

Układ linii autobusowych komunikacji lokalnej i PPKS jak i komunikacja samochodowa indywidualna stanowią podstawowe systemy transportowe przewozów pasażerskich na terenie powiatu. Część dróg cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni.

Program Państwowego Monitoringu Środowiska w ramach sieci regionalnej (wojewódzkiej) przewiduje badania hałasu emitowanego z dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowych – w miejscach o szczególnym zagrożeniu (węzły drogowe, drogi tranzytowe przebiegające w pobliżu zabudowy mieszkaniowej).

Zgodnie z wyżej wymienionym programem badania hałasu komunikacyjnego prowadzone są w stałych punktach, w cyklu pięcioletnim, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych województwa.

W 2007 roku na terenie miasta Żywca WIOŚ przeprowadził pomiary hałasu. Punkty pomiarowe zostały zlokalizowane na obszarze miasta:

- na ulicy Dworcowej na piętrze budynku Biblioteki Publicznej. Ulica Dworcowa stanowi główny dojazd do dworców kolejowego i autobusowego, tą trasą kierowany jest główny wyjazd z miasta w kierunku Zwardonia, Koniakowa i Istebnej w kierunku przejścia granicznego ze Słowacją.
- Na ulicy Żeromskiego przy skrzyżowaniu z ulicą Świętokrzyską. Miejsce to stanowi główny ciąg komunikacyjny w kierunku Bielska – Białej, Katowic i Korbielowa w kierunku przejścia granicznego ze Słowacją.

Wyniki pomiarów wykazały przekroczenia dopuszczalnego poziomu zarówno dla pory dnia jak i pory nocy na poziomie

- od 8,5 do 20,1 dB dla pory dnia
- od 3,7 do 14,7 dB dla pory nocy.

Porównując te wyniki badań do przeprowadzonych wcześniej w 2002 roku kiedy to przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu od 1,4 dB – Korbielów droga 945 (kierunek przejście graniczne)

– pora dnia do 12,9 dB(A) – Łodygowice droga nr 69 – pora nocy można stwierdzić, iż zwiększyło się natężenie hałasu w porze dnia. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w porze dnia w 2007 roku były wyższe niż w porze nocnej.

Rosnąca liczba samochodów na drogach powiatu Żywieckiego bez wątpienia powoduje pogorszenie klimatu akustycznego wzdłuż istotnych szlaków komunikacyjnych. Na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z ciągami komunikacyjnymi obserwuje się zanikanie tzw. „ciszy nocnej”. Według „Stanu Środowiska w województwie Śląskim w 2008 roku” zaobserwowano zwieszający się w ostatnich latach udział pojazdów ciężkich w ogólnym ruchu pojazdów, zwłaszcza w porze nocnej.

Problem zagrożenia emisją hałasu powinien być istotnym elementem planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Hałas kolejowy powstaje w wyniku eksploatacji linii kolejowych.

Przez teren powiatu żywieckiego przebiega linia kolejowa zelektryfikowana relacji Bielsko-Biała – Żywiec – Zwardoń – Granica Państwa oraz linia kolejowa zelektryfikowana relacji Żywiec – Sucha Beskidzka.

Obszar Powiatu Żywieckiego, będącego urokliwym miejscem turystycznym i krajoznawczym zarówno w sezonie letnim (wycieczki turystyczne, rowerowe, żeglowne po Jeziorze Żywieckim) jak i zimowym (stoki narciarskie) przyciąga wielu turystów.

Dlatego nie bez znaczenia jest także hałas, jaki w tym czasie emitowany jest przez większą ilość samochodów pojawiających się na gminnych drogach. Wypoczywający przyjezdni turyści na szlakach i trasach rowerowych powodują gwar, który niejednokrotnie na terenach górskich roznosi się na duże odległości. W miarę rozwoju usług turystycznych corocznie rozwijana jest baza gastronomiczna i noclegowo – hotelowa.

Restauracje, hotele, pensjonaty i miejsca wypoczynkowe w okresie wakacyjnym i ferii zimowych tętnią życiem, co stwarza niejednokrotnie uciążliwości zwłaszcza dla starszych mieszkańców Powiatu.

Aktualnie projektowana jest w Korbielowie na obszarze Gminy Jeleśnia w miejscu istniejących wyciągów orczykowych nr V i VI budowa Kolei Linowej. Dolna stacja napędowa znajduje się na Hali Szczawiny, natomiast stacja górna na Hali Miziowej. Inwestycję otaczają głównie kompleksy leśne i hale.

Problem uciążliwości akustycznej z terenu projektowanej kolei może wiązać się z oddziaływaniem źródeł bezpośrednich (zlokalizowane w obrębie obiektu) w tym źródła punktowe.

WNIOSKI

Podsumowując na terenie Powiatu Żywieckiego występują obszary, na których hałas przenikający do środowiska kształtuje klimat akustyczny. Są to głównie centra miasta takich jak Żywiec, istotnym źródłem hałasu są drogi wojewódzkie przebiegające przez obszar powiatu w kierunku granicy państwa czy w kierunku Bielska – Białej, Katowic czy Suchoj Beskidzkiej.

Są jednak na analizowanym terenie enklawy natury i spokoju nienarażone na jakąkolwiek formę oddziaływania hałasu związanego z działalnością człowieka. Biorąc jednak pod uwagę usytuowanie powiatu tzn. bliskość z dużą aglomeracją miejską, jaką jest miasto Żywiec i Bielsko-Biała, atrakcyjność turystyczną regionu, istnieje możliwość wzmożenia transportu drogowego w najbliższych latach. Dlatego też polityka rozwoju przestrzennego w powiecie powinna przede wszystkim zostać ukierunkowana na powstrzymanie degradacji terenów narażonych na hałas, dążenie do przywrócenia walorów środowiska naturalnego oraz na poprawę klimatu akustycznego i jego kształtowanie w przeszłości.

4.5 Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródła pola elektromagnetycznego można podzielić na naturalne występujące w przyrodzie oraz sztuczne, które powstają wraz z rozwojem przemysłu w tym telekomunikacji. Głównymi instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są :

- linie elektromagnetyczne
- instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Źródłem promieniowanie elektromagnetycznego są również linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe. Przebieg i rodzaj linii elektroenergetycznych przez teren Gmin Powiatu Żywieckiego jest uzależniony rozmieszczeniem krajowych źródeł energii elektrycznej. Działalność koncesjonowana w zakresie przesyłania i dystrybucji energii na terenie Powiatu jest prowadzona przez Beskidzką Energetykę.

Przez obszar Powiatu Żywieckiego przebiegają sieci elektroenergetyczne średniego, niskiego i wysokiego napięcia. Największe znaczenie z punktu widzenia zdrowia i życia mieszkańców Powiatu mają sieci wysokiego napięcia, przebiegają one przez gminy:

- Łodygowice,
- Żywiec,
- Lipowa,
- Radziechowy – Wieprz,
- Węgierska Górka,
- Milówka,
- Rajcza,
- Świnna
- Jeleśnia

Według informacji ENION S.A Beskidzka Energetyka Rejon Dystrybucji w Żywcu sieć energetyczna corocznie jest rozbudowywana, dobudowywane są nowe odcinki sieci napowietrznej linii energetycznej i dobudowywane są stacje transformatorowe zarówno wysokiego jak i niskiego napięcia. Wynika to z ciągłego rozwoju terenów wiejskich i potrzeby posiadania dostępu do nieprzerwanych dostaw energii elektrycznej mieszkańców Powiatu Żywieckiego.

Na obszarze powiatu źródłem elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego są następujące urządzenia: anteny nadawcze stacji bazowych telefonii komórkowej, wszelkie przekaźniki radiowe i telewizyjne oraz urządzenia radionawigacyjne i radiolokacyjne. Są one zlokalizowane:

- Na terenie Gminy Ujszoły – na Kubiesówce,
- Na terenie Gminy Rajcza - na dachu Podhalanki,
- Na terenie Gminy Ślemień – na Koconiu i w Pewli Ślemieńskiej,
- Na terenie Gminy Świnna – w Rychwałdku,
- Na terenie Gminy Łodygowice – w Zarzeczcu i w Łodygowicach 4 sztuki,
- Na terenie Gminy Czernichów – na górze Żar – 2 sztuki,
- Na terenie Gminy Milówka – na Małej Baraniej i na wieży kościoła w Milówce,
- Na terenie Gminy Łękawica – na „dziołach” w Łękawicy,
- Na terenie Gminy Węgierska Górka – w Żabnicy, Ciścu i Przybędzy,

- Na terenie Gminy Jeleśnia - w Mutnem, w Jeleśni, w Krzyżowej, w Przyborowie, w Sopotni Małej, w Korbielowie 2 sztuki – w Kamiennej i przy przejściu granicznym,
- Na terenie Miasta Żywiec – przy ulicy Dworcowej, na wzgórzu Grojec, przy ulicy Browarnej i ulicy Leśnianka,
- Na terenie Gminy Lipowa, Radziechowy – Wieprz, Gilowice, Koszarawa – nie ma stacji przekaźnikowych telefonii komórkowej

Większość tych urządzeń zlokalizowanych jest na terenach prywatnych. Lokalizacja każdego tego typu urządzenia wymaga sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko, gdzie zostają wyznaczone strefy oddziaływania oraz strefy ochronne tych urządzeń.

WNIOSKI

Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile zmiany te mogą mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie.

Wyniki pomiarów przekazywane są Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zadania dotyczące badań i prowadzenie rejestrów przekroczeń spoczywają na Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska.

Zadania władz Powiatu Żywieckiego obejmowały będą kontrolę przestrzegania zapisów prawa oraz w razie potrzeby ustanowienie obszarów ograniczonego użytkowania na terenach

Zadania władz gminnych polegają na właściwej lokalizacji obiektów, które emitują promieniowanie niejonizujące oraz uwzględnianie ich lokalizacji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

4.6 Substancje chemiczne w środowisku i poważne awarie

Potencjalne źródła awarii na terenie powiatu Żywieckiego są zlokalizowane głównie w Żywcu i są związane z lokalizacją zakładów przemysłowych. Nie mniej jednak żadne z przedsiębiorstw produkcyjnych czy przemysłowych działających na terenie Powiatu Żywieckiego nie figuruje w "Wykazie danych o aktualizowanym corocznie rejestrze substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładach zlokalizowanych na obszarze Województwa Śląskiego" przez Wojewódzką Komendę Straży Pożarnej w Katowicach.

Na terenie Powiatu Żywieckiego funkcjonują większe zakłady, w których ze względu na proces technologiczny zagrożenie pożarowe, są to:

- Grupa Żywiec S.A. - producent piwa,
- Hutchinson Polska w Żywcu - producent przewodów paliwowych przewodów odpowietrzających, przewodów oparów paliwa, przewodów podciśnieniowych do wspomagania układów hamulcowych oraz hydraulicznych do układów sprzęgieł
- Delphi Poland SA w Jeleśni- producent części samochodowych,
- Żywieckie Zakłady Papiernicze Solali S.A. w Żywcu
- Sews-Cabind Poland w Żywcu – producent wiązek elektrycznych dla przemysłu motoryzacyjnego

- Fabryka Śrub Śrubena - Produkcja spółka z o.o. – producent śrub, wkrętów, nakrętek i nitów
- Metalpol Węgierska Górka spółka z o.o. - zakład branży metalurgicznej,
- PONAR Sp. z o.o w Żywcu – producent maszyn do przetwórstwa tworzyw sztucznych

Istotne zagrożenie niesie za sobą transport substancji niebezpiecznych przez teren powiatu, w szczególności przez centrum gmin należących do powiatu, a szczególnie miasta Żywca. Przez obszar Powiatu Żywieckiego przebiegają trasy przewozu substancji niebezpiecznych, wynika to z przelotowego charakteru Powiatu, leży on, bowiem na trasie przejazdu samochodowego w kierunku Republiki Słowacji, a także w kierunku Katowic, Krakowa, czy Suchej Beskidzkiej. Ponadto trasy przewozu materiałów niebezpiecznych stanowi również trakcja kolejowa.

Lokalnym zagrożeniem dla chemizmu wód i gleb są dzięki składowiska odpadów, a ich bieżące usuwanie ogranicza niekorzystne ich oddziaływanie na środowisko.

Należy także zwrócić uwagę na inne źródło zanieczyszczenia wód, jakim są magazyny i stacje paliw. Na terenie Powiatu Żywieckiego zlokalizowanych jest około 19 stacji benzynowych:

- Stacja paliw Spółdzielni Witwas w Żywcu, Wesoła 124,
- Stacja Paliw Raf-Gaz. PPHU. Błachut J. w Żywcu, Fabryczna 1,
- Stacja paliw Polski Koncern Naftowy Orlen SA w Żywcu Sienkiewicza 97,
- Stacja paliw BP Polska w Żywcu, al. Piłsudskiego 7,
- Stacja paliw Mixpol w Łodygowicach, ul. Magazynowa 2,
- Stacja paliw Mixpol. ZUH w Łodygowicach, ul. Kasztanowa 33,
- Stacja paliw Gaz-Gum SC w Łodygowicach, ul. Prusa 2,
- Stacja paliw Bomar. S.j. Kołtowski M., Sromek B. w Lipowej 923,
- Stacja paliw Polski Koncern Naftowy Orlen SA. w Jeleśni, ul. Suska 38a,
- Stacja paliw Góra w Korbielowie, ul. Graniczna,
- Stacja paliw Troktan SC. PW w Łękawicy, Firmowa 2,
- Stacja paliw w Gilowicach, ul. Strażacka,
- Stacja paliw Anna Sp. z o.o. w Czernichowie, ul. Żywiecka 81,
- Stacja paliw Inter-Tank w Lalikach, Laliki 187
- Stacja paliw Mixpol. ZUH. w Milówce, ul. Grunwaldzka
- Stacja paliw Krakoil SC. w Ciścu, Cisiec, 101
- Stacja paliw Polski Koncern Naftowy Orlen SA. w Węgierskiej Górcie, ul. Zielona 60
- Stacja paliw M & M. firma Natan w Pewli Małej, ul. Żywiecka 49
- Stacja paliw Krakowińska Maria w Pewli Małej, ul. Żywiecka 15
- Stacja Paliw Polski Koncern Naftowy Orlen SA w Rajczy ul. Ulisolska
- Stacja Paliw w Ujsołach

Związki te są niebezpieczne głównie z powodu ich właściwości ropopochodnych, gdyż nawet śladowe ilości tych związków rozpuszczone w wodzie sprawiają, że jest ona nieprzydatna do picia dla ludzi i zwierząt.

WNIOSKI

W oparciu o zasadę przezorności konieczne jest podejmowanie niezbędnych działań profilaktycznych, włączając w to zakazy i ograniczenia dotyczące produkcji i użytkowania. Niezbędne jest także obowiązkowe znakowanie ekologiczne, monitoring, ocena ryzyka i raporty bezpieczeństwa oraz inne procedury, które powinny doprowadzić do wyeliminowania bądź minimalizacji zagrożeń chemicznych dla życia i zdrowia ludzi oraz dla środowiska.

„Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego” opisuje problem bezpieczeństwa chemicznego poprzez cel „Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych”.

4.7 Zasoby przyrodnicze

Powiat Żywiecki położony jest na pograniczu dwóch regionów Śląska i Małopolski. Charakterystyczny krajobraz powiatu stanowią mezoregiony: Beskid Śląski z najwyższymi szczytami Skrzyczne (1257 m n.p.m.), Barania Góra (1220 m n.p.m.); Beskid Żywiecki (Babia Góra 1725 m n.p.m., Pilsko 1557 m n.p.m., Mała Babia Góra 1515 m n.p.m.); Beskid Mały (najwyższy szczyt - Czupel 933 m n.p.m. oraz Kotlina Żywiecka. Uzupełnieniem jest gęsta sieć hydrograficzna usytuowana w zlewni Wisły, której główną rzeką jest Soła wraz z jej dopływami: Leśnianka, Sienka, Żylica, Żarnówka Wielka, Żarnówka Mała, Czarna, Nieledwianka, Bystra, Przybędza, Potok Radziechowy, Leśnianka, Koszarawa, Moszczanica, Łękawka, Isepnica, Nickulina, Salomonka, Żabniczanka, Cięcinka, Juszczyńska Cechą charakterystyczną obszaru jest występowanie antropogenicznych zbiorników wodnych na rzece Sole tzw. Kaskady Soły, obejmującej Jezioro Żywieckie, Międzybrodzie i Czanieckie.

Uzupełnieniem ww. dominujących form krajobrazu naturalnego i kulturowego są tereny upraw rolnych z rozdrobnioną zabudową zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną oraz mozaiką zadrzewień śródpolnych i przywodnych.

Do najistotniejszych elementów flory, z punktu widzenia ochrony przyrody należy zaliczyć gatunki wpisane do „Polskiej Czerwonej Księgi Roślin” oraz gatunki mające na terenie Powiatu oderwane od ogólnego zasięgu stanowiska (niekoniecznie gatunki objęte ochroną).

Powierzchniowe formy ochrony przyrody obejmują swymi granicami większość wartościowych zbiorowisk leśnych w „beskidzkiej” części Powiatu. Brak jest natomiast dostatecznej ochrony obszarów leśnych położonych w niższych partiach. Jako jedyny rezerwat „Grapa” chroniący płaty unikalnego zespołu łągu jesionowego oraz bardzo dobrze zachowanego grądu subkontynentalnego, istnieje w Kotlinie Żywieckiej. Ogólna powierzchnia powierzchniowych form ochrony przyrody wynosi 100 910,45 ha, w tym tylko 23,23 ha obszar leśny rezerwatu „Grapa”.

Obserwacje prowadzone przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego na terenie Beskidu Śląskiego i Żywieckiego wskazują na porastanie polan reglowych przez ekspansywne rośliny. Przywrócenie tym obszarom ekstensywnego wypasu owiec, daje możliwość ograniczenia skutków sukcesji wtórnej. Na halach i murawach kserotermicznych będzie rozwijać się cenna z przyrodniczego punktu widzenia roślinność i towarzysząca jej specyficzna fauna (ptaki, płazy, ssaki), znajdująca w bioróżnorodnym siedlisku pożywienie, schronienie i najlepsze warunki do rozmnażania.

Ochrona tych terenów zainicjowała Samorząd Województwa Śląskiego programu „Aktywizacji gospodarczej oraz zachowania dziedzictwa kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – owca plus”. Głównym celem programu jest zachowanie najcenniejszych przyrodniczo obszarów Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez prowadzenie zrównoważonego rozwoju tych obszarów w oparciu o gospodarkę pasterską. Doceniając rangę problemu, a w szczególności zachowanie kilkusetletniej tradycji pasterstwa Samorząd Województwa Śląskiego angażuje własne środki finansowe na realizację głównych celów programu

Ogólna powierzchnia lasów na terenie Powiatu Żywieckiego wynosi ok. 53 033 ha (51,7 procentowy wskaźnik lesistości), z czego Lasy Państwowe zajmują ok. 34 127 ha, natomiast niepaństwowe ok. 19 013 ha

¹ „Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i Rośliny Kwiatowe. Polish Red Data Book Of Plants. Pteridiophytes and Flowering Plants.” (Kaźmierczakowa R., Zarzycki K. — red.) Inst. Botaniki im W. Szafera, Inst. Ochrony Przyrody PAN. Kraków 2001.

(powierzchnia ww. lasów nieznacznie różni się od ogólnej powierzchni objętej czynnościami nadzorczymi, sprawowanymi przez poszczególne Nadleśnictwa, tj. ok. 18906 ha)².

Lasy Państwowe

Niemal całość Lasów Państwowych pozostaje w administracji trzech lokalnych Nadleśnictw:

- Nadleśnictwo Jeleśnia podzielone jest na dwa obręby: Obręb Jeleśnia, Obręb Żywiec oraz 16 leśnictw. Lasy Nadleśnictwa położone są w 11 gminach: Jeleśnia, Koszarawa, Radziechowy-Wieprz, Stryszawa, Czernichów, Łękawica, Gilowice, Ślemień, Świnna, Łodygowice, Miasto Żywiec,
Nadleśnictwo Ujsoły podzielone jest na dwa obręby: Obręb Rycerka, Obręb Ujsoły oraz 18 leśnictw. Lasy Nadleśnictwa położone są w 2 gminach: Rajcza, Ujsoły,
- Nadleśnictwo Węgierska Górka podzielone jest na 2 obręby: Węgierska Górka, Lipowa oraz 14 leśnictw.

Jedynie część lasów Gminy Czernichów (ok. 1200 ha) należy do Nadleśnictw: Andrychów, Bielsko-Biała, a gminy Ślemień (ok. 30 ha) — do Nadleśnictwa Sucha.

Lasy niepaństwowe

Specyficzną cechą lasów niepaństwowych Powiatu Żywieckiego, oprócz bardzo dużego rozdrobnienia własnościowego, silnego przemieszania z obszarami Lasów Państwowych, jest znaczny udział lasów należących do wspólnot leśno-gruntowych (ok. 12,3% ogólnej powierzchni lasów niepaństwowych, tj. 2337 ha) zwłaszcza w Gminach: Czernichów (698 ha — 45,2 % pow. lasów niepaństwowych), Łękawica (168 ha — 29,8%), Radziechowy-Wieprz (22,3%).

Tabela 2 Struktura własnościowa lasów na terenie gmin Powiatu Żywieckiego

Lp.	Gmina	Powierzchnia Lasów Państwowych (ha)	Powierzchnia lasów niepaństwowych (ha)
1	Czernichów	1939	1543
2	Gilowice	195	450
3	Jeleśnia	4556	4541
4	Koszarawa	760	783
5	Lipowa	2071	848
6	Łękawica	1982	563
7	Łodygowice	129	694
8	Milówka	3279	1704
9	Radziechowy-Wieprz	1309	997
10	Rajcza	5138	2604
11	Ślemień	1868	797
12	Świnna	627	747
13	Ujsoły	6828	1040
14	Węgierska Górka	2780	1114
15	Żywiec	382	588
	OGÓŁEM	33843	19013

Źródło: Sprawozdanie L-03, Starostwo Powiatowe w Żywcu, 2008

² Informacja pisemna, Starostwo Powiatowe w Żywcu, 2009

Na terenie Powiatu działa 20 kół łowieckich, które gospodarują na terenie 22 obwodów łowieckich leśnych i polnych o łącznej powierzchni 103996 ha gdzie lasy ogółem zajmują 52162 ha (powierzchnia różni się w stosunku do oficjalnych danych nadleśnictw: Jeleśnia, Ujsoły, Węgierska Górka i Starostwa Powiatowego w Żywcu).

WNIOSKI

Wśród czynników pozytywnych ochrony przyrody należy wymienić:

- występowanie licznych obszarów i obiektów cennych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym, kwalifikujących się do ochrony prawnej, także, jako potencjał do zagospodarowania rekreacyjno – turystycznego,
- rozwinięty system dolin rzek (Soły, Koszarawy) i potoków stanowiących korytarze ekologiczne w powiązaniu z bogatą siecią akwenów wodnych (stawy),
- charakterystyczny krajobraz kulturowy z pozostałościami zabytkowych założeń zieleni parkowej,
- dobry stan rozpoznania elementów środowiska przyrodniczego większości miast i gmin, umożliwiający skuteczne wdrażanie opracowanych koncepcji rozwoju sieci systemu ESOCH, form rekreacji i turystyki,
- wzrost potencjału do zagospodarowania rekreacyjno – turystycznego,
- rozwój turystyki pieszej, narciarstwa zjazdowego, agro- i ekoturystyki,

4.8 Zasoby surowców naturalnych

Na terenie Powiatu Żywieckiego głównymi surowcami mineralnymi są piaskowce, surowce krzemionkowe i okruczowe w postaci żwirów i pospółek, w północnej części Powiatu zalegają surowce ilaste wykorzystywane w przemyśle ceramicznym.

W województwie śląskim występują 194 złoża piasków i żwirów, z czego 6 to złoża zlokalizowane na terenie powiatu Żywieckiego. Liczba złóż surowców ilastych i ceramiki budowlanej na terenie województwa to 146, dwa z pośród nich występują w Powiecie Żywieckim.

W 2009 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski. Według danych zamieszczonych w tej bazie na terenie Powiatu Żywieckiego³ zalegają złoża:

1. kruszyw naturalnych w postaci piasków i żwirów w złożach:
 - a. Łękawica - wstępnie rozpoznane złożo o powierzchni 26,37 ha,
 - b. Łękawica I - eksploatacja złoża zaniechana, złożo o powierzchni 0,71 ha
 - c. Łękawica II –szczegółowo rozpoznane złożo o powierzchni 1,01 ha,
 - d. Wieprz (na terenie Gminy Radziechowy – Wieprz) wstępnie rozpoznane złożo o powierzchni 72,6 ha
 - e. Żywiec Tresna złożo o powierzchni 195 ha, którego eksploatacja została zaniechana,
 - f. Radziechowy – złożo o powierzchni 3,4 ha, którego eksploatacja została zaniechana.
2. Kamieni drogowych i budowlanych w postaci piaskowców krośnieńskich w złożach:
 - a. Łodygowice o powierzchni 6,3ha eksploatowanym okresowo przez Żywieckie Kopalnie Kruszyw Spółka z o.o. w Zarzeczcu (z termin ważności koncesji do 31 grudnia 2035 roku).

³ według danych z 31 grudnia 2008 roku

- b. Kamieniołom Kamesznica I aktualnie figuruje w bilansie złóż kopalin jako złożo rezerwowe o powierzchni 3,6 ha,
 - c. Kamesznica II, Kamesznica III złożo o powierzchni 48,7 ha, ze względu na położenie na terenie wybitnie turystyczno – przyrodniczym wykreślono z bilansu zasobów kopalin.
3. Surowców ilastych ceramiki budowlanej w złożach:
- a. Bierna – eksploatacja złoża o powierzchni 0,18 ha zaniechana,
 - b. Żywiec 3 – eksploatacja złoża o powierzchni 17,11 ha zaniechana.

Według danych udostępnionych przez gminy Powiatu Żywieckiego wynika, iż na ich terenach występują także nieudokumentowane złoża surowców skalnych średniej jakości, które nadają się na podkłady do dróg, do produkcji tłuźnia i kłińca (łękawica), lokalnie przez mieszkańćów w miarę potrzeb pozyskiwany jest kamień i glina (Jeleśnia), na własne potrzeby mieszkańcy eksploatują żwiry rzeczne i glinę z doliny rzeki Koszarawy.

Północno – zachodnia część Powiatu Żywieckiego pokryta jest utworami kredowymi wytworzonymi z zlepieńców, piaskowców, łupków, margli i wapieni. Formy te są mało odporne na erozję wietrzną i łatwo ulegają silnej erozji, co powoduje powstawanie form wklętych i lokalnych osuwisk.

W zachodniej części Powiatu na terenie gmin Jeleśnia, Koszarawa, Ujsoły zalegają większe pokrywy osuwiskowe, co jest jednym z zagrożeń dla powierzchni ziemi. W południowej części Powiatu występują duże deniwelacje terenu, strome stoki i osuwiska, teren porozcinany jest dolinami, mających ogromne znaczenie erozyjne potoków. Tereny osuwiskowe oraz narażone na te procesy na bieżąco są zabezpieczane, jednak występują również obszary, te o dużych nachyleniach stoków, pokryte osadami fliszowymi, których nie da się zabezpieczyć i ograniczyć. Tereny te stale ulegają osuwaniu niszcząc budynki mieszkalne i zabudowania.

Od 2003 roku realizowany jest System Osłony PrzeciwOsuwiskowej jest to projekt o znaczeniu ogólnopaństwowym, który będzie realizowany w trzech etapach. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wgłębego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach. Wyniki Projektu mają pomóc w zarządzaniu ryzykiem osuwiskowym, czyli w ograniczeniu w znacznym stopniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Jest to obecnie jeden z najważniejszych projektów geologicznych realizowanych w Ministerstwie Środowiska, którego wyniki będą miały duży wpływ na gospodarkę i finanse państwa polskiego z jednej strony, a z drugiej - na aspekty społeczno - ekonomiczne. Planowany czas realizacji projektu wynosi 9 lat. Zakończenie projektu jest przewidziane w 2016 r. Projekt ma za zadanie wspomaganie władz lokalnych w wypełnianiu obowiązków dotyczących problematyki ruchów masowych wynikających z odpowiednich ustaw i rozporządzeń.⁴

Aktualnie wdrażany jest projekt realizowany przez Oddział Karpacki Państwowego Instytutu Geologicznego polegający na monitoringu osuwisk. Do chwili obecnej zrealizowano część prac rejestracyjnych osuwisk w obszarze Powiatu Żywieckiego. Brakuje materiałów z gmin:

- Jeleśnia,
- Koszarawa,
- Ujsoły,
- Świnna,
- Ślemień

⁴ na podstawie danych zamieszczonych na www.geoportal.pgi.gov.pl

- Łękawica.

Trwają prace terenowe, których termin zakończenia planowany jest na pierwszy kwartał 2010 roku. Pozostałe gminy są na różnym etapie wykonania Opracowań Kartograficznych podlegających obróbce cyfrowej przez wprowadzeniem do Bazy Systemu Ochrony PrzeciwOsuwiskowej (SOPO)

W ramach II etapu Projektu Systemu Ochrony Przeciw Osuwiskowej realizowany jest przez Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki na terenie Powiatu Żywieckiego szczegółowy monitoring dwóch osuwisk:

- Nieledwia
- Rychwałd

Do chwili obecnej został założony monitoring powierzchniowy i wgłębny oraz wykonane zostały pomiary zerowe. Kolejne sesje pomiarowe będą wykonywane według założonego harmonogramu. Państwowa Służba Geologiczna Oddział Karpacki w Krakowie przewiduje, iż końcowe opracowanie wyników w/w monitoringu będzie zrealizowany końcem 2010 roku. Wtedy też możliwa będzie rzetelna ocena ruchów osuwiskowych w Nieledwi i Rychwałdzie.

WNIOSKI

Obecność kopalin na terenie Powiatu Żywieckiego wynika głównie z budowy geologicznej struktur budujących podłoże tego obszaru.

Występują tutaj złoża kruszyw naturalnych oraz częściowo wyeksploatowane złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej. Lokalizacja złóż kopalin jest trwałym elementem obrazu przestrzennego każdego regionu w związku z tym obiekty te powinny stanowić repery dla sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego. Podejmując eksploatację należy mieć na uwadze, iż kopaliny są szczególnym zasobem przyrodniczym, który jest nieodnawialny, a jego występowanie jest związane z określonym miejscem. Zatem ochrona udokumentowanych złóż kopalin, jak i stwierdzonych obszarów perspektywicznych ich wystąpień jest szczególnie ważna.

W przypadku złóż kopalin istotna jest racjonalna gospodarka ich zasobami także zagospodarowanie kopaliny towarzyszącej. Tereny zasobów perspektywicznych obejmowane będą ochroną – uwzględniając te tereny w planach zagospodarowania przestrzennego w postaci zapisów uniemożliwiających zagospodarowanie tych terenów w sposób trwały, wykluczający eksploatację. Ponadto wydobywanie kopalin regulowane jest poprzez warunki koncesji w oparciu, o które działają zakłady górnicze.

W ramach ochrony przed powstawaniem osuwisk należy na bieżąco kontrolować osuwanie i ruch mas ziemnych by w porę zapobiec szkodom na mieszkańcach, a także budynkach i infrastrukturze drogowej.

5 ANALIZA WARIANTÓW

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010 - 2017 wyznacza cele i kierunki działań, których właściwa realizacja zapewni poprawę stanu środowiska na terenie powiatu. Założeniem Programu... jest sukcesywny postęp w planowanych działaniach w celu uzyskania efektu końcowego jakim jest dobry stan środowiska. Niemniej, nie można wykluczyć w trakcie realizacji nieprzewidzianych sytuacji mogących spowolnić lub całkowicie zablokować realizację dokumentu. Dlatego też poniżej przedstawiono analizę dwóch wariantów: **wariantu podstawowego** wynikającego z zapisów Programu... oraz **wariantu o** w przypadku nie podejmowania jakichkolwiek działań.

Wariant podstawowy

Realizacja zapisanych działań będzie oddziaływać na stan środowiska w następującym zakresie:

- poprawa stanu jakości wód podziemnych i powierzchniowych poprzez:
 - eliminację zanieczyszczeń ze źródeł punktowych (np. nieszczelne szamba, rzuty ścieków bezpośrednio do odbiorników),
 - eliminację zanieczyszczeń ze źródeł obszarowych,
 - ochronę głównych zbiorników wód podziemnych,
 - racjonalną eksploatację zasobami wód podziemnych,
 - optymalizację zużycia wody do celów socjalno-bytowych i przemysłowych,
 - ochronę terenów źródłiskowych i ujęć wodnych przed zanieczyszczeniem,
 - eliminację zagrożenia przeciwpowodziowego w wyniku budowy i modernizacji wałów przeciwpowodziowych i urządzeń hydrotechnicznych,
 - likwidację mogiłników w których zdeponowane są przeterminowane pestycydy,
 - poddanie modernizacji pod kątem wyposażenia w instalacje ujmujące wody odciekowe lub zamknięcie składowisk odpadów, które nie spełniają wymagań,
 - eliminację deponowania osadów ściekowych na terenach nie przeznaczonych na ten cel,
- poprawa stanu powietrza atmosferycznego w wyniku:
 - ograniczania emisji pyłowo-gazowej ze źródeł przemysłowych,
 - sukcesywnej likwidacji źródeł niskiej emisji na terenie powiatu,
 - ograniczania wielkości emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych,
 - zwiększenia udziału ekologicznych nośników ciepła i odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym,
 - termomodernizacji elewacji i dachów budynków oraz elementów stolarki okiennej i drzwi, hal produkcyjnych,
 - zamknięcia i rekultywacji składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których deponowane były zmieszane odpady komunalne, nie spełniających wymagań prawnych i technicznych,
 - zmniejszenia strumienia odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska na korzyść innych metod odzysku,
 - deponowania na składowiskach odpadów tylko odpadów przetworzonych, z których wcześniej już wysegregowano odpady nadające się do odzysku,
 - selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- poprawa w zakresie środowiska akustycznego poprzez:
 - ograniczenie hałasu ze źródeł komunikacyjnych,
 - ograniczenie hałasu ze źródeł przemysłowych,

- zapobieganie występowaniu ponadnormatywnych wartości hałasu na obszarach zabudowanych,
- ograniczenie negatywnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego,
- poprawa bezpieczeństwa ekologicznego poprzez:
 - ograniczanie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiskowych spowodowanych funkcjonowaniem zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii,
 - zmniejszenie ryzyka wynikającego z transportu materiałów niebezpiecznych (np. poprzez wyznaczanie optymalnych tras przejazdu, parkingów, kontrola stanu technicznego pojazdów),
 - podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- zmniejszenie degradacji gleb w wyniku:
 - rekultywacji terenów zdegradowanych,
 - prowadzenia właściwej polityki rolnej,
- ograniczenie negatywnego oddziaływania na obszary podlegające ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody poprzez:
 - nie lokalizowanie nowych instalacji mogących oddziaływać na środowisko na obszarach chronionych lub w ich otulinie,
 - zapewnienie naturalnego zaplecza turystycznego na obszarach chronionych,
 - rozwój infrastruktury technicznej w pobliżu terenów lub obszarów chronionych.

Wariant o

Natomiast nie podjęcie działań przedstawionych w Programie... skutkowałoby pogorszeniem stanu środowiska, a tym samym warunków życia mieszkańców w wyniku:

- zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych m.in. zrzutami nieoczyszczonych ścieków komunalnych, niekontrolowanym wylewaniem gnojowicy na pola i tereny przyległe, nieszczelnym systemem szamb indywidualnych,
- zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego ze źródeł: komunalno-bytowych (w tym kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe), transportowych (emisja związana z ruchem samochodowym, która skutkuje całorocznym wysokim poziomem tlenków azotu w powietrzu oraz wpływa na podwyższony poziom pyłu zawieszonego PM10 i benzenu) oraz ze źródeł przemysłowych,
- zwiększenia wartości ponadnormatywnych poziomu hałasu w wyniku transportu drogowego, kolejowego oraz narażenia mieszkańców na uciążliwości związane z ponadnormatywnym hałasem,
- zwiększenia oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego ze źródeł sztucznych na środowisko,
- zwiększenia ryzyka wystąpienia poważnej awarii np. w wyniku magazynowania i transportu (głównie na drogach publicznych oraz szlakach kolejowych) materiałów i substancji niebezpiecznych (toksycznych, łatwopalnych, wybuchowych) oraz zagrożeń naturalnych w tym zwiększenie zagrożenia powodziowego,
- degradacji obszarów przyrodniczych oraz obszarów przyrodniczo cennych, co może spowodować zubożenie szaty roślinnej na terenie powiatu, a tym samym zaburzenia równowagi ekologicznej i zakłócenia przepływu energii i materii w ekosystemach
- degradacji gleb poprzez postępujące zakwaszenie gleb, zanieczyszczenie gleb wokół dużych zakładów przemysłowych i składowisk odpadów,

- niewłaściwego (z punktu widzenia ochrony złóż) zagospodarowywania obszarów złóż udokumentowanych oraz obszarów perspektywicznych i prognostycznych, co w efekcie powoduje nieodwracalne uszczerplenie zasobów kopalin,
- niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu, co może skutkować zachowaniami nie ekologicznymi,
- niskiego poziomu wykorzystania środków pomocowych Unii Europejskiej, a także funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na dofinansowanie projektów z zakresu ochrony środowiska.

Nie podjęcie działań w poszczególnych sektorach środowiska na terenie powiatu oznaczałoby pogorszenie stanu jego środowiska, co wymiennie wpłynęłoby na warunki życia i na zdrowie mieszkańców.

6 ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH

W wyniku analizy stanu aktualnego, na terenie powiatu stwierdzono występowanie problemów w następujących sektorach:

- jakość wód i stosunki wodne,
- powietrze atmosferyczne,
- hałas,
- poważne awarie i zagrożenia naturalne,
- ochrona przyrody i krajobrazu,
- ochrona gleb,
- zasoby surowców naturalnych.

Jakość wód i stosunki wodne

W 2007 roku w zlewni Soły badania w zakresie monitoringu diagnostycznego prowadzono w punkcie pomiarowym Soła powyżej Rycerki. Monitorowaniem operacyjnym objęto 7 punktów zlokalizowanych na Sole na wpływie do zbiornika Tresna oraz jej dopływach: Leśniance, Koszarawie z Trzebinką, Żylicy i Łękawce.

Stan czystości wód przedstawiał się następująco:

- woda dobrej jakości (II klasa) wystąpiła w 1 punkcie monitoringu diagnostycznego i w 4 punktach monitoringu operacyjnego,
- woda zadowalającej jakości (III klasa) wystąpiła w 3 punktach monitoringu operacyjnego.

Wody dobrej jakości wystąpiły w Sole powyżej ujścia Rycerki oraz na jej dopływach: Leśniance, Koszarawie z Trzebinką, Żylicy. Wody zadowalającej jakości występowały w punktach zlokalizowanych na Sole na wpływie do zbiornika Tresna oraz na ujściu Łękawki.

Na powyższą ocenę miały wpływ wskaźniki mikrobiologiczne i zawiesina ogólna. Poprawę jakości wód z klasy III na II stwierdzono w punkcie Soła powyżej potoku Rycerka, w którym w latach 2006 i 2007 prowadzony był monitoring diagnostyczny. Klasyfikację jakości wody w rzekach przedstawiono poniżej.

Tabela 3 Jakość wody podziemnej w Powiecie Żywieckim

Lp.	Nazwa Punktu	Numer punktu JCWP Rodzaj monitoringu Stratygrafia ujętej warstwy	Typ wody	Klasa jakości wód w 2007 r.	Wskaźniki występujące w II, III, IV, V klasie jakości wód w 2007 r.*			
					II	III	IV	V
1	Żywiec	446 152 Diagnostyczny Q	HCO ₃ -Cl- SO ₄ -Ca-Mg- Na	III	Temp., PEV, SO ₄ , CLF	Fe, Mn, NO ₃ , PO ₄	pH	
2	Kamesznica	- 152 Diagnostyczny Tr	HCO ₃ -Ca- Mg	I	PEV, Ca	PO ₄		
3	Żywiec - Koleby	- 152 Diagnostyczny Tr	HCO ₃ -SO ₄ ⁻ Ca-Mg	I	Temp. SO ₄	PO ₄		

4	Czernichów	447 152 Diagnostyczny Cr3	$\text{HCO}_3\text{-Na}$	V	Temp., O ₂ , PEV, Cl, OWO	PO ₄	NH ₄ , NO ₂	Na, B, F, HCO ₃
---	------------	------------------------------------	--------------------------	---	---	-----------------	--------------------------------------	-------------------------------

Źródło: Informacje o stanie środowiska w województwie śląskim w 2007 roku

* przy określeniu ogólnej klasy jakości nie brano pod uwagę tlenu rozpuszczonego

** wskaźniki nie spełniające wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 27 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych prowadzących wody nieodpowiadające normom są skażenia komunalne i związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej.

Dodatkowo istotnym zagrożeniem, dla jakości wód są substancje ropopochodne spłukiwane podczas opadów deszczu z nawierzchni dróg, parkingów czy placów stacji paliw.

Poważne źródło zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych stanowią też związki biogenne spływające z pól uprawnych w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

W stosunku do lat poprzednich wskaźniki te uległy znacznej poprawie głównie dzięki uruchomieniu części oczyszczalni ścieków na obszarach zlewni, jednak należy zaznaczyć, iż oczekiwano znacznie większą poprawę wskaźników.

Powietrze atmosferyczne

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. Nr 25 z 2008, poz. 150) oceny są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach.

Powiat Żywiecki należy do strefy bielsko – żywieckiej. Ocena jakości powietrza i obserwacji zmian dokonano w ramach państwowego monitoringu środowiska prowadzonego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsko – Białej.

Poniżej przedstawiono wyniki klasyfikacji stref dla województwa śląskiego uzyskane w „Siódmej rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim”:

- Klasyfikacja stref województwa śląskiego za rok 2008 dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu ze względu na ochronę zdrowia zalicza strefę bielsko – żywiecką do klasy A,
- Klasyfikacja stref województwa śląskiego za rok 2008 dla pyłu zawieszonego PM₁₀ ze względu na ochronę zdrowia zalicza strefę bielsko – żywiecką do klasy C,
- Klasyfikacja stref województwa śląskiego za rok 2008 dla benzo(alfa)piranu ze względu na ochronę zdrowia zalicza strefę bielsko – żywiecką do klasy C,
- Klasyfikacja stref województwa śląskiego za rok 2008 dla dwutlenku siarki, tlenków azotu, ze względu na ochronę roślin zalicza strefę bielsko – żywiecką do klasy A,
- Przekroczenia poziomu docelowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 ze względu na ochronę roślin zalicza strefę bielsko – żywiecka do klasy C, na stacji tła regionu wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 4 lat wyniósł 24488 (μ/m³)h.

W strefie bielsko – żywieckiej na stanowiskach pomiarowych pyłu zawieszonego PM₁₀ stwierdzono następujące częstotliwości przekraczania poziomu 24-godzinnego wynoszącego 50 μ/m³ – dopuszczalna częstotliwość przekraczania 35 razy:

- Cieszyn na stacji tła miejskiego od 37 do 48 razy,
- Żywiec od 53 do 71 razy,
- Ustroń 41 razy.

Wartości średnioroczne stężeń benzo(alfa)piranu w strefie bielsko – żywieckiej (klasy C) wynoszą od 0,8 do 2,4 ng/m³ (wartość docelowa 1 ng/m³).

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀ i benzo(alfa)piranu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru. W strefie bielsko – żywieckiej przyczyną wystąpienia przekroczenia jest również napływ zanieczyszczeń spoza kraju.

Przeprowadzona analiza stanu zanieczyszczenia powietrza wykazała, że na terenie Powiatu Żywieckiego w celu zmniejszenia emisji i imisji wskazane są działania dążące do poprawy czystości atmosfery. W związku z zaostrzeniem się przepisów ochrony środowiska oraz w interesie mieszkańców działania te należałoby przeprowadzić w następujących kierunkach poprzez:

- stopniową rozbudowę lokalnych sieci ciepłowniczych i systemów gazowniczych w celu likwidacji przestarzałych kotłowni i pieców węglowych,
- zmianę sposobu ogrzewania budynków mieszkalnych oraz kotłowni zakładowych,
- budowę alternatywnych dla węgla źródeł zasilania w ciepło (instalacje gazowe, olejowe, elektryczne),
- ekonomicznie i ekologicznie uzasadnioną modernizację istniejących węglowych źródeł ciepła,
- stopniową termomodernizację wszelkich, szczególnie dużych obiektów zasilanych energią cieplną
- kompleksową modernizację systemów energetycznego i technologicznego spalania paliw w zakładach o największej skali emisji – w okresie krótkoterminowym wybudowanych przed 1990r. i sprawności mniejszej niż 85%
- wprowadzanie lepszego jakościowo paliwa węglowego
- stworzenie najlepszych możliwych w danym momencie warunków spalania (kotły retortowe, odpowiednie warunki powietrzne, właściwa wyrzutnia spalin)
- modernizację lub montaż wysokosprawnych urządzeń odpylających (cyklony, filtry itp.)
- wprowadzanie odzysku ciepła w procesach skojarzonych

Hałas

Przedsiębiorstwa, zakłady i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na obszarze Powiatu Żywieckiego kształtują klimat akustyczny w swoim otoczeniu. Na analizowanym obszarze działalność związaną z przeróbką drewna, co związane jest z charakterem powiatu prowadzi wiele małych przedsiębiorstw i głównie one stanowią źródło niekontrolowanej emisji hałasu. Natomiast większe przedsiębiorstwa posiadają uregulowany stan prawny i czynią starania w kierunku zmniejszenia lub całkowitego wyeliminowania uciążliwości związanych z ich działalnością. Przykładem może być Metalpol w Węgierskiej Górki, na terenie zakładu zlikwidowano ponadnormatywną emisję hałasu poprzez wyciszenie chłodni wentylatorowych.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczenia standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Dotyczy to również obszaru ograniczonego użytkowania, jeżeli został utworzony w związku z funkcjonowaniem zakładu.

Jeżeli akustyczne oddziaływanie będące wynikiem prowadzenia zakładu występuje na terenach, dla których nie zostały ustawowo ustalone dopuszczalne poziomy hałasu lub na terenach, dla których nie można określić dopuszczalnego poziomu hałasu poprzez przyjęcie wartości

dopuszczalnych dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu – wówczas nie podejmuje się działań przewidzianych ustawą na rzecz kształtowania klimatu akustycznego tych terenów.

Za przekroczenie poziomów hałasu określonych w decyzji na emitowanie hałasu do środowiska i obowiązujących decyzjach o dopuszczalnym poziomie hałasu przenikającego do środowiska – wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wymierza, w drodze decyzji, administracyjnej kary pieniężne. Ponadto na podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą spoczywa odpowiedzialność za ochronę środowiska polegająca na podjęciu niezbędnych działań naprawczych.

Hałas jest elementem tzw. stresu miejskiego, wpływającym, na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych i uprzemysłowionych (miasto Żywiec). Poprawa jakości środowiska na tych obszarach musi obejmować, oprócz szeregu działań wyszczególnionych w paragrafach dotyczących jakości powietrza, jakości wód i gospodarowania odpadami, działania ukierunkowane na ochronę przed hałasem, zwłaszcza pochodzącym ze środków transportu.

Realizacja celu krótkoterminowego, którym jest zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez jego obniżenie do poziomu obowiązujących standardów winna być poprzedzona dokładnym rozpoznaniem klimatu akustycznego. Obligatoryjnie ww. badania muszą być przeprowadzane dla aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.

Powiat Żywiecki nie stanowi aglomeracji zgodnie z definicją ujętą w art. 3 pkt 1 ustawy prawo ochrony środowiska. Starosta miałby obowiązek sporządzenia mapy akustycznej dla miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. natomiast liczba mieszkańców miasta Żywca nie przekracza tej wartości. Powiat Żywiecki ma około 150 000 mieszkańców. Z uwagi na specyfikę fizjograficzną i urbanistyczną trudno zaliczyć go do aglomeracji. W związku z tym Starosta Żywiecki zwrócił się z pismem do Ministerstwa Środowiska Departamentu Instrumentów Środowiskowych o podjęcie decyzji czy ma obowiązek wykonania w/w mapy. Zdaniem Ministerstwa Środowiska obowiązek sporządzenia przedmiotowych map odnosi się do miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 000. Stąd też, zgodnie z art. 118 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, obowiązkiem akustycznego mapowania nie może być objęty powiat ziemski, pomimo, że na terenie mieszka więcej niż 100 000 mieszkańców. W związku z tym w 2008 roku Zarząd Powiatu podjął decyzje o odstąpieniu od wykonania mapy akustycznej dla Powiatu Żywieckiego.

Poważne awarie i zagrożenia naturalne

Według Polityki ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 głównym zadaniem, po przyjęciu przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw, jest przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych.

Zagrożenia pożarowe wynikają głównie z gęstości zaludnienia, charakteru zabudowy i stopnia uprzemysłowienia. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.) w lokalnych zakładach pracy.

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Zakłady takie zazwyczaj przynoszą wiele korzyści dla lokalnej społeczności, zapewniają zatrudnienie, utrzymanie, są motorem rozwoju i wspierają inicjatywy społeczne. Jednakże z uwagi na charakter prowadzonej działalności, są także źródłem potencjalnego zagrożenia.

W oparciu o zasadę przezorności konieczne jest podejmowanie niezbędnych działań profilaktycznych, włączając w to zakazy i ograniczenia dotyczące produkcji i użytkowania.

Niezbędny jest także monitoring, ocena ryzyka i raporty bezpieczeństwa oraz inne procedury, które powinny doprowadzić do wyeliminowania bądź minimalizacji zagrożeń chemicznych dla życia i zdrowia ludzi oraz dla środowiska. Narzędziem do minimalizacji zagrożeń jest doposażenie jednostek Straży Pożarnej w sprzęt ratujący ludzkie życie i mienie.

„Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego” opisuje problem bezpieczeństwa chemicznego poprzez cel „Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych”.

Ochrona przyrody i krajobrazu

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego powiatu oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- wdrożenie proponowanych obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh), poprzez utworzenie rezerwatu przyrody, powołanie pomników przyrody, propozycji użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych, bieżące zgłaszanie uwag i wniosków, udział w konsultacjach – w ramach przygotowywanych planów ochrony dla poszczególnych stref ochrony obszaru NATURA 2000 (Beskid Śląski, Beskid Żywiecki, Beskid Mały, Kościół w Radziechowach)
- prowadzenie ewidencji małoobszarowych form ochrony,
- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody dolin rzecznych: Soły oraz jej dopływów: m.in. Koszarawy, Żylicy, Łękawki – korytarzy ekologicznych o randze regionalnej, tereny zieleni łęgowej,
- koncepcja rekreacyjno - wypoczynkowego zagospodarowania terenów przywodnych w dolinie rzeki Soły i Koszarawy wraz z dopływami,
- koordynacja rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych;
- wsparcie organizacyjne rekultywacji i rewitalizacji przeobrażonych i zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych i poprzemysłowych,
- promocja rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki: programy rolnośrodowiskowe, jako formy zmiany wizerunku nieefektywnej gospodarki rolnej,
- wdrożenie „Programu aktywizacji gospodarczej oraz zachowania dziedzictwa kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – OWCA-PLUS, jako instrumentu realizacji Strategii Rozwoju Województw Śląskiego w gminach Milówka, Radziechowy – Wieprz, Rajcza, Jeleśnia, Koszarawa, Ujsoły, Węgierska Górka, Lipowa,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

Dla osiągnięcia stanu docelowego w zakresie ochrony przyrody niezbędne staje się również stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej: dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez programy zintegrowanej edukacji ekologicznej, polegającej na łączeniu edukacji z konkursami, zabawami i ochroną przyrody. Działania te powinny być koordynowane przez lokalne organizacje i stowarzyszenia lub własną aktywność Powiatu w tym zakresie.

Ochrona powierzchni ziemi

Prowadzone będą działania w zakresie edukacji ekologicznej wśród rolników, mające na celu uświadomienie konsekwencji intensywnej gospodarki rolnej i wskazujące alternatywne rozwiązania. Realizowany będzie Kodeks Dobrych Praktyk Rolniczych, opracowany i przyjęty w 2001 roku, czyli programu działań, który zawierać będzie cykl szkoleń i działań edukacyjnych dla rolników i producentów żywności obejmujących również praktyki. Wprowadzane będzie

rolnictwo ekologiczne, przede wszystkim na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych i w bezpośrednim sąsiedztwie tych obszarów. Wprowadzona zostanie integrowana produkcja i obowiązek atestacji sprzętu ochrony roślin oraz kontrola stosowanych nawozów i środków ochrony roślin.

Ważnym zadaniem w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb jest coroczna kontrola stosowanych nawozów i środków ochrony roślin przez samych rolników. Realizacja tych zadań przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia i niepotrzebnej degradacji środowiska glebowego na terenie gminy.

Szczególne uwagę należy zwrócić na rekultywację gleb i ziemi zdegradowanej. W tym celu powinno się wykonywać zabiegi fitomelioracyjne, przywrócić rangę zabiegom agrotechnicznym, rozwinąć biologiczne metody ochrony roślin, stosować metody integrowane, tj. łączące zabiegi agrotechniczne, biologiczne i chemiczne. Występowanie do Starosty Powiatowego o nakazywanie rekultywacji terenów zdegradowanych przez jego użytkowników.

Właściwa ochrona gruntów rolnych powinna również uwzględniać działania zapobiegawcze polegające na odpowiednim zagospodarowaniu wąwozów i skarp i wzniesień, stosowaniu odpowiednich płodozmianów, stosowanie zadrzewień i zakrzewień, a także stałe utrzymywanie gleby pod pokrywą roślinną.

Zakłada się ekonomiczną i ekologiczną racjonalizację wykorzystania gleb i gruntów - stymulowanie rozwoju takiej gospodarki gruntami, która pozwoli na zachowanie jakości, a w przypadku terenów zdegradowanych i poddanych rekultywacji na podnoszenie lub przywrócenie jakości. W tym celu dążyć się będzie do ograniczania wykorzystania gleb w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania formy zagospodarowania do naturalnego potencjału gleb, eliminacji produkcji rolniczej lub odpowiedniej zmiany upraw na glebach zanieczyszczonych. Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności rolniczej. Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne można dokonać jedynie w planach zagospodarowania przestrzennego.

Stan gleb wywiera bezpośredni wpływ na inne elementy środowiska jak stan wód, przydatność rolniczą, różnorodność florystyczną i architekturę krajobrazu, a także na zdrowotność jej mieszkańców, dlatego też, ochrona gruntów jest bardzo istotnym elementem ochrony środowiska.

W ramach pielęgnacji walorów glebowych należy:

- Kształtować właściwy odczyn gleb. Chronić powierzchnię ziemi przed czynnikami erozyjnymi i powstawaniem osuwisk,
- Zwiększyć udział upraw alternatywnych, która podczas spalania wnosi znacznie mniej zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, w związku, z czym ograniczania zanieczyszczenie środowiska.
- Przeprowadzać okresowe badania gleb na zawartość metali ciężkich, odczyn pH oraz inne zanieczyszczenia na całym obszarze Powiatu, co pozwoli rolnikom dostosować rodzaje upraw, dawki wapnowania i nawożenia do właściwości gleb,
- Promować restrukturyzację rolnictwa z uwzględnieniem kierunku ekologizacji.

Zasoby surowców naturalnych

W ustawach Prawo ochrony środowiska oraz Prawo geologiczne i górnicze dokonano regulacji dotyczących ochrony kopalni. Zapewniono ochronę złóż kopalni, która polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalni, w tym kopalni towarzyszących. Powstałe w wyniku pozyskania surowców szkody należy w miarę możliwości finansowych usuwać i przywracać środowisko do poprzedniego stanu. Istotnym jest, aby

przywracać do użytkowania te tereny, a dalsze użytkowanie i eksploatację kopalni przeprowadzać z jak najmniejszymi skutkami dla środowiska naturalnego.

Ze względu na strukturę granulometryczną powierzchni ziemi występującą na terenie Powiatu Żywieckiego zawierającą w swoim składzie łupki, piaski, żwiry ważnym zadaniem jest ochrona ziemi przed erozją, zwłaszcza wodną oraz wietrzną wynikiem działalności wody i wiatru są osuwiska. Obszary te w miarę możliwości finansowych są usuwane lub zabezpieczane przed dalszymi procesami erozyjnymi.

Na terenach narażonych na procesy erozyjne istnieje potrzeba właściwego doboru roślin uprawnych, aby zatrzymywały wody opadowe i nie dopuszczały do spływu powierzchniowego. Trafnym działaniem jest również terasowanie zmniejszające spływ powierzchniowy oraz właściwa poprzeczstokowa orka gruntów ornych.

W ramach programu Ochrony Przeciw Osuwiskowej realizowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki na terenie Powiatu Żywieckiego prowadzony jest monitoring osuwisk realizacja tego zadania powinna być kontynuowana by w dalszej perspektywie czasowej możliwe było kontrolowanie ruchów mas ziemnych i skalnych w celu ochrony zdrowia i życia mieszkańców, a także ich gospodarstw domowych i mienia.

7. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DOKUMENTAMI, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Analizując cele sformułowane w Programie..., oprócz analizy ich wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań określonych w dokumentach nadrzędnych (krajowym i wojewódzkim) oraz równoległych, określonych na szczeblu regionu. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej powiatu.

7.1 Prawodawstwo Unii Europejskiej

Podpisując Traktat Akcesyjny Polska zgodziła się również na respektowanie prawa wspólnotowego zgodnie z przyjętymi w Unii Europejskiej zasadami, a więc z pierwszeństwem przed prawem krajowym oraz z uwzględnieniem bezpośredniego obowiązywania wspólnotowych rozporządzeń.

Ponieważ w odniesieniu do zagadnień dotyczących ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym nie funkcjonuje jeden nadrzędny akt prawny, który regulowałby te kwestie, w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010 - 2017 uwzględniono między innymi przepisy sprecyzowane w następujących dyrektywach:

- dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U.U.E.L.79.103.1 z późn. zm.),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U.U.E.L.85.175.40 z późn. zm.),
- dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.U.E.L.92.206.7 z późn. zm.),
- dyrektywy Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza (Dz.U.U.E.L.96.296.55 z późn. zm.),
- dyrektywa Rady 1999/30/WE z dnia 22 kwietnia 1999 r. odnosząca się do wartości dopuszczalnych dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i tlenków azotu oraz pyłu i ołowiu w otaczającym powietrzu (Dz.U.U.E.L.99.163.41 z późn. zm.),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U.U.E.L.01.197.30),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/80/WE z dnia 23 października 2001 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania (Dz.U.U.E.L.01.309.1),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/3/WE z dnia 12 lutego 2002 r. odnosząca się do ozonu w otaczającym powietrzu (Dz.U.U.E.L.02.67.14),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz.U.U.E.L.02.189.12),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz.U.U.E.L.03.156.17).

Dodatkowo, przy opracowywaniu Program uwzględniono również wytyczne zawarte w unijnych dokumentach strategicznych, w tym w VI Wspólnotowym Programie Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego oraz w odnowionej Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju.

VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego został ustanowiony na mocy decyzji 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. Dokument ten, przewidziany do realizacji na lata 2002 – 2012, kontynuuje zagadnienia podjęte w Programie V i wyznacza cztery główne i priorytetowe obszary związane z ochroną środowiska: Są to

- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- działania w sprawie przyrody i różnorodności biologicznej,
- działania w sprawie środowiska naturalnego, zdrowia i jakości życia,
- zrównoważone wykorzystanie gospodarki zasobami naturalnymi i odpadami.

Również odnowiona Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju (czerwiec 2006 r.) ma na celu stałą poprawę dobrobytu ludzkości poprzez podejmowanie działań w czterech niżej wymienionych obszarach:

- ochrona środowiska naturalnego: rozwój gospodarczy bez niszczenia środowiska;
- sprawiedliwość i spójność społeczna: tworzenie demokratycznego społeczeństwa dającego każdemu jednakowe szanse rozwoju;
- dobrobyt gospodarczy: pełne zatrudnienie oraz stabilna praca;
- wypełnianie obowiązków na arenie międzynarodowej: ogólnoświatowa współpraca, a szczególnie pomoc krajom rozwijającym się w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju na całym świecie.

Odnowiona Strategia wymienia siedem głównych problemów, formułuje powiązane z nimi cele i przedstawia propozycje działań:

- zmiany klimatyczne i ekologiczna energia – ustalenie docelowego udziału energii odnawialnej w ogólnym bilansie oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych;
- zrównoważony transport – ograniczanie zanieczyszczeń i zapewnienie bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- zrównoważona konsumpcja i produkcja – wdrażanie Planu Działania na rzecz Technologii dla Środowiska (ETAP) oraz zmniejszenie szkodliwego oddziaływania wyrobów i procesów na środowisko;
- konserwacja oraz zarządzanie zasobami naturalnymi – powstrzymanie utraty bioróżnorodności do 2010 roku oraz lepsza gospodarka powietrzem, wodą, ziemią, lasami oraz zasobami rybnymi;
- zdrowie publiczne – szczególnie dzieci;
- solidarność społeczna, demografia oraz migracja – pomoc zagrożonym grupom, takim jak osoby starsze;
- przeciwdziałanie ogólnoświatowej biedzie oraz zrównoważony rozwój – ogólnym celem polityki zagranicznej Unii.

7.2 Dokumenty szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego.

Cele i zadania zamieszczone Programie... w odniesieniu do poszczególnych sektorów środowiska przyrodniczego zostały tak sformułowane, by w sposób bezpośredni nawiązywać także do wymogów i wytycznych zawartych w szeregu dokumentów strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym oraz wojewódzkim, obejmujących swoją tematyką szeroko rozumiane kwestie ochrony środowiska m.in. w kontekście planowania gospodarczego, przestrzennego i społecznego.

Wspólną cechą wszystkich scharakteryzowanych poniżej dokumentów, która to w sposób bezpośredni została przeniesiona do Programu..., jest dążenie do stworzenia warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska oraz wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju.

Polityka ekologiczna państwa

Politykę Ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji „Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”, a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba tej aktualizacji wynikała też z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy, jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągnięcia celów wspólnotowej polityki ekologicznej.

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010 - 2017.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego

Cele ekologiczne zawarte w Polityce ekologicznej Państwa... zostały ujęte w pięciu blokach tematycznych:

- cele i zadania o charakterze systemowym (przyszłościowy rozwój gospodarczo-społeczny w kontekście ochrony środowiska, w tym systemy zarządzania środowiskowego i włączanie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych, edukacja ekologiczna i udział społeczeństwa w sprawach ochrony środowiska, współpraca ponadlokalna),
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody (m.in.: ochrona przyrody i krajobrazu, ochrona lasów, ochrona powierzchni ziemi),
- zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii (m.in.: wykorzystanie energii odnawialnej, kształtowanie stosunków wodnych),
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (jakość wód, w tym gospodarka wodno-ściekowa, gospodarowanie odpadami (w oparciu o plan gospodarki odpadami), jakość powietrza atmosferycznego, oddziaływanie hałasu, pola elektromagnetyczne, awarie przemysłowe),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu.

W wcześniejszych rozdziałach przedmiotowego dokumentu scharakteryzowano szczegółowo kierunki działań, jakie powinny być podjęte w najbliższych latach. Ujęte one zostały jako:

- Kierunki działań systemowych (uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska, zarządzanie środowiskowe, udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, rozwój badań i postęp techniczny, odpowiedzialność za szkody w środowisku, aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym);
- Ochrona zasobów naturalnych (ochrona przyrody, ochrona i zrównoważony rozwój lasów, racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, ochrona powierzchni ziemi, gospodarowanie zasobami geologicznymi);
- Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (środowisko a zdrowie, jakość powietrza, ochrona wód, gospodarka odpadami, oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych, substancje chemiczne w środowisku).

- Nakłady na realizację polityki ekologicznej (szacuje się, że na wykonanie zadań określonych w Polityce ekologicznej państwa na lata 2009-2012... trzeba będzie przeznaczyć ponad 66 mld zł, a na lata 2013-2016 ponad 63 mld zł).

We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów.

Oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, która uzyskała prawo obywatelstwa wśród społeczeństw świata w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

Zapisy zawarte w Polityce ekologicznej państwa zostały uwzględnione w celach i zadaniach przewidzianych do realizacji w Programie...

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020 oraz Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015

„Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020” uchwalona przez Sejmik Województwa Śląskiego w dniu 4 lipca 2005 roku jest jednym z najważniejszych dokumentów w województwie, ponieważ jego przyjęcie oznacza akceptację sformułowanych w nim kierunków rozwoju regionu, metod, zasad i sposobów prowadzenia polityki rozwoju, a co najważniejsze struktury nakładów inwestycyjnych dla założonych priorytetów.

Skuteczna realizacja ogólnie nakreślonej wizji województwa uwarunkowana jest możliwością podjęcia odpowiednich działań w regionie i skoncentrowania ich na priorytetach w wyznaczonych dziedzinach rozwoju. „Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020” zawiera trzy dziedzinowe zbiory wyznaczonych priorytetów oraz ściśle powiązane z nimi dwa horyzontalne priorytety przedstawione poniżej:

- ZASOBY LUDZKIE, RÓWNOŚĆ SZANS I ZAGADNIENIA SPOŁECZNE, które określają:
 - I priorytet obejmuje edukację, kulturę, mobilność i aktywizację zasobów ludzkich,
 - II priorytet to integracja społeczna, bezpieczeństwo i zdrowie,
- GOSPODARKA, INNOWACYJNOŚĆ I INNE RAMOWE UWARUNKOWANIA dotyczą:
 - I priorytet to restrukturyzacja i rozwój gospodarki,
 - II priorytet to innowacje, technologie, działalność B+R,
- INFRASTRUKTURA, ASPEKTY PRZESTRZENNE, ŚRODOWISKO wyznaczono:
 - I priorytet to ochrona i kształtowanie środowiska oraz przestrzeni,
 - II priorytet to transport, komunikacja i informacja,
- HORYZONTALNE PRIORYTETY:

- I priorytet to współpraca międzyregionalna i międzynarodowa, w tym transgraniczna,
- II priorytet to współpraca wewnątrzregionalna.

Uwzględniając wskazane w „Strategii...” priorytety dziedzinowe wyznaczone zostały strategiczne cele, a dla ich realizacji odpowiednio kierunki działań:

- Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych w poczuciu bezpieczeństwa społecznego i publicznego:
- Poprawa jakości i dostępności szkolnictwa oraz jego dostosowanie do aktualnych i prognozowanych potrzeb rynku pracy
- Rozszerzenie skali i zasięgu przekwalifikowań zawodowych i kształcenia ustawicznego,
- Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze i wzmocnienie środowisk twórczych,
- Upowszechnienie wśród społeczeństwa aktywnego stylu życia,
- Zintegrowanie systemu pomocy społecznej, aktywna polityka społeczna,
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców regionu oraz zapewnienie powszechności dostępu do świadczeń zdrowotnych,
- Poprawa warunków mieszkalnych,
- Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie dezorganizacji i patologii społecznej,
- Rozbudowa oraz unowocześnienie systemów infrastruktury technicznej:
- Optymalizacja i integracja systemu transportowego,
- Rozbudowa i unowocześnienie systemów energetycznych,
- Rozwój informatyki i telekomunikacji,
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej,
- Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki:
- Tworzenie warunków do rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,
- Wspieranie sektora B+R i wdrożeń nowych technologii,
- Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu,
- Modernizacja sektora rolno-spożywczego i rozwijanie działalności pozarolniczej,
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu,
- Wspieranie procesów poprawy efektywności i adaptacji rynkowej tradycyjnych gałęzi przemysłu,
- Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni:
- Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych,
- Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic,
- Rewitalizacja terenów zdegradowanych,
- Kształtowanie ośrodków wiejskich,
- Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami,
- Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych,
- Polepszenie jakości powietrza,
- Ochrona przed hałasem,
- Ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych.

Cechą charakterystyczną „Strategii...” jest jak widać powyżej poświęcenie największej uwagi poprawie jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz sposób monitoringu i ewaluacji, które połączone zostały w jeden system wdrażania. Do jego głównych instrumentów należą regionalne, wojewódzkie i sektorowe programy operacyjne oraz kontrakty wojewódzkie. Każdy z tych programów zawiera szczegółowe przedstawienie alokacji środków na cele i działania danego programu.

Istotnym dla niniejszego opracowania programem operacyjnym powstałym w efekcie realizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego jest Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego.

Misją województwa śląskiego zgodną z zasadą zrównoważonego rozwoju (podobnie jak cały POŚ) jest główny długoterminowy cel, który brzmi:

Rozwój województwa, w którym możliwy jest postęp ekonomiczny i społeczny w harmonii z wymogami ochrony środowiska

Oprócz zasady zrównoważonego rozwoju powyższy cel zachowuje zgodność ze zdefiniowaną w "Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego" wizją województwa, jako "regionu realizującego podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju, czystego we wszystkich wymiarach środowiska naturalnego i o kompletnej infrastrukturze ochrony środowiska, radzącego sobie z problemami zanieczyszczenia pochodzącego z różnych źródeł oraz odtwarzającego wartości środowiska naturalnego i powiększającego różnorodność biologiczną obszarów".

Każde z poszczególnych pól strategicznych funkcjonuje w oparciu o sformułowane podstawowe składniki rozwoju oraz rozwiązania strategiczne w postaci priorytetów, celów, kierunków działań i przedsięwzięć. POŚ województwa śląskiego traktowany może być, jako jeden z instrumentów koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska. Na tle głównych dziedzin rozwoju i związanych z nimi kierunków presji na środowisko oraz na podstawie diagnozy i prognozy stanu środowiska, a także uwarunkowań polityki ekologicznej następuje sformułowanie celów ekologicznych i strategii realizacji tych celów. Struktura omawianego dokumentu składa się z takich elementów jak:

- Poprawa powietrza atmosferycznego
 - P.1. Ograniczenie emisji z zakładów przemysłowych,
 - P.2. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego ze źródeł niskiej emisji,
 - P.3. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego ze źródeł komunikacyjnych,
 - P.4. Wzmocnienie współpracy międzynarodowej w zakresie minimalizowania zanieczyszczeń transgranicznych,
- Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich ochrona
 - W.1. Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej (w szczególności na terenach wiejskich),
 - W.2. Zmniejszenie zużycia wody,
 - W.3. Ograniczenie zanieczyszczenia spowodowanego niekontrolowanymi spływami powierzchniowymi,
 - W.4. Podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
 - W.5. Zwiększenie małej retencji,
 - W.6. Rozwój współpracy regionalnej na wodach granicznych,
 - W.7. Ochrona zasobów wód podziemnych,
- Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko
 - O.1. Uporządkowanie gospodarki odpadami przemysłowymi,

- O.2. Uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi,
- Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej
 - PK.1. Określenie zasobów przyrodniczych w województwie,
 - PK.2. Objęcie ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych,
 - PK.3. Podniesienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
 - PK.4. Powiększenie zasobów leśnych i zapewnienie ich kompleksowej ochrony,
 - PK.5. Rozwój terenów zieleni w miastach i na terenach wiejskich,
- Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie
 - S.1. Minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie wykorzystania surowców mineralnych,
 - S.2. Zabezpieczenie złóż perspektywicznych i prognostycznych,
- Zmniejszenie uciążliwości hałasu
 - H.1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego,
 - H.2. Zmniejszenie uciążliwości hałasu przemysłowego,
- Podniesienie jakości gleb
 - G.1. Ograniczenie procesu degradacji gleb,
 - G.2. Rekultywacja gleb zdegradowanych,
- Ograniczenie wystąpień nadzwyczajnych zagrożeń środowiska
 - NZŚ.1. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego związanego z działalnością produkcyjną przedsiębiorców,
 - NZŚ.2. Zapewnienie bezpieczeństwa przewozu drogowego i kolejowego materiałów niebezpiecznych,
- Podniesienie świadomości ekologicznej w społeczeństwie
 - E.1. Rozwój edukacji ekologicznej,
- Otwarta i dwustronna komunikacja pomiędzy wszystkimi stronami zaangażowanymi w ochronę środowiska
 - K.1. Rozwój komunikacji społecznej,
- Uzyskanie pełnej informacji o stanie środowiska
 - M.1. Dalszy rozwój monitoringu wszystkich elementów środowiska zgodnie z wymogami prawa polskiego i przepisami Unii Europejskiej.

Ze względu na swój charakter omawiany dokument zachowuje zgodność z celami „Strategii...” takimi jak:

- strategiczny II (rozbudowa oraz unowocześnienie systemów infrastruktury technicznej), kierunek działań 4 (rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej),
- strategiczny IV (poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni), kierunek działań 2 (zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic), kierunek działań 3 (rewitalizacja terenów zdegradowanych), kierunek działań 5 (uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami), kierunek działań 6 (utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych), kierunek działań 7 (poprawa jakości powietrza), kierunek działań 8 (ochrona przed hałasem), kierunek działań 9 (ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych).

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006 - 2020

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żywieckiego na lata 2006 – 2020 jest dokumentem określającym cele i kierunki działań, które powiat wytyczył sobie na najbliższe 14 lat i dzięki którym będzie mógł się rozwijać. Dokument ten nie narusza suwerenności gmin, ale promuje ich walory rekreacyjne i gospodarcze.

Misja wytyczona przez Powiat Żywiecki dotyczy wzajemnej współpracy powiatu z gminami, dzięki której podwyższy się standard życia społeczeństwa poprzez dążenie do zrównoważonego rozwoju zgodnego ze standardami Unii Europejskiej oraz założeniami Strategii Narodowej i Strategii Województwa Śląskiego.

Plan rozwoju syntetycznie ujmuje uzgodnioną wizję rozwoju:

Żywiecczyzna jest powiatem o uporządkowanej przestrzeni, w którym żyje społeczeństwo zintegrowane wokół wspólnie uznawanych wartości, gwarantujące stabilność gospodarczą dzięki wyspecjalizowanym usługom turystycznym i rolniczym, kultywujące tradycje i kulturę lokalną, racjonalnie kształtujące środowisko.

Tak sformułowaną wizję uzasadniają określone przez mieszkańców powiatu aspiracje bycia regionem o wysoko wyspecjalizowanych usługach turystycznych, rozwiniętych usługach komunikacji i własnej bazy przetwórstwa rolnego.

Na podstawie uznanych przez mieszkańców Żywiecczyzny wartości, zidentyfikowanych zagrożeń i wyrażonych potrzeb, należy przyjąć następujące generalne cele polityki powiatu:

- Polityka gospodarcza
 - C1 trwały rozwój gospodarczy w powiecie
- Polityka społeczna
 - C2 zwiększenie szans rozwoju osobistego mieszkańców
 - C3 poprawa warunków bytowych mieszkańców i przyjezdnych
- Polityka ekologiczna
 - C4 eliminacja zagrożeń środowiskowych i racjonalizacja ochrony środowiska

Wdrażanie Strategii będzie się odbywać poprzez programy operacyjne. Istotnym elementem każdego programu jest szczegółowa projekcja alokacji środków na poszczególne cele i działania danego programu. Celowe jest stworzenie wokół Strategii korzystnego klimatu dzięki włączeniu w proces opracowania programów operacyjnych instytucji społecznych i gospodarczych. Szeroki horyzont, tworzony przez szereg współdziałających instytucji, przyczyni się wydatnie do sukcesu strategii.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie Strategii jest Zarząd Powiatu Żywieckiego. Wykonuje on swoje zadania przy pomocy jednostek mu podległych.

8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania inwestycyjne jak i nieinwestycyjne ujęte do realizacji w ramach poszczególnych celów w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010 - 2017. Stopień i zakres oddziaływania zależą przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, gdzie negatywny zakres oddziaływania może być największy.

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań inwestycyjnych zaplanowanych w Programie... przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Biorąc jednak pod uwagę, że większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach Programu wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227) w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny wpływ na dany element środowiska.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe będzie określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto ocenę tę dokona się przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Jak wynika z przeprowadzonej powyżej analizy wariantów (wariant podstawowy oraz wariant o), odstępianie od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań w efekcie końcowym byłoby znacznie gorsze niż wystąpienie ewentualnych znaczących oddziaływań.

Mając powyższe na uwadze, poniżej, w odniesieniu do zadań (sformułowanych w odniesieniu do poszczególnych segmentów środowiska) wymienionych w Programie..., scharakteryzowano jedynie typowe oddziaływania i ich ewentualne skutki dla środowiska związane z realizacją tychże zadań.

Z analizy wyłączono cele i zadania o charakterze systemowym, jako że ich realizacja w sposób bezpośredni wpisuje się w realizację zadań dotyczących poszczególnych sektorów środowiska przyrodniczego.

Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zapewnienie mieszkańcom wody o wysokiej jakości

W ramach wymienionego celu długoterminowego realizowane będą działania skupione wokół następujących celów krótkoterminowych:

1. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i deszczowej
2. Ograniczenie ilości ścieków nieoczyszczonych
3. Ograniczenie strat wody związanych z przesyłem i poprawa zaopatrzenia ludności w wodę
4. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Wszystkie podejmowane w kontekście wyżej przedstawionych celów inicjatywy mają doprowadzić do racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi. Ich realizacja ma wpłynąć m.in. na ograniczenie zużycia wody oraz poprawę jej jakości, czego z kolei wymiernym efektem będzie podniesienie standardów życia mieszkańców Powiatu Żywieckiego.

Niemniej w trakcie realizacji poszczególnych zadań niemożliwe będzie wyeliminowanie oddziaływania na środowisko. Dotyczy to zwłaszcza zadania WŚ1.1.3 Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Powiatu, związanego z rozwojem infrastruktury techniczno – inżynierskiej. Prawidłowa sieć kanalizacyjna przyniesie znaczne korzyści zarówno dla środowiska, zdrowia okolicznych mieszkańców, a także wymierne korzyści materialne. Pod względem ochrony środowiska, najbardziej niekorzystnym elementem technologicznym będzie tu oddziaływanie przedsięwzięcia na stan wód gruntowych i pomimo najlepszych zabezpieczeń, największym problemem będzie migracja niezorganizowana wód nieobjętych pod względem chemicznym dla otoczenia przyrodniczego. Kumulacja ścieków i przesyłanie ich do oczyszczania biologicznego stanowi najpoważniejszy argument dla budowy sieci kanalizacji sanitarnej, a przy bezawaryjnej eksploatacji będzie można nie tylko zminimalizować ładunek zanieczyszczeń wód powierzchniowych, ale także emisję odorów powstających podczas długotrwałego kumulowania ścieków w zbiornikach.

W pierwszej kolejności oddziaływania negatywne będą dotyczyły przekształceń środowiska na etapie prowadzenia prac budowlanych, dlatego też niezwykle istotną kwestią jest dokładna analiza warunków przyrodniczych na terenach objętymi pracami, tak aby realizowana inwestycja nie spowodowała trwałych znaczących zmian w środowisku, w tym m.in. w środowisku hydrogeologicznym (etap projektu). Innym oddziaływaniem o wydźwięku negatywnym związanym z omawianym zagadnieniem może być czynnik o charakterze społecznym – a mianowicie wzrost presji urbanizacyjnej na obszarach podmiejskich o dobrze rozwiniętej infrastrukturze techniczno – inżynierskiej.

Należy również mieć na uwadze oddziaływania związane z budową, rozbudową lub modernizacją oczyszczalni ścieków (WŚ1.2.1, WŚ1.2.2, WŚ1.2.3). Ich funkcjonowanie, poza zmianami spowodowanymi w środowisku na etapie budowy (przekształcenia krajobrazu, zmiana warunków hydrogeologicznych, ograniczenia w użytkowaniu terenu), powoduje szereg uciążliwości. Za najistotniejsze można uznać uciążliwości odorowe i akustyczne występujące w najbliższym otoczeniu inwestycji oraz kwestie związane z wytwarzaniem i zagospodarowaniem odpadów (skratki, osad ściekowy). Niewątpliwie praca oczyszczalni wpływa również na jakość wód odbiornika, w tym m.in. na jego faunę i florę. Ponadto obiekty takie jak oczyszczalnie ścieków mogą być zagrożone ryzykiem wystąpienia poważnej awarii, w wyniku której mogłoby dojść do znacznego skażenia szeregu segmentów środowiska (zwłaszcza gleb, wód podziemnych oraz wód powierzchniowych).

Zasadniczo jednak należy pamiętać, że w końcowym efekcie rozbudowa i modernizacja infrastruktury techniczno – inżynierskiej jest działaniem pozytywnym, ograniczającym przede wszystkim degradację wód powierzchniowych i podziemnych w wyniku nasilającej się antropopresji (zmniejszenie ilości zrzutów ścieków nieoczyszczonych, zmniejszenie wpływu zanieczyszczeń obszarowych).

Poprawa jakości powietrza oraz obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu

Celami krótkoterminowymi przewidzianymi do realizacji w sektorze powietrza atmosferycznego są:

1. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie zapotrzebowania na energię
2. Poprawa jakości powietrza poprzez poprawienie warunków ruchu drogowego na terenie powiatu
3. Poprawa jakości powietrza poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza
4. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zorganizowanej

Wszystkie zadania przewidziane do realizacji w ramach sektora powietrze atmosferyczne mają na celu ogólną poprawę jakości powietrza, niemniej ich realizacja może wiązać się z niekorzystnymi oddziaływaniami na środowisko.

Dotyczy to szczególnie modernizacji ciepłowni i lokalnych kotłowni, zmiany paliwa na ekologiczne, wykorzystania nowych technologii w zakładach przemysłowych czy też poprawy infrastruktury drogowej.

Zwłaszcza zadanie pn.: Realizacja budowy obwodnicy dla Miasta Żywiec oraz Modernizacja układu drogowego w powiecie, może cechować się negatywnym oddziaływaniem na środowisko, bowiem zarówno budowa nowych odcinków tras komunikacyjnych jak też naprawa starych wymaga prowadzenia prac, które wiążą się z przekształceniami powierzchni ziemi i krajobrazu, niszczeniem pokrywy glebowej oraz zaburzeniem stosunków wodnych. W efekcie, możliwym następstwem podejmowanych działań jest zanieczyszczenie gleb w najbliższym sąsiedztwie drogi produktami spalania paliw, emisja zanieczyszczeń do atmosfery, wzrost natężenia hałasu, niekorzystne oddziaływanie na wody podziemne, przerwanie ciągłych struktur przyrodniczych oraz zaburzenie tras migracji zwierząt. Rozwojowi i modernizacji dróg towarzyszy najczęściej także rozbudowa infrastruktury w postaci punktów obsługi pasażerów (stacje benzynowe, bary, parkingi), które również są miejscami wytwarzania zanieczyszczeń – odpadów, ścieków.

Każdorazowo modernizacja drogi lub budowa nowej trasy powoduje wzrost natężenia ruchu, którego następstwem są wszystkie ww. elementy. Niemniej rozwój sieci drogowej bezpośrednio powiązany jest także z rozwojem gospodarczym i skutkuje wzrostem atrakcyjności gospodarczej regionu czy też tworzeniem nowych miejsc pracy. Sprzyja także zwiększeniu płynności ruchu, co bezpośrednio przekłada się na oszczędność w zużywaniu paliw i zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do powietrza. Innym aspektem rozpatrywanego zagadnienia jest fakt, że budowa obwodnic dużych miast, poza oddziaływaniem negatywnym, wnosi także wiele pozytywów – powoduje bowiem wyprowadzenie części ruchu samochodowego poza obszar zurbanizowany, co w efekcie powoduje zmniejszenie natężenia hałasu, ograniczenie emisji spalin, zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu drogowego. Droga dobrze zaprojektowana w krajobrazie zamiejskim lub miejskim, właściwie eksploatowana, może wywierać pozytywny wpływ na środowisko przez:

- poprawę jakości krajobrazu w strefach, gdzie jest on zniszczony (np. w rejonie hałd, wysypisk, wyrobisk),
- uczestniczenie w tworzeniu nowej struktury krajobrazu (droga jest elementem fizycznym i jej oddziaływanie może być równie silne jak innych obiektów, upraw, zalesienia itp.),
- przejście ruchu ze stref wrażliwych na niekorzystne oddziaływania i zagrożonych środowiskowo, np. obwodnice przejmujące ruch z dróg przechodzących przez miejscowości i śródmieścia małych miast lub przechodzących w pobliżu obiektów zabytkowych,
- poprawę warunków funkcjonowania wybranych stref miasta wraz z poprawą bezpieczeństwa ruchu w tych strefach, przez stworzenie możliwości uspokojenia ruchu i odtworzenia wspólnot w osiedlach i przy drogach, dzięki budowie obwodnic drogowych,
- wywieranie wpływu na zagospodarowanie obszaru, przez tworzenie sieci połączeń sprzyjających rozwojowi i przestrzennemu rozmieszczeniu różnych funkcji w obszarze (rolnictwo, przemysł, handel i inne usługi, nauka, mieszkalnictwo, rekreacja itp.),
- stwarzanie szans dobrego eksponowania walorów zabytkowych lub przyrodniczych obszaru, do czego może się przyczynić odpowiednie prowadzenie drogi.

Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska.

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu odbywać się będzie poprzez realizację następujących celów krótkoterminowych:

1. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego i przemysłowego
2. Tworzenie terenów wolnych od oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją

Jak wynika z powyższego, kluczową kwestią w sektorze hałasu, będzie ograniczenie jego ponadnormatywnego natężenia – dotyczy to hałasu emitowanego przez zakłady przemysłowe oraz przez środki transportu.

Kierunki działań związane z ograniczeniem wielkości hałasu przemysłowego mają bezpośredni związek z eliminacją lub zmniejszeniem uciążliwości zakładów przemysłowych dla otoczenia i koncentrują się na: przestrzeganiu poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych, budowie zabezpieczeń akustycznych dla urządzeń pracujących na zewnątrz budynków i hal produkcyjnych oraz budowie zabezpieczeń akustycznych ścian budynków.

Z kolei ograniczenia występowania ponadnormatywnych stężeń hałasu komunikacyjnego mają polegać na inwestycjach zwiększających płynność ruchu (szczególnie dotyczy to obszarów zurbanizowanych o zwartej zabudowie) oraz wyprowadzających ruch poza centra miast (OH.1.1.3 Modernizacja dróg powiatowych, OH.1.2.3 Budowa, rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego wszystkich gmin powiatu). Efektem podejmowanych inicjatyw będzie zmniejszenie niekorzystnych drgań i wibracji oddziałujących na obiekty budowlane oraz ograniczenie niekorzystnego wpływu na zdrowie i życie ludzi oraz zwierząt. Z całą pewnością również modernizacja nawierzchni dróg przyczyni się do zmniejszenia natężenia hałasu – poprawi się wówczas przepustowość tras komunikacyjnych a co za tym idzie zwiększy się płynność ruchu.

Szczególną rolę należy przypisać również kontroli poziomu hałasu. Szczegółowe rozpoznanie sytuacji akustycznej stworzy warunki do podejmowania skutecznych działań ograniczających negatywne skutki oddziaływania nadmiernego natężenia hałasu. Działaniami zapobiegawczymi w tym zakresie może być m.in. budowa ekranów akustycznych w ramach zadania OH.1.1.2 Budowa ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych - w miejscach gdzie występują przekroczenia standardów akustycznych).

Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska

W ramach wymienionego celu długoterminowego realizowane będą działania skupione wokół następujących celów krótkoterminowych:

1. Rozpoznanie stanu zagrożenia oddziaływania pól elektromagnetycznych
2. Tworzenie stref wolnych od zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym

Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone, pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne. W celu ograniczenia oddziaływania na środowisko i zdrowie ludzi, powinno się przestrzegać następujących zasad:

- należy unikać lokalizacji nowych budynków mieszkalnych w bliskim sąsiedztwie linii elektroenergetycznych lub stacji transformatorowych wysokiego napięcia;
- wprowadzać w nowoprojektowanych i remontowanych układach energetycznych nowych materiałów i technologii wykonawstwa.

W związku z rozwojem systemu usług telekomunikacyjnych na terenie powiatu potencjalnie wzrośnie oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego pochodzącego z tego źródła. Dla potrzeb rozwoju sieci telekomunikacyjnych należy uwzględnić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miejsca dla urządzeń teletechnicznej kanalizacji kablowej.

Natomiast w związku z intensywnym rozwojem budownictwa mieszkalnego, wzrastać będzie gęstość linii energetycznych. Linie energetyczne o napięciu 110 kV i wyższych, nie powinny być lokalizowane w sąsiedztwie terenów mieszkalnych.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól. Pomiary należy przeprowadzać bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych

Celami krótkoterminowymi przewidzianymi do realizacji w sektorze zagrożeń naturalnych są:

1. Zmniejszenie ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej
2. Zmniejszanie zagrożenia dla mieszkańców i środowiska z powodu awarii lub zagrożenia naturalnego

Zapobieganie poważnym awariom oraz zagrożeniom naturalnym jest działaniem charakteryzującym się zdecydowanie pozytywnym wydźwiękiem. Niemniej podczas realizacji ww. celów mogą wystąpić znaczące oddziaływania na środowisko – szczególnie prawdopodobne jest to w odniesieniu do inwestycji przewidzianych do realizacji w ramach celu 2., służących ograniczeniu ryzyka wystąpienia powodzi.

Utrzymanie systemu przeciwpowodziowego wymaga:

- systematycznej regulacji cieków wodnych i konserwacji obiektów regulacyjnych
- przystosowania obiektów hydrotechnicznych do warunków zagrożenia powodziowego
- doskonalenia systemu szybkiego ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodzią

Ochrona przeciwpowodziowa wiąże się z problemem naturalnej (zalesianie, ochrona gleb przed erozją) i sztucznej (zbiorniki retencyjne, systemy melioracyjne) retencji w dorzeczu. Istotne znaczenie ma tu także zagospodarowanie terenów zalewowych.

Negatywne oddziaływanie ww. zadań związane jest z faktem, że tworzenie obiektów hydrotechnicznych na rzekach powoduje przerwanie ich ciągłości biologicznej a tym samym niekorzystnie wpływa na florę i faunę tychże rzek. Z kolei budowa urządzeń czy wałów przeciwpowodziowych skutkuje trwałymi zmianami w krajobrazie, w wyniku których zniszczeniu ulegają występujące tam naturalnie siedliska roślinne i zwierzęce.

Z drugiej jednak strony, z punktu widzenia ochrony ludzi, podejmowane inicjatywy mają charakter zdecydowanie pozytywny.

W oparciu o zasadę przezorności konieczne jest podejmowanie niezbędnych działań profilaktycznych, włączając w to zakazy i ograniczenia dotyczące produkcji i użytkowania. Niezbędne jest także obowiązkowe znakowanie ekologiczne, monitoring, ocena ryzyka i raporty bezpieczeństwa oraz inne procedury, które powinny doprowadzić do wyeliminowania bądź minimalizacji zagrożeń chemicznych dla życia i zdrowia ludzi oraz dla środowiska.

Zachowanie i wzbogacanie walorów przyrodniczych, wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie, zagospodarowanie zieleni terenów antropogenicznych - rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej

Ochrona przyrody i krajobrazu na terenie gminy odbywać się będzie poprzez realizację następujących celów krótkoterminowych:

1. Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych i ochrona czynna cennych przyrodniczo obiektów i obszarów na terenie Powiatu Żywieckiego
2. Zachowanie i przywrócenie warunków występowania ginących gatunków zwierząt
3. Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej
4. Poszerzenie wiedzy o środowisku przyrodniczym Powiatu

Zadania przewidziane do realizacji w ramach poszczególnych celów mają służyć szeroko rozumianej ochronie obszarów zielonych (ze szczególnym uwzględnieniem terenów prawnie chronionych), w tym zwiększeniu bioróżnorodności, ochronie siedlisk, ograniczeniu degradacji przyrodniczo – krajobrazowej czy też zachowaniu ciągłości struktur przyrodniczych. Każdorazowo podejmowana inicjatywa sprzyjać będzie również poprawie pozostałych komponentów środowiska (np. powietrze, zasoby wodne), jak również będzie korzystnie wpływać na zdrowie i życie ludzi.

Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych

Celami krótkoterminowymi przewidzianymi do realizacji w sektorze gleb są:

1. Zagospodarowanie terenu w sposób racjonalny
2. Przywrócenie wartości biologicznych gleb

W ramach działania realizowane będą działania, które prowadzić będą do zagospodarowania terenów zdegradowanych. Rekultywacja terenów zdegradowanych pozwala przywrócić teren do produkcji rolniczej, leśnej czy na cele rekreacyjne. Należy także dążyć do likwidacji i rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych, ponieważ są to często miejsca nielegalnego gromadzenia odpadów. Szczególnie korzystne jest ponowne zagospodarowanie terenów zdegradowanych na cele gospodarcze i przemysłowe, ponieważ w ten sposób nie jest potrzebne przeznaczanie terenów rolniczych czy leśnych na ta działalność. Działania rekultywacyjne powinny być prowadzone w kierunku najbardziej optymalnym dla środowiska.

Degradacje gleb powodują m.in. złe wykorzystywanie nawozów i środków ochrony roślin czy niewłaściwie zabiegi agrotechniczne. Korzystne oddziaływanie na gleby będą miały przedsięwzięcia, które przyczynia się do zachowania właściwego chemizmu gleb i zapobiegać będą ich degradacji. Wapnowanie gleb pozwala utrzymać właściwy odczyn gleby co zmniejsza ryzyko pobierania metali cienkich przez rośliny i tym samym włączenie ich w łańcuch pokarmowy oraz zmniejsza ich migracje do wód gruntowych. Właściwe postępowanie z środkami ochrony roślin i nawozami pozwoli także ograniczyć przedostawanie się pierwiastków biogenych do wód podziemnych i powierzchniowych, co jest szczególnie ważne w przypadku zbiorników wodnych, ponieważ zmniejsza ich eutrofizację. Wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych wpłynie korzystnie na gleby i zachowanie różnorodności biologicznej, ponieważ stanowią one ostoje i ułatwiają migracje wielu organizmów, które w nieróżnorodnym krajobrazie rolniczym nie mogły by bytować.

Właściwa polityka zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo w ramach zadania OG.1.1.5 może przyczynić się do powstania zagrożeń dla środowiska przyrodniczego. Takim zagrożeniem jest niebezpieczeństwo zmniejszania różnorodności biologicznej na obszarach nowych nasadzeń leśnych. Dlatego też wyłączyć spod zalesiania trzeba te tereny, których zalesienie powodować będzie straty z przyrodniczego punktu widzenia. Szczególnie brać trzeba pod uwagę te tereny, które są istotnymi ostojami zwierząt chronionych terenów otwartych – przede wszystkim ptaków. Młode nasadzenia, zwłaszcza sosny, powodują też spadek liczby występujących na tym obszarze gatunków roślin w stosunku do sąsiadujących z nimi zbiorowisk nieleśnych (np. muraw, łąk czy wrzosowisk), wiele tego typu terenów nie powinno być więc zalesianych. Wyłączyć z zalesiania należy też określone, skrajne pod względem ekologicznym siedliska, a więc zdecydowanie wilgotne, bagienne oraz szczególnie suche, zwłaszcza ciepłolubne. Wprowadzić też należy ograniczenia regionalne - nie należy wprowadzać na siłę zalesień w górach i na wyżynach, gdzie różnorodność biologiczna obszarów nieleśnych jest imponująca (trzeba więc ochronić hale i polany górskie o bardzo wysokich walorach przyrody i krajobrazu, łąki i torfowiska śródleśne, murawy naskalne i kserotermiczne i wiele podobnych, najcenniejszych ekosystemów otwartych). Próba zalesiania dużych stoków, powodując odsłonięcie głębszych warstw gleby podczas sadzenia, spowodować może ponadto nasilenie erozji. Powinny być też wprowadzone ograniczenia wielkościowe (nie należy zalesiać małych powierzchni w obrębie już

istniejącego lasu, aby mogły pozostać polanki śródleśne - miejsca o wysokiej różnorodności biologicznej i o istotnych funkcjach ekologicznych). Reasumując należy stwierdzić, że instrumentu zalesień nie należy traktować wyłącznie jako narzędzia wsparcia finansowego ludności wiejskiej, lecz w dużym stopniu (a może przede wszystkim) również jako działanie na rzecz środowiska przyrodniczego. Dla zwiększenia pozytywnych oddziaływań zalesień na gruntach rolnych na środowisko należałoby przy ich planowaniu brać pod uwagę również potrzebę wzmacniania korzyści ekologicznych i na tych kierunkach preferować uzupełniające zalesienia.

Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu.

W ramach wymienionego celu długoterminowego realizowane będą działania skupione wokół następujących celów krótkoterminowych:

1. Właściwa rekultywacja terenów wyeksploatowanych
2. Racjonalne wykorzystanie kopalin w obszarze udokumentowania
3. Efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż niezagospodarowanych

Eksploatacja surowców mineralnych powoduje degradację środowiska, która objawia się m.in. zanieczyszczeniem gleb, powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, obniżeniem poziomu wód podziemnych, jak również występowaniem dużych, przestrzennych zmian powierzchni terenu.

Z tego powodu wydobywanie kopalin wymaga stworzenia warunków racjonalnego ich zagospodarowania, zgodnie z maksymalną ochroną walorów krajobrazowych, a następnie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych, z przeznaczeniem na cele m.in. rekreacyjne, przeciwpowodziowe, żeglugowe.

Inną kwestią jest maksymalne wykorzystywanie zasobów kopalin w granicach ich udokumentowania, stąd też, jako priorytetowe kierunki działań w tym zakresie przyjęto m.in.: ochronę eksploatowanych złóż kopalin poprzez maksymalne wykorzystanie zasobów i uszlachetnianie kopaliny, likwidację tzw. „dzikiej” eksploatacji kopalin oraz eliminowanie jej z terenów chronionych (tym terenów rolniczych o wysokiej bonitacji gleb i obszarów leśnych).

W kontekście powyższego należy uznać, że wszystkie z zaproponowanych w ramach poszczególnych celów krótkoterminowych działań przyniosą pozytywny skutek.

Kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań wszystkich grup społeczeństwa w odniesieniu do konkretnych sektorów środowiska w ramach podejmowanych inicjatyw z zakresu edukacji ekologicznej

Celami krótkoterminowymi przewidzianymi do realizacji w sektorze edukacji ekologicznej są:

1. Kontynuacja oraz rozwój edukacji na temat ochrony środowiska w przedszkolach, szkolnictwie wszystkich szczebli oraz dla ogółu mieszkańców powiatu;
2. Rozwój oraz wspieranie finansowe i merytoryczne różnorodnych form działań z zakresu edukacji ekologicznej;
3. Zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji na temat stanu środowiska i działań na rzecz jego ochrony;
4. Rozwijanie międzyregionalnej współpracy w zakresie edukacji ekologicznej.

Wszystkie działania związane z edukacją ekologiczną zaproponowane w Programie... będą w sposób pośredni pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, z racji faktu, że ich wymiernym efektem będzie zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat wpływu antropopresji na konkretne sektory środowiska. Znajomość

wzajemnych relacji człowiek – środowisko przyczyni się do szerszego udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych.

Reasumując powyższe rozważania należy stwierdzić, że generalnie realizacja zaproponowanych w Programie... celów i zadań wpłynie korzystnie na stan poszczególnych segmentów środowiska przyrodniczego i w efekcie końcowym przyczyni się do poprawy ich jakości. Nie oznacza to jednak, że w trakcie realizacji dokumentu nie wystąpią czasowo negatywne oddziaływania na środowisko o różnym natężeniu. Należy jednak pamiętać, że mają one charakter przejściowy a ich ewentualne negatywne wpływy są rekompensowane wskutek osiągnięcia wymiernego efektu ekologicznego i społecznego.

Z najbardziej niekorzystnymi skutkami środowiskowymi związane będą przede wszystkim inwestycje z zakresu infrastruktury techniczno – inżynierskiej, których negatywne oddziaływanie będzie dotyczyć zarówno fazy budowy jak i eksploatacji. Dotyczy to przede wszystkim przedsięwzięć realizowanych w sektorze wód (m.in. budowa wodociągów i kanalizacji, budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków), powietrza atmosferycznego i hałasu (rozbudowa i modernizacja sieci drogowej) oraz poważnych awarii i zagrożeń naturalnych (rozbudowa i modernizacja infrastruktury hydrotechnicznej).

Należy w tym miejscu podkreślić, że o ile ujemne skutki środowiskowe występujące w fazie realizacji inwestycji raczej nie będą miały trwałego charakteru, o tyle w fazie eksploatacji tych inwestycji należy spodziewać się trwałych zmian w środowisku dotyczących:

- przekształceń krajobrazu (drogi, oczyszczalnie ścieków, obiekty hydrotechniczne),
- wpływu na jakość powietrza i klimat akustyczny (rozbudowa infrastruktury drogowej),
- zmiany warunków hydrologicznych oraz hydrogeologicznych (budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków, budowa dróg, budowa obiektów hydrotechnicznych),
- przerwania ciągłości struktur przyrodniczych oraz zmiany szlaków migracji zwierząt (budowa dróg).

Odrębną stanowią tu inwestycje budzące konflikty społeczne, co jest związane z ich potencjalnym lokalizowaniem na obszarach chronionych. Nie ulega wątpliwości, że mogą one wystąpić w trakcie realizacji dokumentu, co z kolei będzie wiązało się z koniecznością podjęcia decyzji obejmującej: zmianę realizacji projektowanego przedsięwzięcia, wykonanie działań kompensacyjnych lub całkowitą rezygnację z inwestycji.

Wybór jednego z ww. rozwiązań będzie uzależniony od szeregu czynników spośród których największe znaczenie będzie miał aspekt środowiskowy i społeczny. Dodatkową kwestią dotyczącą jednak już wszystkich zadań inwestycyjnych będzie przeprowadzenie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, odpowiednich procedur i opracowanie stosownych dokumentów uwzględniających ewentualny wpływ inwestycji na środowisko.

Ostatecznie należy jednak podkreślić, że realizacja Programu z całą pewnością będzie wpływać na zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko głównie poprzez:

- racjonalną gospodarkę wodną powodującą ograniczenie strat w zasobach wodnych;
- poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, w tym m.in. poprzez efektywniejsze i wydajniejsze oczyszczanie ścieków komunalnych i przemysłowych;
- poprawę jakości powietrza atmosferycznego wskutek ograniczania emisji gazowych i pyłowych pochodzących z sektora gospodarczego, ale również związanych z tzw. niską emisją;
- ograniczanie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywne natężenie hałasu
- ograniczanie degradacji gleb, w tym gleb użytkowanych rolniczo;
- zahamowanie antropopresji związanej z utratą różnorodności ekologicznej;
- ochronę i zwiększanie powierzchni obszarów cennych przyrodniczo;

- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Powiatu Żywieckiego.

9. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu..., które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków, sieć gazowa, a także w fazie realizacji i eksploatacji drogi, zbiorniki retencyjne, urządzenia hydrotechniczne i przeciwpowodziowe. Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Przy realizacji koncepcji budowy zbiorników małej retencji należy tak planować zakres prac budowlanych, aby w możliwie najwyższym stopniu zapewnić ochronę gleb, siedlisk, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. W celu zmniejszenia negatywnego wpływu budowli hydrotechnicznych na ciągłość cieków należy zaprojektować przepławki dla ryb. Dla eliminacji ujemnych dla środowiska skutków piętrzenia wody w zbiorniku retencyjnym, należy na etapie opracowywania koncepcji jego budowy, przewidzieć wykonanie systemów regulujących stosunki wodne na obszarach przyległych. Aby zapobiec eutrofizacji zbiornika należy w obrębie zlewni zbiornika zapewnić budowę kanalizacji i oczyszczalni ścieków oraz tworzyć strefy buforowe co ograniczy spływ substancji biogennej z pól.

Realizacja infrastruktury transportu drogowego nie może zagrażać trwałości układów przyrodniczych i ciągłości funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Realizując inwestycje drogowe należy ograniczać presję na tereny wrażliwe, unikać tworzenia barier dla funkcjonowania przyrody. Istotne jest zachowanie drożności korytarzy ekologicznych oraz utrzymanie głównych szlaków migracji zwierząt. Zapewnienie przepustów lub kładek dla zwierząt w poprzek drogi, pozwoli utrzymać te szlaki migracyjne. Aby ograniczyć oddziaływanie drogi jako źródła emisji hałasu i spalin należy w projekcie uwzględnić możliwość budowy ekranów akustycznych oraz takie rozwiązania, które poprawią płynność ruchu np. wydzielenie pasa awaryjnego, wydzielenie pasów do skrętu w rejonie skrzyżowań, budowa zatok w rejonie przystanków komunikacji, budowa przestrzeni parkingowych, odpowiednia geometria łuków, budowa skrzyżowań wielopoziomowych. Ponadto nasadzenia wzdłuż drogi mogą ograniczyć rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

Mając na uwadze duży zasięg oraz w większości przypadków nieodwracalny charakter przekształceń środowiska podczas realizacji analizowanych inwestycji, zaleca się dokładne

rozważanie lokalizacji inwestycji a także zastosowanie przyjaznych dla środowiska oraz wysokiej klasy rozwiązań technicznych.

10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKU TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Programu ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie nowych dróg, urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii należy, rozważyć warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważyć: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmienia, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

W przypadku pozostałych zaproponowanych działań, wpływających korzystnie na środowisko, zaproponowanie rozwiązań alternatywnych jest nieuzasadnione.

11. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Aby w przyszłości istniała możliwość obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i projektów proponowanych w ramach Programu..., konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań.

Monitoring ten, ze względu na częstotliwość gromadzenia, a w szczególności udostępniania danych powinien być prowadzony w cyklu rocznym, a sprawozdania z jego realizacji, łącznie ze sprawozdaniami z postępów wykonania, powinny być udostępniane, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3.10.2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227), co najmniej w cyklu dwuletnim. Monitoring ten obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy;
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się przypisać wskaźniki, jak i również dostępne dane są zbyt ubogie, aby dokonać prognozy ilościowej w niektórych elementach środowiska. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia (uwzględniono fakt, iż część zaplanowanych nakładów w poprzednim okresie nie została zrealizowana), oraz wymogi UE.

Prognoza optymistyczna powstała przy założeniu, że wszystkie wymogi UE w zakresie ochrony środowiska zostaną spełnione oraz zostanie wydatkowanych 100% nakładów zaplanowanych na ochronę środowiska.

Prognoza realistyczna uwzględniono w niej dotychczasowe tempo zmian wskaźników oraz smrodków jakie poniesiono na ochronę środowiska.

Prognoza pesymistyczna powstała przy założeniu, że nie uda się wydatkować 100% zaplanowanych nakładów na ochronę środowiska a dotychczasowe tempo zmian wskaźników zostanie osłabione.

Ujęcie jakościowe dla elementów środowiska, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej.

Listę tę można ewentualnie w przyszłości uzupełnić o pojedyncze nowe wskaźniki dotyczące jakości środowiska. Wskazane byłoby także podanie, które wskaźniki służą do monitorowania których celów projektu POS.

12. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku. W konwencji jako oddziaływanie transgraniczne określono jakiegokolwiek oddziaływanie, nie mające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony. W załączniku 1 i załączniku 3 ww. konwencji określono działalności i dodatkowe kryteria, które wskazują na możliwość wystąpienia transgranicznego oddziaływania. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku. Realizacja Programu... nie tworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

13. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawą wykonania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010 - 2017 były przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227).

Nadrzędnym celem przedmiotowego dokumentu była analiza potencjalnych skutków, zarówno pozytywnych jak i negatywnych, jakie mogą wystąpić w środowisku w związku z realizacją zadań sformułowanych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2010 - 2017. Należy w tym miejscu zaznaczyć także, że przedmiotem analizy w aspekcie oddziaływań negatywnych było nie tylko wskazanie możliwości ich wystąpienia, ale również sformułowanie zaleceń mających na celu ich ograniczenie bądź wręcz zapobieżenie im.

W kontekście powyższego punktem wyjścia dla opracowania Prognozy... była analiza stanu aktualnego środowiska przyrodniczego na obszarze Powiatu Żywieckiego oraz wskazanie najważniejszych problemów w tym zakresie.

Analizy stanu aktualnego dokonano w oparciu o informacje uzyskane od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Regionalnych), na podstawie danych uzyskanych z gmin i powiatu. Rokiem bazowym dla prowadzonych analiz był rok 2008 oraz, w przypadku braku wiarygodnych informacji, korzystano także z danych za rok 2006 - 2007.

Ocena stanu środowiska powiatu wskazują następujące problemy występujące w poszczególnych sektorach środowiska:

Powietrze atmosferyczne:

- pogorszenie jakości powietrza ze względu na benzo(alfa)piren i pył zawieszony przy szlakach komunikacyjnych,
- pogorszenie jakości powietrza na obszarze powiatu pod względem zawartości ozonu w warstwie przyziemnej (troposferycznej),
- wzrastająca liczba obszarów stref zakwalifikowanych do klasy C,
- niski udział energii odnawialnej w ogólnym bilansie energetycznym.

Wody powierzchniowe i podziemne:

- nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa na części obszarów wiejskich,
- niski stopień oczyszczania ścieków,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych pochodzących ze źródeł rolniczych i miejsc bytowania ludzi,
- brak kompleksowych planów gospodarowania wodami, w tym planu przeciwdziałania skutkom suszy,
- niekorzystne efekty intensywnej eksploatacji wód podziemnych – leje depresyjne,
- pogarszanie się jakości wód podziemnych w płytkich poziomach wodonośnych w obrębie terenów zurbanizowanych,
- brak racjonalnego gospodarowania wodą w gospodarce komunalnej oraz brak racjonalizacji gospodarki wodnej w sektorze przemysłowym oraz wodochłonność procesów produkcyjnych.

Hałas:

- ciągły wzrost natężenia ruchu samochodowego i bardzo wolny rozwój infrastruktury drogowej w stosunku do przybywającej liczby samochodów,
- postępujący proces degradacji obszarów „cichych”,

- nie uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwarunkowań związanych z ochroną przed hałasem.

Poważne awarie i zagrożenia naturalne:

- brak wyznaczonych tras przejazdu dla pojazdów samochodowych transportujących substancje niebezpieczne przez tereny zurbanizowane,
- zły stan nawierzchni dróg na trasach transportowych,
- potencjalne zagrożenie ruchami masowymi i większe niż w innych regionach kraju zagrożenie powodziowe i pożarowe.

Ochrona przyrody i krajobrazu:

- brak dokumentacji dla części obszarów chronionych,
- niewystarczająca dbałość o stan zdrowotny drzewostanów,
- brak waloryzacji przyrodniczej w gminach,
- zaśmiecanie lasów.

Gleby:

- dość duże zakwaszenie gleb użytkowanych rolniczo,
- trwale utrzymujące się zanieczyszczenie gleb wokół dużych zakładów przemysłowych
- degradacja gleb w wyniku prowadzonej działalności wydobywczej i deponowania odpadów na składowiskach odpadów.

Zasoby surowców naturalnych:

- brak zabezpieczenia terenów udokumentowanych lub perspektywicznych złóż przed trwałą zabudową,
- nielegalna eksploatacja kopalni, szczególnie kruszyw.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Pozytywne oddziaływania zadań wskazanych w Programie na środowisko zdecydowanie przeważają nad negatywnymi. Negatywne potencjalne oddziaływanie mogą mieć przedsięwzięcia w ramach priorytetu:

- osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- osiągnięcie jakości powietrza w zakresie dotrzymania dopuszczalnego poziomu dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂) pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz docelowo benzo(a)pirenu w powietrzu zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska,
- ochrona mieszkańców przed hałasem zagrażającym zdrowiu lub jakości życia.

Negatywne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji. Jako ewentualne długoterminowe oddziaływanie zidentyfikowano m.in.:

- nieodwracalne przekształcenia terenów (np. inwestycje drogowe),
- nieodwracalne zmiany w krajobrazie (np. inwestycje drogowe),
- pogorszenie jakości powietrza (w przypadku budowy nowych dróg),
- podwyższenie poziomu hałasu (np. inwestycje drogowe),
- przerwanie szlaków migracji (np. inwestycje drogowe).

Realizacja żadnego z proponowanych priorytetów nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Negatywne oddziaływanie na środowisko ww. przedsięwzięć można w pierwszej kolejności minimalizować poprzez wybór najbardziej racjonalnej ich lokalizacji zapewniającej zarówno wymierny efekt ekologiczny jak i społeczno – ekonomiczny, czyli innymi słowy – równowagę przyrodniczą. Warunkiem wyboru najbardziej optymalnej lokalizacji jest analiza przepisów prawnych z zakresu ochrony zasobów przyrodniczych, dokumentów strategicznych oraz aktów prawa miejscowego (miejscowe plany zagospodarowania społecznego).

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko alternatywnych proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. W przypadku inwestycji, których oddziaływanie na środowisko może być negatywne należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie niekorzystnie oddziaływać na środowisko.

W przypadku gdy projekty nie zostaną wdrożone prowadzić to będzie do pogłębiania się problemów w zakresie ochrony środowiska co negatywnie wpływać będzie na zdrowie mieszkańców. Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich priorytetów pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużycia zasobów środowiskowych.